Biblioteca Centrală Regională Hunedoara-Deva

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

luceafărul

REVISTĂ a UNIUNII SCRIITORILOR din R. P. R.

Anul IV, Nr. 1 (60) • 1 ianuarie 1961 • Apare la 1 și 15 ale lunii • 12 pagini — 1,50 lei

Prin grija partidului

Ceea ce ne-a dat partidul nouă, tinerei generații de scriitori, e măreț, e imens fiindcă aparține revoluției.

Conducînd destinele poporului, în lupta pentru cuceririle revoluționare, pentru consolidarea lor și construirea socialismului, partidul ne-a dat odată cu imaginea fabuloasă a acestui zbor înainte și mesajul unei literaturi adînc izvorîte din tradiția și aspirațiile poporului.

Dacă astăzi, printre succesele literaturii noastre, se pot număra cu mîndrie și operele unora dintre cei mai înzestrați poeți și prozatori ai tinerei generații, aceasta se datorește partidului, îndrumării sale atente, luptei asidue și ferme pe tărîm ideologic împotriva teoriilor retrograde asupra artei.

In procesul de formare a noii intelectualități, tinerele talente scriitoricești s-au afirmat în acești ani, uimitor de repede și de fecund, nu numai datorită condițiilor materiale atît de favorabile care li s-au pus la dispoziție de către Guvernul și Statul nostru democrat popular, ci mai ales din cauza climatului spiritual în care aceste talente s-au ivit și-au înflorit. Tinerele noastre talente nu s-au irosit ca în trecut în căutările sterile ale inceputului, bîjbîind prin păienjenișul prăfuit al „artei pentru artă".

Insușindu-și ideologia marxist-leninistă, tinerii scriitori au o concepție și o viziune științifică asupra lumii și legității sociale. Operînd asupra realității cu metoda de o înaltă semnificație filozofică a realismului socialist, drumul creației lor a mers pe un făgaș menit să se lărgească mereu spre inima și dragostea poporului.

Căci una din cerințele principale ale partidului a fost ca scriitorii să înțeleagă că poporul are nevoie de frumusețe, așa cum a avut nevoie de libertate și pîine, așa cum are nevoie de grandioasele construcții ale socialismului. Și pe acest criteriu, profesiunea de scriitor a fost ridicată pe treapta cea mai înaltă a semnificației sale, scriitorul trebuind să devină el însuși un constructor activ în socialism, un constructor de frumusețe. Nu e vorba de frumusețe în sine, ci de o frumusețe oglindă a unei realități în care avîntul forțelor creatoare a poporului descătușat transfigurează omul într-o nouă și minunată configurație morală.

In aceasta constă politica partidului nostru în rîndurile tinerilor scriitori și roadele acestei îndrumări se arată nu numai în creșterea numerică a condeielor noi care se ivesc, dar mai ales în creația lor care dezvoltă o diversitate de genuri și stiluri proprii fiecărei personalități artistice în devenire.

Poezia, schița, reportajul, nuvela și îndeosebi romanul cultivate cu succes de tineri, suscită nu numai atenția criticii literare, ci interesul maselor largi de cititori. Aceasta ca o dovadă a unui vădit progres pe planul valorii artistice.

Consecvența îndrumării de către partid în rîndul scriitorilor, pentru a da opere cît mai legate de interesele poporului și de problemele mari ale epocii, răzbate clar din cuvintele tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej rostite la cel de-al III-lea Congres al Partidului.

Se subliniază din nou inepuizabilul izvor de inspirație ce-l constituie, pentru creatorul de artă, avîntul forțelor creatoare ale poporului. Trebuie, pe baza succeselor de pînă acum, să lărgim mereu tematica, să îmbogățim fondul de idei al literaturii noastre, cu acele idei, cu acele opere pe care le cere poporul. Creația noastră nu trebuie să rămînă cu nici un pas în urma înaltelor exigențe artistice și ideologice care definesc etapa prezentă de desăvîrșire a construcției socialiste.

„Se cere îndeosebi cunoașterea aprofundată a realităților, studierea lor îndelungată, contactul viu, permanent, al artistului cu oamenii muncii, viitori eroi ai operii sale. Numai astfel în paginile cărților, în operele de artă va pulsa din plin viața noastră bogată, cu faptele ei mărețe, cu ideile ei nobile, cu luptele ei victorioase".

Am înțeles că aceste cuvinte ne sînt adresate și nouă. Recenta Consfătuire a tinerilor scriitori nu a fost numai un bilanț al succeselor. E vorba să răspundem, prin cărțile noastre, celor mai arzătoare chemări ale epocii contemporane.

Gica Iuteș

„Obiectivul principal al planului economic pe anii 1960—1965 este dezvoltarea bazei tehnice materiale a socialismului, încheierea procesului de făurire a relațiilor de producție socialiste în întreaga economie, în vederea desăvîrșirii construcției socialismului".

(Directivele Congresului al III-lea al P.M.R. cu privire la planul de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1960—1965).

CĂLĂTORIE ÎN 1965

Am ajuns la intrarea principală a Palatului Pionierilor din Cotroceni. Un copil cu cravată roșie la gît m-a oprit, ieșindu-mi înainte. N-a strigat la mine autoritar și agresiv: „Stai! Cine-i?" Acesta era doar strigătul întrebător al fostelor sentinele regale, dar ultima lor gardă s-a schimbat în ziua de 30 decembrie 1947. Zeci de ani răsunaseră atunci în bezna groasă a nopților strigătele: „Stai! Cine-i?"

Nici o singură clipă de-a lungul a zeci de ani monarhii, prinții și principesele n-au putut suporta vecinătatea poporului și garda palatelor întreba în noapte cu glasuri în care asprimea era mereu întrecută de spaimă: „Stai! Cine-i?"

Pentru că în marile vitrouri luminate ale palatelor, izbeau ca niște ciocane de oțel ecourile luptelor pentru libertate de la Lupeni și Grivița, din piața Teatrului și de la Tatar Bunar. Monarhia n-a cunoscut în lunga și bestiala ei agonie un coșmar mai îngrozitor decît poporul.

Am fost martor și eu în seara și în noaptea zilei de 30 decembrie 1947, în piața Palatului, la uriașa, frenetica revărsare a bucuriei populare și, poate că fără să-mi dau prea mult seama am trăit atunci, în iureșul horelor și al marilor demonstrații, un moment de istorică răscruce. Atunci, în primele ceasuri, mîna uriașă a poporului eliberat din tirania monarhiei a zugrăvit în locul vechilor mizgăliturі heraldice cu lei, panglicuțe, coroane și hlamide, peisajul sintetic al stemei R.P.R.: un cer albastru scăldat în razele soarelui, un șir de munți înalți, o margine de brădet, și o sondă petroliferă, peisaj îmbrățișat de cununa spicelor de grîu. Iar deasupra, în partea cea mai de sus a stemei, speranța și fericirea poporului stau oglindite și mărturisite în smaltul roșu al stelei în cinci colțuri, al stelei scînteietoare și atotbiruitoare a omenirii muncitoare.

Stăteam la poarta principală a Palatului Pionierilor, oprit în prag de un făt frumos de-o șchioapă, de un copil cu obrajii rumeni și cu roșie cravată fluturînd la gît. M-am legitimat și am pătruns pe neașteptate într-un mic univers de speranțe și de splendori, drumeț într-un ocol al patriei, nu ca într-un basm străvechi, ci ca într-o literatură de anticipație. Lucrurile s-au petrecut așa: mi s-a arătat vastul program al zilei împărțit pe cercuri: chimie, mecanică, aviație, astronautică, botanică, matematică, coregrafie, pictură, teatru, tîmplărie, horticultură, radiofonie, literatură, basm... Copleșit în emoții și tentații multiple și ezitînd între numeroasele puncte ale programului, m-am oprit, niței uimit de frumusețea ideii și de pedagogia ei directă și simplă, la punctul din program exprimat în numai trei cuvinte: „Călătorie în 1965". — Aici vreau să merg, am spus și am fost îndrumat într-un iatac cu bolți și ogive, ca într-o ilustrație de basm mirific. Scăunele numeroase ca pentru barbăcoții Albei ca zăpada, stăteau rînduite în fața unei hărți a patriei, desfășurată ca un ecran pe un perete întreg.

Pe harta ca de stat major, zeci de steguleț roșii arătau obiectivele planului de 6 ani: Combinatul Siderurgic de la Galați, Uzina de cocs metalurgic din Valea Jiului, cele 3 cuptoare Martin de cîte 400 tone, șarjă la oțelăria nouă de la Hunedoara, noua secție de furnale și noile laminoare hunedorene, laminorul de țevi de la Uzinele „Republica" din București, furnalele reconstruite de la Reșița, Combinatul de aluminiu, noile mine de cărbuni și minereuri de fier, fabrica de televizoare și aparate de radio, combinatele de îngrășăminte de la Craiova și Tg. Mureș, fabricile noi de hîrtie, fabricile de fibre, de celuloză și de cauciuc sintetic, cele trei noi fabrici de ciment, cele patru noi fabrici de zahăr, fabricile noi de ulei, lapte praf, bere, pîine, morile și abatoarele moderne.

In fața hărții copiii așteptau pe scăunele și călătoria sta gata să înceapă.

Nu știu cum va fi arătat covorul zburător din poveste, dar dacă el a existat vreodată cu adevărat, nu putea să fi fost altminteri. „N-ai întîrziat" — m-a liniștit un pitic și mi-a făcut loc să stau lîngă el.

— „Sînteți gata? a întrebat singurul om mare dintre noi, care semăna niței și cu un profesor de geografie, dar și cu un învățător de țară, cu un inginer, dar și cu un instructor superior de pionieri. Privindu-l, m-am gîndit astfel de ochi limpezi și cutezători va fi avut Ilie Pintilie, un timbru asemănător, va fi avut glasul utecistului Vasile Roaită, și un astfel de piept plin de viață și sănătate va fi avut Filimon Sîrbu.

In aceste gînduri ale mele a început călătoria. Eram într-un tren ciudat cum nu mai văzusem pînă atunci, cu o locomotivă fără horn și fără știutele caiere de fum negru. La manetele și tablourile ei de comandă stătea un fel de farmacist în halat alb ca de laborator. Casa Scinteii a rămas în dreapta liniei ferate, ca un monument uriaș în mijlocul noului cartier al Capitalei Alergam cu o viteză de 80 km. pe oră. Eram într-un tren electric care ne ducea spre Brașov. „Numai să nu întîrziem" — i-am auzit pe cineva spunînd îngrijorat. Neprevenit, nu știam ce treburi avem în marele oraș industrial dintre munți. Dar ajungînd acolo am aflat. La fabrica „Steagul Roșu", în mijlocul șirului de camioane ce se asamblau, era unul împodobit cu crengi de brad, cu steaguri roșii și tricolore și pe capota lui, pe o placardă de carton alb cineva scrisese o cifră: 16.000! I se puneau farurile, oglinda rotundă lîngă ușa cabinei și plăcuța albă pentru numărul de circulație. A ajuns în dreptul unei pompe de benzină și ulei. In clipa aceea un pionier din grupul nostru a sărit la volan.

— Lăsați-l, a spus însoțitorul nostru. E cel mai bun șofer din cercul de mecanică-auto al Palatului.

Camionul înainta încet, coborînd de pe conveier, în uralele noastre, în furtuna de crizanteme cu care întîmpinam fabricarea celui de-al 16.000-lea camion din anul 1965. La o oră după aceea, în incinta uzinelor „Ernst Thälmann" eram martori la fabricarea celui de-al 25.000-lea tractor. In ziua aceea, patria noastră avea un parc uriaș de 100.000 de tractoare și parcă aevea le vedeam pornind la asalt în bătălia pentru pîine, alături de 70.000 de semănători și de cele 43.000 de combine. Oțel, oțel! La fabricarea locomotivelor Diesel-electrice se cerea oțel, la fabricarea tractoarelor și camioanelor, la fabricarea strungurilor și instalațiilor de foraj se cerea oțel, din ce în ce mai mult oțel. Dar spre cer, pe lîngă furnalele știute de la Hunedoara, Reșița și Călan, pe lîngă marile cuptoare Siemens Martin care au dat oțel pentru tractoarele IAR-22, pentru primele modele de strunguri ale uzinei „Iosif Rangheț" din Arad, pentru primele instalații de foraj de la uzinele „1 Mai" din Ploești, pentru primele linii de ciment fabricate la uzinele „23 August" din București, pentru primele laminate de la Roman, ca și pentru cei dintîi rulmenți de la Bîrlad, iată se profilează furnalele și cuptoarele de pe țărmul Dunării, la Galați. Tractoarele care ară pămîntul dobrogean la Valea Nucarilor și la Chirnogeni salută pe cei mai tineri oțelari ai țării, pe oțelarii de la Galați. O bună parte din minereul topit vine de la Palazu Mare, de pe țărmul străvechi al Pontului Euxin și minereul trimis în vagonete spre Galați se întoarce și aci, ca în toate celelalte regiuni ale țării, topit, forjat, laminat și strunjit sub forma unor gigantice șiruri de tractoare. Cargourile maritime, moderne și de mare tonaj, lansate pe apă la Galați, făurite din același oțel tinăr, salută și ele arborînd marele pavoaz, pe glorioșii oțelari ai patriei. Cînd spre țări străine, tractoare și strunguri, mesajul puternicei noastre industrii socialiste.

Pe catargul cel mai înalt flutură stindardul patriei și în mijlocul lui stema R.P.R. Pescărușii se rotesc uimiți de-asupra navei. De milenii întregi ei zboară pe sub aceste ceruri dar pentru prima oară văd nave maritime fabricate în șantierele navale românești. Și pescărușii se leagănă pe aripile lor întinse, în semn de salut, așa cum fac aviatorii cînd se întorc biruitori dintr-o misiune de luptă.

Oțel, oțel! Geologii care au căutat și au găsit minereu în regiunea străvechilor gorgane scitice de la Palazu Mare, au căutat și descoperit zăcămintele de fier de la Poiana Ruscă. Harta patriei a devenit cunoscută într-o măsură mai largă și în marile ei adîncimi geologice...

Surprind pe cîțiva dintre tovarășii mei de călătorie cum își notează ceva în carnete. Nu sînt — așadar — singurul reporter al grupului. Peste umărul unuia dintre ei, văd însemnările caligrafiate pe filele clasicului carnet de reporter. „In 1959 produceam 846 mii tone de fontă și 1,4 milioane tone de oțel. Acum dăm 2 milioane tone de fontă și 3,3 milioane tone de oțel. Aluminiu? Cum producem și aluminiu? Bineînțeles că da! Combinatul în care am intrat adineauri produce peste 20.000 tone de aluminiu și acesta-i doar începutul. Plecăm mai departe. Cum să nu cunoști orașul pe care-l vezi în zare? E orașul Victoria, construit în anii noștrii. Totuși ai dreptate. Nu mai e un oraș chiar așa de nou. De atunci au apărut și alte așezări citadine: Lucăcești, Uricani, Năvodari. Dar ce să mai vorbim? In fiecare oraș vechi s-au ivit în acești ani întinse cartiere noi, moderne, zeci și zeci de mii de apartamente confortabile, spațioase și elegante. Să ne oprim niței pe șantierul acesta. Tata a fost zidar. Punea mortar cu mistria și așeza apoi cărămizile. Au dispărut zidarii? Se pare că da, măcar în sensul clasic pe care-l dădeam acestei meserii. Păi nu vezi? Cărămida asta e de fapt un panou cît peretele unei odăi. Macaraua turn o ureă la etajul 7 sau 8 și o așează frumos la locul ei. E treabă de lăcătuș, de fier-betonist, de mecanic, de orice vrei numai cu zidăria clasică nu aduce de fel. Etajele se înalță repede și în materialele de construcție intră cimentul, oțelul, materiile plastice și plăcile din aschii și talaș de lemn.

Vorbirăm de masele plastice și nici n-am băgat de seamă că ele domină pur și simplu universul în care ne mișcăm. Minerele de la uși, robinetele, covoarele, hainele, condeiul, telefonul, geamul, tapiseria, învelișul cărților, pingelele, farfuriile, roțile dințate, șuruburile, mîncrul cuțitului, lampa, etajera, draperia, ciorapii, — în toate acestea și încă în alte o mie de lucruri, cuvîntul hotărîtor îl spun petrochimia, rășinele sintetice, masele plastice și celofibra. Am devenit una din marile producătoare europene de mase plastice, rășini sintetice și fibre artificiale. Aici a fost stejarul din Borzești? Tradiția spune că aici. Nu e nici un arbore de cauciuc prin împrejurimi și totuși, în uzina asta recent dată în funcțiune, se fabrică anual 50.000 tone de cauciuc. E vorba de cauciuc sintetic.

Strașnică hîrtie au carnetele voastre de reporter! Anual dăm 360.000 tone de la hîrtia „cărți școlare" pînă la „Chamois Japon". Stufu-l ia tot mai mult locul lemnului, iar lemnul e cules și folosit pînă la ultima așchie. O mobilă din plăci aglomerate e mai rezistentă și mai frumoasă decît panelul clasic.

Călătorim, călătorim... De ce zboară avioanele pe deasupra acelor locuri abrupte? Aruncă îngrășăminte chimice pe niște terenuri neproductive? Se însămînțează noile păduri și avionul face într-un ceas treaba citorva mii de cantonieri și lucrători silvici. Peste 400.000 de hectare de păduri s-au semănat în acești ani.

— E ca în poveste! remarcă un pionier de lîngă mine. Vă amintiți? Arunci un pieptene și răsare o pădure. Arunci în urmă o oglindă și apare un lac...

Da, oglinda pe care o vedem acolo e lacul de acumulare de la Bicaz. Tovarășii mei de drum știu totul și poartă cu dezinvoltură un dialog din specialitatea „inginerie electrică":

— Știți cîtă energie electrică producem acum?

— 18,5 miliarde KWh.

— Care sînt centrele electrice ale planului de 6 ani?

— Bicaz, Ploești, Luduș, Craiova, Oradea, Tg. Mureș, Iași.

— Dar lungimea liniilor de transport electric în clipa de față?

— 23.000 km.!

— Cîte sate s-au electrificat din 1960 pînă în 1965?

— Patru mii de sate.

— Douăzeci de puncte! îmi vine să strig entuziast ca profesorul examinator de la concursurile „Cine știe cîștigă".

Pe nesimțite încep să povestesc tovarășilor de călătorie

Petru Vintilă

(Continuare în pag. 4-a)

Altar la Putna

Ceaslovul de la parastas
Il răsfoiesc întîiaș dată.
O foaie-n mijloc i-a rămas
De patru veacuri netăiată.
E carte copiată de diac
Și scrisă-n alburi cu vopsele,
Garoafe, păpădii și flori de mac,
Intr-un chenar de mușcțele.
Ghicesc prin rînduri, ca prin site,
Un nume vechi de cititor,
Semnat cu slove ruginite:
Ieromonahul Nicanor.
Dar colțul paginii mai poartă
Și-o urmă de-altă semnătură,
Cînd mîna lui, de mult fusese moartă.
Trecut pe buze și uitat în gură
La fostul hram de sărbătoare:
Buricul degetului mare.

Tudor Arghezi

BUCUREȘTI, 1960

Foto: IOSIF G

Anul literar 1960

PROZA

In existența unei literaturi, anul constituie o unitate cronologică de măsură foarte incomodă. La dimensiunile lui, ierarhizarea valorilor artistice create se face, totuși, cu mare greutate și nu fără riscuri. Eforturile scriitorului au nevoie pentru apreciere de o perioadă istorică ceva mai largă. Și, desigur, oricît de bogat în apariții beletristice ar fi un an, el nu poate fi niciodată judecat independent, rupt de ceea ce s-a realizat anterior. Cu toate acestea „bilanțul anual" a devenit astăzi tot atît de obișnuit în literatură ca și în orice alt domeniu de activitate. Faptul se explică, fără îndoială, prin interesul uriaș al cititorilor pentru literatura noastră realist-socialistă, pentru fiecare succes al scriitorilor noștri.

Despre 1960 se poate spune în genere că a fost anul unor remarcabile apariții editoriale de proză originală. Nu pot fi uitate nici reeditările sau fragmentele din opera lui Sadoveanu, Arghezi, Agîrbiceanu, Victor Eftimiu, Cezar Petrescu, N. Dunăreanu, Zaharia Stancu, Ion Pas, Eusebiu Camilar, Nagy Istvan, Geo Bogza, Ion Călugăru, V. Em. Galan, Asztalos Istvan, Kovacs Gyorgy, Marin Preda, Radu Tudoran etc.

Ceea ce caracterizează majoritatea volumelor de proză, care au văzut lumina tiparului în 1960, este pasiunea actualității socialiste de care sînt pătrunse.

Ar trebui, poate, să începem cu *Scrinul negru* de George Călinescu, roman mult discutat în paginile revistelor. Evident că, indiferent de obiecțiile ce au fost sau pot fi făcute pe marginea cărții, ne aflăm în fața unei importante opere de actualitate. Destinul arhitectului Ioanide se confundă cu destinul multor intelectuali, formați în cadrul vechii societăți, care și-au găsit deplinele posibilități de valorificare a potențelor lor creatoare odată cu începutul și triumful revoluției socialiste.

Urmărind deocamdată cărțile mai importante inspirate din actualitatea socialistă, e necesar să avem în vedere în primul rînd romanele *Drum deschis* de Șerban Nedelcu și *Destin* de Aurel Mihale — ambele inspirate din lupta pentru transformarea socialistă a agriculturii. *Ora șase*, primul roman al tînărului prozator Nicolae Țic, ne înfățișează un episod din viața minerilor din Valea Jiului. Tot anului 1960 îi aparține și cartea lui Al. I. Ghilia, *Ieșirea din apocalips*. *Oțelul* de Constantin Chiriță. *Bilete de bal* de Pop Simion, *A doua dimineață* de Dragoș Vicol. Tot aici e locul să amintim, fiindcă am început această prezentare oarecum pe specii, cîteva romane pentru copii și tineret, intrate de asemenea în librării în 1960. E vorba de *Cei de la Crisanta* de Gica Iuteș și *Seri albastre* de Costache Anton, care pot fi considerate ca succese ale literaturii despre și în special pentru cei mici. Tradus imediat după apariție în limbile rusă, germană, etc., romanul științifico-fantastic *O iubire în anul 41042* de Sergiu Fărcășan, s-a bucurat pretutindeni de o frumoasă primire. E o carte într-adevăr captivantă, bogată în fantezie și scrisă cu mult nerv. Mai menționăm volumul *Sfîrșitul vacanței* de Ion Hobană.

Am avut ocazia să citim în 1960 și cîteva romane istorice interesante. I. Ludo ne-a oferit *Ultimul batalion*, frescă a vieții politice din Romînia interbelică, C. Ignătescu *Maria sa țara* (pe linia vechilor sale preocupări), B. Iordan: continuarea la *Zile și nopți în furtună* (întîmplări din vremea răscoalei lui Tudor Vladimirescu).

Schița și nuvela au fost și ele bogat susținute. Marin Preda a adunat sub titlul colectiv *Întîlnirea din pămînturi* aproape toate nuvelele sale. Cititorii au putut să-și dea mai bine seama, astfel, de drumul parcurs de scriitor de la intîile încercări pînă la *Îndrăzneala*. O imagine concludentă asupra activității de nuvelist a lui Remus Luca am putut-o avea parcurgînd culegerea selectivă *Revederea și alte schițe*. Reluate în noi ediții *Povestirile despre Doftana* de M. Novicov, *Din neagra țărănie* de Ion Istrate, culegerile de schițe *Vremuri și semne* de Maria Arsene și *Se destramă noaptea* de Theodor Constantin, continuă să se afle în atenția tinerilor îndeosebi ce frecventează librăriile.

Masivă a fost în 1960 prezența prozatorilor tineri: Ștefan Luca — *Drumul trece prin pădure*, Ioan Grigorescu: *Obsesia*, Petre Sălcudeanu: *Iubește ziua de mîine*, Nicolae Velea: *Poarta*, Alexandru D. Lungu: *Hotar*, Florian Grecea: *Născut a doua oară* etc. Ni s-au relevat cu aceste ocazii încă odată scrisul viguros al tînărului Nicolae Velea, cunoscut pînă acum numai din schițele publicate în *Luceafărul*, *Gazeta literară* etc., capacitatea de fin analist a lui Ioan Grigorescu, interesantul bagaj de impresii din viața satului contemporan al lui Petre Sălcudeanu.

Talentul robust, în plină desfășurare, al lui Fănuș Neagu, dovedit și cu prilejul celui de al doilea volum al său de nuvele — *Somnul de la amiază*, a fost larg comentat în numeroase cronici și recenzii. Spațiul nu ne permite să vorbim mai pe larg despre fiecare autor în parte. Dar e limpede că ne aflăm în fața unor oameni care îndreptățesc mari speranțe.

Această enumerare ar fi mult incompletă omițîndu-se numele unor prozatori ca: Sütö Andras, Haralamb Zincă, Nicolae Jianu, Dumitru Mircea, Petru Vintilă, N. Deleanu, Ion Lăncrănjan, C. Prisnea, Ion Băiesu, D. R. Popescu, Nicuță Tănase, Victor Vintu, Irimie Străuț, I. M. Ștefan, Francisc Munteanu, Letiția Papu, H. Rohan, Ieronim Șerbu, Victor Bîrlădeanu, D. Ignea, Octav Pancu-Iași, M. Stoian, Petre Stoenescu, N. Osman, Ion Grecea, N. Mărgeanu, Florian Avramescu, Ion Arieșanu, Virgil Birou, Aurel Martin Bologa, Irimie Străuț, Sever Utan, George Bălăiță, St. Cismaru, T. Mileșan, Titel Sorin ș. a. prezenți în cursul anului cu schițe, nuvele și însemnări în paginile diverselor publicații. Se face simțită în mod pregnant frumoasa recoltă a „genului scurt" din acest an, pasiunea scriitorilor noștri pentru elementul nou din realitate, pentru transformările cele mai subtile survenite în conștiința omului contemporan, în viața noastră socialistă unde lupta dintre nou și vechi îmbracă nebănuite forme.

Pasiunea actualității, a noului, este proprie în egală măsură și reportajului. *Cit în 7 zile* de Eugen Barbu, *Energii* de Radu Cosașu, *Șoaptele pămîntului* de Viniciu Gafița, *Drum în cîmpie* de Ștefan Bănulescu, *Hora titanilor* de Elena Mătasă, reportajele lui V. Nicorovici, ale lui Traian Coșovei, ale lui Romulus Rusan, Leonard Gavriliu, Ilie Purcariu, Paul Anghel, Eugen Mandric și a multor alți prozatori talentați, dovedesc aceleași preocupări ca și în cazul schiței și nuvelei.

Se poate vorbi și despre un „reportaj extern", reportajul-memorial de călătorie, foarte căutat de cititori, care în 1960 s-a îmbogățit cu o serie de volume de bună calitate: Scarlat Calimachi — *Un călător prin U.R.S.S.*; Veronica Porumbacu, *Pagini din Coreea*, A. E. Baconski — *Călătorii în Europa și Asia*, Horia Stancu — *Călătorind prin țările Nordului*, la care trebuie adăugată și reeditarea cărții lui Dumitru Corbea: *De peste mări și țări*.

Urmărind desfășurarea prozei noastre în 1960, ai tot timpul senzația că ți-au scăpat din vedere destule titluri și nume de autori. Asistăm la o afirmare vizibilă a zeci de talente tinere hotărîte să-și spună răspicat cuvîntul despre adevărul zilelor noastre. Care dintre ele va fi o surpriză mîine, care va deveni un simbol ori un luceafăr? Greu de știut. A încerca să alcătuiești o listă cu toate numele e imposibil. Cu fiece zi apare o speranță nouă, o semnătură nouă. Pe nesimțite ea ajunge familiară: a apărut un nou scriitor.

Imaginea anului literar în proză pe care ne-am străduit s-o schițăm în rîndurile de față se cere întregită și cu ceea ce s-a tradus în acest interval de timp din literatura rusă, sovietică, din celelalte literaturi: Șolohov, Aragon, Hemingway...

Anii viitori vor impune și realiza o selecție valorică mult mai precisă, a ceea ce 1960 a oferit. Dar pasiunea aceasta a actualității despre care vorbeam va rămîne, indiferent de trierea ce o va face timpul.

Gheorghe Achiței

POEZIA

Intrat, în ultimii ani, tot mai mult în vocabularul activ al oamenilor din patria noastră, expresia „poezia vieții noi", înțelegîndu-se prin aceasta, că actualitatea socialistă, prin istoricele transformări economice, politice și sociale, pe care le înfăptuiește, prin înalta prețuire a omului și a năzuințelor sale de pace și prosperitate, prin toată bogăția ei variată și complexă, e ea însăși încărcată de poezie și frumos. Expresia lirică a acestui fapt obiectiv — cu excepții, fără îndoială — nu e nicidecum o poezie festivă, idilică, lipsită de dramatismul și de freamătul vieții reale. Dimpotrivă, poezia anului care s-a scurs se concretizează, în general, prin eforturile poeților de a înfățișa actualitatea în procesul ei dialectic de dezvoltare. Tendințele evazioniste, versurile rupte de actualitate și de viața constructorilor socialismului, s-au vestejit în umbra adevăratei poezii.

Poeții cei mai activi și mai talentați au înțeles cu toată profunzimea lor cuvintele tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej din Raportul la cel de-al III-lea Congres al Partidului Muncitoresc Romîn. „Avîntul uriaș al forțelor creatoare ale poporului oferă o sursă inepuizabilă de inspirație pentru scriitorii noștri".

Aproape toate revistele literare de la noi au avut inițiative frumoase, în acest sens, organizînd ieșiri pe teren și documentări colective, al căror rod au fost grupajele de poezii, publicate în reviste ca Viața românească, Tribuna, Gazeta literară, Luceafărul etc.

O caracteristică salutară a anului literar 1960, sub raportul producției poetice, constă în apariția și afirmarea unor talente tinere în paginile ziarelor și revistelor, unele dintre ele ajungînd chiar să-și tipărească în Colecția Luceafărul prima plachetă de versuri. Amintim pe Nichita Stănescu, cu Sensul iubirii, pe Cezar Baltag cu Comuna de aur, pe Ilie Constantin cu Vîntul cu... apele. În curs de editare se află plachetele tînărului poet clujean Leonida Neamțu și a poetului ieșan, tot tînăr, Florin Mihai Petrescu. Numărul tinerilor poeți ajunși, în 1960, la un stadiu de maturizare poetică, demnă de a fi oglindită într-un volum, e incomparabil mai mare. Fără îndoială tineri poeți deosebit de înzestrați ca Victoria Ana Tăușan, Aurora Contescu, Mihai Negulescu, Miron Scorobete, Ion Rahoveanu, Dimitrie Rachici, Constanța Buzea, Florența Albu, Petre Ghelmez, vor semna cărți cu versuri actuale, străbătute de fiorul actualității. Tineri poeți ca aceștia și mulți colegi de-ai lor de generație, care deși publică mai rar, activînd mai mult în cercuri literare, au adus, în lirica anului 1960, o notă proaspătă, sănătoasă, plină de clocotul vieții și-al tinereții.

Demn de remarcat în acest an este apariția în reviste a unor ample poeme izvorîte din problematica bogată a actualității, din frumusețea morală și munca eroică a oamenilor de astăzi. Anul s-a deschis chiar sub auspiciile unui astfel de poem vibrant, excelent realizat în multe părți, cum este Despre oțel de Dan Deșliu publicat în nr. 1/1960 al Luceafărului.

Nu pot scăpa interesului nostru lucrări ca Poem despre construcții de Miron Scorobete, Orizonturi solidare, Depărtarea de zădărnicie, Aceste ore mari de Ion Rahoveanu (Tribuna), Despre cei ce se nasc de Ana Blandiana (Luceafărul), Legenda lacului de Dimos Rendis (Gazeta literară), Ochii Danielei de T. G. Maiorescu (Contemporanul), Marele cîntec de dragoste de Ion Crînguleanu (Luceafărul) și acel amplu și profund poem al dragostei Spectacol în aer liber, de Nina Cassian, tipărit în Viața românească nr. 9/1960.

Cititorii au putut urmări cu același interes, ca și în alți ani, versurile poeților noștri din toate generațiile. Astfel, poate niciodată nu s-au citit și nu s-au bucurat de o mai sinceră prețuire stihurile vechi și noi ale maestrului Tudor Arghezi, ca în acest an, cînd autorul lor, octogenar, a fost sărbătorit de întregul nostru popor și de multe alte popoare, cînd am avut sentimentul că celebrăm una din cele mai mari izbînzi ale poeziei mondiale contemporane.

Volumele de poezie, apărute în acest an, deși puține la număr, dacă le integrăm în peisajul general al producției poetice de la noi, sînt concludente atît pentru stadiul de dezvoltare al poeților respectivi, cît și pentru unele aspecte ale liricii noastre noi, realist-socialiste. Ele vorbesc oricui despre afirmarea și dezvoltarea unor personalități originale, conform cu natura specifică a talentului fiecărui poet, în cadrul metodei unice de creație a realismului socialist. Astfel, volumul Nu sînt cîntăreț de stele de Dumitru Corbea, înfățișînd linia ascendentă de dezvoltare a unui poet militant încă de la începuturile creației sale, afirmă în cîmpul liricii noastre, talentul unui scriitor comunist, format în spiritul tradițiilor noastre folclorice. Apreciată de critica literară, cartea de versuri a lui Ion Bănuță La hotarul dintre lumi, așa cum arată un cronicar în Gazeta literară, aducea cititorilor o „poezie autentică, scrisă de un poet combatant, situat ferm pe pozițiile de luptă pentru desăvîrșirea construirii socialismului".

Miron Radu Paraschivescu și-a strîns sub titlul Declarație patetică poeme mai vechi și mai noi, care au reprezentat momente lirice remarcabile în istoria poeziei realist socialiste din Romînia. Critica a relevat, la momentul oportun, semnificația poeziilor înmănunchiate în Declarația patetică. Volumul Ceasul de slavă de Violeta Zamfirescu a marcat, fără îndoială, un pas înainte în drumul spre maturizarea artistică a poetei. Volume, apreciate în chipuri diferite de critica literară — dar care s-au bucurat de multă atenție, au fost Poem despre tinerețea noastră de Gelu Naum și Pui de lună de George Dan. N. Tăutu a publicat un volum de versuri bogat și variat, cu unele piese inegale, care a stat, din păcate, insuficient în atenția criticilor literari.

Un fapt semnificativ pentru înflorirea activității poetice din patria noastră îl reprezintă publicarea unor plachete de versuri de către casele regionale de cultură. Astfel, în regiunea Brașov, s-a tipărit volumul: Trei zboruri, care cuprinde versuri de Adrian Munțiu, Ștefan Stătescu și Ion Lupu. La Craiova, tînărul poet Ilarie Hinoveanu a tipărit plachetă Cîntec tînăr, iar, la Iași, Florin Mihai Petrescu: Chemarea primăverii, Andi Andrieș: Urcuș, Horia Zilieru: Fluierul.

Anul 1960 a înregistrat puține volume de versuri pentru copii; puține, dar bune. Remarcăm în mod deosebit pe Ion Brad cu volumul Să citim cu voce tare și pe Veronica Porumbacu cu Din lumea noastră. Un volum atractiv intitulat Orașul cu porumbei a semnat Elena Dragoș.

În vremea din urmă au mai ieșit de sub teascurile tipografiilor volumele a doi înzestrați tineri poeți: Gheorghe Tomozei Steaua polară și Ion Gheorghe Căile pămîntului. N-am putea spune, însă, că editurile au dat pe deplin imaginea muncii creatoare a poeților noștri, care au publicat, în acest an, poeme, cicluri de poezii sau poezii izolate în ziarele și revistele noastre, oglindind evenimente de seamă ale istoriei sau slăvind eforturile constructive ale oamenilor muncii.

Ne-am întîlnit tot timpul anului — ori numai sporadic — dar ne-am întîlnit — cu versuri impresionante semnate de Tudor Arghezi, Mihai Beniuc, Victor Eftimiu, Eugen Jebeleanu, Marcel Breslașu, Otilia Cazimir, Alfred Margul Sperber, Maria Banuș, Radu Boureanu, Cicerone Theodorescu, Al. Șahighian, George Lesnea sau cu ale poeților din prima generație a lui 23 August: Veronica Porumbacu, Victor Tulbure, Cezar Drăgoi, Eugen Frunză, Szemlér Ferenc, Majteniy Erik, Ioanichie Olteanu, Mihai Gavril, Teodor Balș, A. E. Baconsky, N. Tătomir, Nina Cassian, Dan Deșliu, Mihu Dragomir, ultimii trei remarcîndu-se, în acest răstimp printr-o activitate deosebit de rodnică, publicînd poeme sau pagini compacte de poezii unanim apreciate de cititori. Ne-au reținut atenția și ne-au impresionat plăcut frumoasele versuri ale lui Tiberiu Utan, Alexandru Andritoiu, Ion Brad, Ion Horea, care ne-au dat adesea o poezie viguroasă, turnată într-o formă concentrată pînă la delicatețe ca și versurile lui A. Rău, Aurel Gurghianu, Ștefan Iureș, Al. Jebeleanu.

Deși ne speriem de liste lungi, nu putem să nu pomenim cu satisfacție de activitatea bogată a unor poeți înzestrați ca Niculae Stoian, Rusalin Mureșanu, Valeria Boiculesi, Victor Felea, Valeriu Gorunescu.

Sîntem convinși că, de bogăția activității poetice din anul acesta, ne vom da mai bine seama, abia în anul viitor, cînd o vom putea citi în volume, din care unele se anunță excelente.

I. D. Bălan

DRAMATURGIA

Evoluția dramaturgiei noastre, — spre deosebire de cea a prozei sau a poeziei — are un ritm lent și, în general, nu prezintă „surprize". Deși anul acesta e foarte bogat în autori, lucrări și specii dramatice, cititorii și spectatorii sînt încă în așteptarea acelei piese mari a stagiunii, a acelui moment unic, care să constituie un salt în istoria teatrului nostru contemporan.

Dar e adevărat că multe din piesele publicate sau jucate în acest an sînt bune, cîteva chiar foarte bune: spectatorul are așa dar din ce să aleagă. S-au dezvoltat nu numai aria tematică și problematica pieselor, dar și forța de analiză și caracterizare a personajelor, autenticitatea lor, personalitatea replicii, capacitatea de a dirija, mișcarea, dialogul, conflictul etc., adică ceea ce se înțelege, în deobște, prin măiestrie. Dramaturgia noastră se maturizează, deocamdată însă mai încet în raport cu celelalte sectoare ale literaturii.

Se joacă piese interesante care aduc în scenă viața și, mai ales, problemele de conștiință ale oamenilor care construiesc socialismul. Este cazul Intoarcerii *de Mihai Beniuc care evocă, prin destinul principalelor personaje, o perioadă importantă din trecutul apropiat al poporului, din lupta antifascistă și antirăzboinică a comuniștilor. Deși cea mai mare parte a acțiunii se desfășoară în trecut, reconstituirea care se află în centrul piesei este un act al contemporaneității, în folosul celor care construiesc socialismul.*

Momentul ciocnirii decisive dintre concepțiile eticii comuniste și cele ale eticii burgheze este redat în comedia Prietena mea Pix *de V. Em. Galan. Se impune ideea că munca pentru construirea noii societăți nu presupune doar efort și conștiinciozitate, dar și un înalt nivel etic, o conștiință cu adevărat comunistă. Probleme ale formării și dezvoltării conștiinței comuniste sînt dezbătute și în piesa lui Dorel Dorian,* Secunda 5B. *Educația comunistă a tineretului, modelarea profilului moral al tînărului nou, constituie tema a patru comedii:* O lună de confort *de Ștefan Iureș și B. Dumitrescu* În căutarea extraordinarului *de I. D. Șerban,* Băieții veseli *de H. Nicolaide,* Scrisori de dragoste *de V. Stoenescu. De asemenea, piesa lui Aurel Storin:* Eroii sînt în stal, *este inspirată tot din viața tineretului nostru. Iată așadar că vechiului deziderat (acela de a scrie comedii) i s-a răspuns, numai în acest an, cu cîteva realizări notabile (adăugați* Celebrul 702 *de Al. Mirodan,* Siciliana *de Aurel Baranga). Tot în acest sens trebuie remarcată contribuția generației vechi de scriitori la întregirea profilului comediei românești. (*Parada *de Victor Eftimiu și* Moș Teacă *de Alexandru Kirițescu). Recent a avut loc și premiera noii versiuni a piesei* Dezertorul *de M. Sorbul.*

Trecutul de luptă al poporului a fost redat în piesa Oameni care tac *de Al. Voitin și* Cînd scapătă luna *de Horia Stancu. Iar lupta pentru eliberarea de sub jugul fascist, culminată cu actul istoric de la 23 August 1944 este prezentă în piesa lui T. Popovici* Passacaglia *și în* Explozie întîrziată *de Paul Everac. S-a obținut, cum se vede, o arie mai largă a tematicei dramaturgiei noastre contemporane. Au apărut de asemeni și cîteva nume noi în acest an pe frontul dramaturgiei: V. Em. Galan, T. Popovici, Ștefan Iureș și B. Dumitrescu, H. Stancu, H. Nicolaide.*

Există însă, în afara succeselor obținute, cîteva aspecte pe care nu le pot trece cu vederea. Dacă în proză și în poezie etapele evoluției sînt distincte, progresul sensibil și apariția de noi personalități artistice adevărate evenimente, în dramaturgie, cel puțin pînă în prezent, stilurile și personalitățile se formează, se delimitează și se impun mai greu, după ce unele au coexistat destul timp sub același acoperămînt. Dramaturgia noastră nouă are posibilități nelimitate de dezvoltare. Condițiile obiective și subiective sînt cum am văzut, infinite, iar terenul vieții contemporane e deopotrivă de fertil pentru toate genurile literaturii. A mai rămas însă o porțiune de drum (pe care prozatorii și poeții în cea mai mare parte a lor au parcurs-o) pînă la miezul problematicii actuale, a acelei problematici pe care nu fără un rost bine definit, o numim majoră.

Aceasta nu o afirmăm fiindcă am fi privit prin acoperiș, ca Asmodeu, în laboratoarele de creație, ale dramaturgilor: faptul e denunțat de înșiși rezultatele unora dintre autori. De altfel, în ansamblul ei, dramaturgia nu ne-a dat încă, în acest an, imaginea amplă și diversă a marilor transformări în viața și în conștiința omului socialist, nu ne-a dat încă acea figură complexă proeminentă, memorabilă a eroului caracteristic epocii noastre.

Generalizarea participării și răspunderii colective în muncă — adevăratul spirit comunist, apariția unui nou tip de muncitor — muncitorul intelectual, desăvîrșirea unui nou tip de intelectual — intelectualul muncitor, legat de cele mai intime probleme ale producției, conflictul nu rareori dramatic între conștiința nouă și cea veche, între morala comunistă și cea burgheză, între inerție și spirit critic, între rutină și spirit inovator, sînt doar cîteva din problemele de primă ordine ale construcției societății și omului nou, pe care dramaturgia noastră urmează să le oglindească.

S-au scris comedii, (și e bine că s-au scris), dar multe dintre ele se circumscriu cam aceleași probleme și mizează mult prea mult pe comicul unui anume limbaj (cel „șmecheresc") iar personajele seamănă îngrijorător între ele.

S-a scris despre agricultura socialistă, dar autorii au rămas, în linii mari, la nivelul anilor trecuți, cînd problemele erau altele. Acum, figura centrală trebuie să fie întruchipată de țăranul colectivist, conștient de marile posibilități și perspective ale agriculturii socialiste.

Este îmbucurător faptul că se scrie mult despre tineret și mai ales comedii. Dar n-a apărut încă pe scenă o figură interesantă de tînăr comunist, visătorul, constructorul, omul avid de știință și cultură, îngrăgostitul, în sfîrșit personajul care să dea reala măsură a valorilor pe care le reprezintă tineretul nou al patriei socialiste.

Realitatea contemporană oferă deci nenumărate posibilități dramaturgiei. În ceea ce-i privește pe dramaturgi, chiar dacă nu s-au ridicat dintre ei tot atîtea personalități ca în proză sau poezie, ei constituie totuși un front puternic al literaturii noastre, capabil să transmită publicului tabloul viu și tulburător al realității noastre contemporane.

Dumitru Solomon

CRITICA ȘI ISTORIA LITERARĂ

Bilanțul criticii literare pe o anumită perioadă de timp nu este, în fond, decît bilanțul anului literar. O anumită orientare generală a beletristicii, anumite tendințe ale genurilor literare, anumite direcții de manifestare a talentelor lirice, epice sau dramatice, determină în ultimă instanță evoluția și înfățișarea anului critic literare 1960, de pildă, în comparație cu ceilalți ani, a adus o afirmare nu numai numerică, ci mai ales calitativă a unui însemnat număr de tineri scriitori. Prezența lor, materializată atît în paginile publicațiilor dar și în cîteva volume marcînd debuturi demne de laudă, a determinat interesul viu, operativ, al criticii literare pentru creația tinerilor. Cronica literară din **Gazeta literară**, semnată de Paul Georgescu și la începutul anului de S. Damian, s-a oprit nu numai cu căldură și înțelegere asupra volumelor scrise de tineri ci și cu conștiința că, vorbind despre ele, analizează lucrări importante ale frontului nostru literar. De aici exigența, de aici nivelul înalt al discuției, de aici încadrarea celui prezentat în contextul literaturii noastre realist-socialiste. Interesul pentru tineri s-a manifestat și în profilurile literare publicate de revista **Luceafărul** semnate de Al. Oprea, Vasile Nicolescu, Dan Grigorescu și în prezentările din **Gazeta literară** și **Contemporanul** scrise de Mihail Petroveanu, M. Gafița, D. Solomon, G. Dimisianu, N. Ciobanu etc. cît și în paginile altor publicații. În același timp vrem să semnalăm ca un fapt pozitiv ce trebuie continuat și dezvoltat în anul viitor, dragostea cu care unii dintre scriitorii maturi cu experiență s-au aproplat de cărările confraților tineri. Ar destul să citățm contribu- demne de reținut în a- sens ale academicienilor Agîrbiceanu, Tudor Via- exandru Philippide. Eu- amilar și ale scriitorilor A. M. Sperber, Al. Șahighian, Maria Banuș, Nina Cassian, Mihu Dragomir, Radu Boureanu, Dan Deșliu, Lucia Demetrius etc. Criticii au înțeles și în acest an că exigențele dezvoltării literaturii și exigențele cititorilor reclamă un efort pentru a generaliza experiența scriitorilor, pentru a studia contribuția unor personalități creatoare, care însumează prin opera lor cele mai de seamă cuceriri ale artei noastre. Astfel am avut de semnalat, în 1960, volumul lui Marcel Breazu **Cunoașterea artistică**, monografia substanțială despre poetul ce reprezintă cu mea liricii românești contemporane Tudor Arghezi, semnată de Ov. S. Crohmălniceanu, ca și numeroase articole de sinteză despre poezie, teatru, proză, critică. Nu avem pretenția să facem o enumerare exhaustivă, dar trebuiesc citate în acest sens contribuțiile criticilor: Mihail Novicov, I. Ianoși, Paul Georgescu, Andrei Băleanu, George Ivașcu, Ion Vitner, Silvian Iosifescu, Traian Șelmaru, Vera Călin, M. Petroveanu, Ion Mihăileanu, Radu Lupan, Al. Oprea, Al. Dima, Ion Lungu, D. Micu, Const. Ciopraga, Eugen Luca, George Munteanu, Zoe Dumitrescu, D. Isac, Lucia Olteanu, N. Barbu, Valentin Silvestru, Leonard Gavriliu, Marin Bucur, D. Costea, Lucian Dumbravă, Horia Bratu, Savin Bratu. Contribuția acestora trebuie semnalată alături de aceea a numeroși alți care au fost prezenți în mod permanent în paginile periodicilor noastre, discutînd în cronicile și articolele lor nu numai cărți sau spectacole, ci și probleme ale literaturii realist-socialiste. Am amintit în primul rînd pe: Vicu Mîndra, I. D. Bălan, Radu Popescu, Mihnea Gheorghiu, cronicari permanenți ai unor reviste, alături de alții enumerați mai sus, ca și pe D. Săraru, Dumitru Solomon, Mira Iosif, Emil Mandric, Radu Enescu, Ion Oarcăsu, Gh. Achiței, Eugenia Anton, Traian Liviu Bîrăescu, Al. Popovici, Aura Pană, Liviu Leonte, Gh. Ciompec, Al. Hanță, Gh. Gană, Pavel Ruxăndoiu, Călin Căliman, Maria Nicoară, Adriana Iliescu, Georgeta Horodincă, Eugen Simion, M. Dragu, G. Munteanu.

Desigur că ceea ce s-a realizat pînă acum nu ne poate mulțumi îndeajuns, mai ales dacă ne gîndim la faptul că discuțiile din presa literară nu au fost în acest an destul de consistente. Rămîne ca o datorie a criticii noastre literare să dezbată cu și mai multă adîncime cuceririle literaturii noi realist-socialiste, să generalizeze victoriile artei noastre noi. Apariția volumului „Probleme actuale ale literaturii realist-socialiste" salutată de critica literară nu trebuie să rămînă izolată. Viitoarele culegeri de acest gen nu pot să întîrzie și ele vor cuprinde neîndoielnic contribuțiuni ale unui cît mai mare număr de critici literari care s-au distins prin activitatea lor din ultima vreme.

Anul 1960 a însemnat în istoria culturală a țării noastre sărbătorirea a 80 de ani de la nașterea celor doi maeștri ai prozei și poeziei românești: Mihail Sadoveanu și Tudor Arghezi. A fost un prilej nu numai de omagiere sinceră și călduroasă a acestor personalități uriașe, dar mai ales un prilej de analiză adîncă, pătrunzătoare, multilaterală a semnificațiilor operei lor. În acest sens contribuțiile științifice ale unor eminenți oameni de cultură în frunte cu academicienii: Atanasie Joja, Mihail Ralea, Iorgu Iordan, Tudor Vianu, George Călinescu, Perpessicius, Al. Philippide, au însemnat pași înainte pe calea înțelegerii universului sadovenian și arghezian. Alături de ei, critici din toate generațiile și scriitori de la cei mai virstnici pînă la cei mai tineri au adus prinosul lor de recunoștință și au relevat influența operei lui Sadoveanu și Arghezi asupra literaturii române de astăzi.

Congresul al III-lea al Partidului Muncitoresc Romîn a arătat importanța deosebită a combaterii ideologiei burgheze. Din acest punct de vedere, în 1960, am avut de înregistrat succese în privința discutării critice a unor curente diversioniste și reacționare din trecutul literaturii noastre. Studiile și articolele despre **„Semănătorism"** și **„Poporanism"** (G. C. Nicolescu, D. Micu, Mircea Zaciu, Z. Ornea, Al. Săndulescu) despre **„Gîndirism"** (Gh. Achiței) au constituit multe din ele puncte de plecare serioase și interpretări profunde a ideologiei (mai puțin literaturii) promovate de exponenții acestor curente. Începutul trebuie, desigur, continuat și lărgit. Anul 1960 a însemnat și anul începerii lucrărilor pentru alcătuirea Tratatului de istoria literaturii române, în cinci volume. Dar, așa cum a arătat acad. Tudor Vianu, un tratat de istoria literaturii române trebuie să fie precedat de o muncă serioasă de tipărire a unor monografii, ediții științifice. Dar alături de monografia lui Ov. S. Crohmălniceanu amintită mai sus se poate semnala numai cartea criticului și istoricului literar Constantin Ciopraga despre Calistrat Hogaș. Lucrarea profesorul ieșean ca și a lui Ov. S. Crohmălniceanu reprezintă un succes al anului literar și un progres serios în cercetarea moștenirii noastre literare. Dar numai aceste două monografii nu reflectă posibilitățile mari de care dispune critica și istoria noastră literară. De asemenea și în ceea ce privește editarea unor culegeri științifice, critice din operele clasicilor literaturii noastre. În 1960 au văzut lumina tiparului volumul al doilea al ediției critice I. L. Caragiale, îngrijită de un colectiv condus de acad. Al. Rosetti, operele lui Nicolae Bălcescu, (ediție îngrijită de Andrei Rusu, prefață de Georgescu-Buzău), operele lui Gala Galaction, (ediție îngrijită de Teodor Virgolici, prefațată de Dumitru Micu), operele lui G. Topîrceanu, prefațate și îngrijite de Al. Săndulescu), scrierile alese ale lui Al. Sahia, (cuvînt înainte de G. Macovescu, post-față de Pompiliu Marcea) etc. Lor li s-au adăugat tipăriturile din Biblioteca pentru toți, colecția de mare importanță de educare estetică și cetățenească a maselor, pentru apariția căreia ESPLA merită sincere felicitări. Trebuie salutată inițiativa Editurii de stat pentru literatură și artă care a inaugurat colecția de documente inedite. O faptă culturală de importanță este și aceea întreprinsă de Academia R.P.R. pentru tipărirea textelor vechi (cronici etc.) în ediții științifice. Studiile de literatură comparată au înregistrat anul acesta un succes însemnat în primul rînd prin volumul acad. Tudor Vianu. Culegerea însumînd o activitate de mai mulți ani, **Studii de literatură universală și comparată**, reprezintă unul din cele mai de seamă evenimente ale științei noastre literare. În acest an, Tatiana Nicolescu a tipărit primul volum dintr-o serie mai largă de studii despre influența literaturii ruse și sovietice asupra literaturii române. Cartea sa **Opera lui Gogol în Romînia**, marchează un început binevenit în această acțiune atît de necesară. Îmbucurătoare, în 1960, este orientarea Editurii tineretului care a promovat cu mai multă perseverență monografiile despre oamenii de seamă ai țării noastre. Semnalăm cărțile despre Grigore Manolescu de Tudor Șoimaru, Luchian de Petru Comarnescu, Ibrăileanu de Savin Bratu, Nicolae Grigorescu de Barbu Brezianu, ca și cărțile despre Delacroix de Elena Vianu, Aristotel de D. Isac, Ovidiu de O. Drimba.

Am vrea să subliniem cu deosebire activitatea acelor critici și istorici literari care, în anul 1960, s-au ocupat de valorificarea tradițiilor literaturii noastre realist-socialiste între cele două războaie mondiale. Muncă de extraordinară însemnătate, ea va trebui continuată și lărgită, iar edițiile vor lua desigur măsurile necesare ca multe din aceste studii să vadă lumina tiparului în volum. Contribuția criticilor Ileana Vrancea, M. Gafița, Dan Hăulică, I. D. Bălan, P. Marcea, Theodor Virgolici merită să fie remarcată.

În încheierea acestui bilanț, am vrea să arătăm că 1960 ne-a adus trei volume antologice, de un deosebit folos nu numai cititorilor, dar și criticilor și istoricilor literari. Ne referim la admirabilele volume **Mărturisiri** de Mihail Sadoveanu, **Tablete de cronicar** de Tudor Arghezi și **Prietenii mei, scriitorii**, de Otilia Cazimir. Pagini emoționante, articolele și amintirile cuprinse în aceste volume se înscriu ca documente nepieritoare ale istoriei literaturii române de ieri și de astăzi.

Valeriu Rîpeanu

Luceafărul

Revistă a Uniunii Scriitorilor din R.P.R.

Director: acad. Mihai BENIUC

COLEGIUL DE REDACȚIE

Dumitru CORBEA (membru în Comitetul de direcție); Dan DEȘLIU (membru în Comitetul de direcție); Mihu DRAGOMIR; V. Em. GALAN; Silvian IOSIFESCU; Aurel MIHALE; Mihai NOVICOV; acad. Panaitescu-Perpessicius; Titus POPOVICI; Al. I. ȘTEFĂNESCU (membru în Comitetul de direcție); Tiberiu UTAN; Haralamb ZINCA (membru în Comitetul de direcție).

meridiane lirice 1960

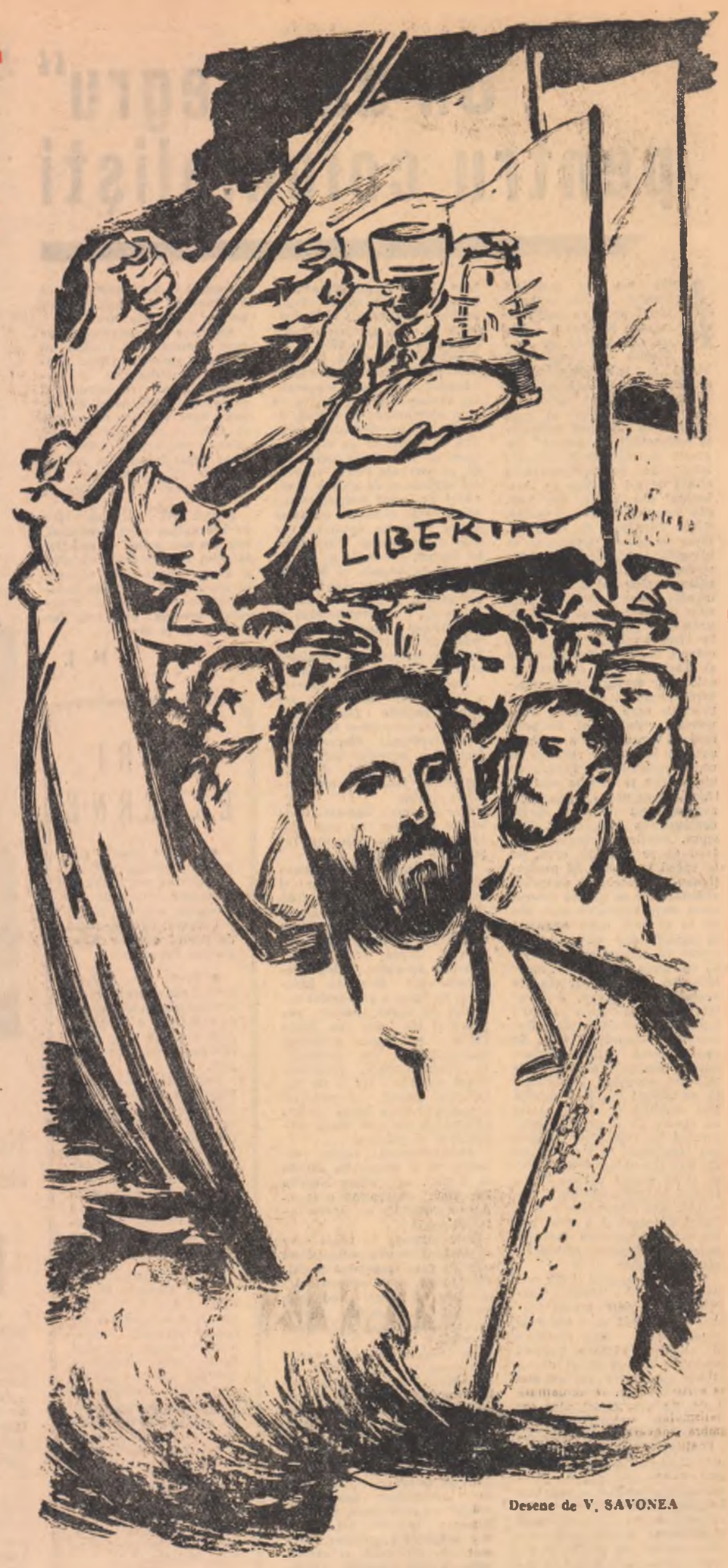

Desene de V. SAVONEA

Evgheni Dolmatovski

Migdalul de pe colina Malahov

Betonul, chiar și el
Tot crapă-n foc și ger
Sub vijelie piere și iarba de istov.
Doar un migdal zdrelit de grindina de fier
A mai rămas pe vechea colină Malahov.

El, singur, neînfrînt,
Pe dîmbul de pămînt
Stătu aici precum o stîncă de granit.
Și-n ani de pace-și puse al frunzelor veșmînt
Și în mijlocul unei alei s-a pomenit.

Cu un noian de flori
Primind pe trecători
Păstrează-n veci același surîs de-adolescent
El, care-a fost în lupte rănit de-atîtea ori
El — biruinței noastre, naturii, monument.

Alături de el, roi,
Arțarii, mlade noi,
Sădiți de președinții de seamă an de an.
Migdalul însă, el — erou între eroi —
E în grădina lumii întîiul cetățean.

Iar de va fi cîndva
Să răsplătim cumva
Mestecenii, stejarii cu-al vitejiei semn,
Migdalului, o scumpă medalie i-aș da
Că s-a făcut de-această înaltă cinste demn.

În romînește de NICULAE STOIAN

Louis Aragon

Poeții

(fragment).

În ceru-albastru, cu nesaț,
Să credeți ați voi mereu.
Știu, cred în el ades și eu,
Cum crede ciocîrlia-n lat.

Ba. cîteodată. cred în el
Cît nu-mi cred propria ureche, —
O, eu vă sînt de mult pereche,
Vă sînt de-a binelea la fel,

Precum grăunțele-n nisip.
Ca sîngele ce-n veci se varsă,
Ca degetele pururi arse,
Asemenea vă sînt la chip.

Și atîta să v-ajut aș vrea
Pe fiecare, mie geaman! —
Dar vorbele ce-n vînt le seamăn
Știu eu de le-auziți cumva?

Se pierde tot, nu vă găsește
Nici vorba mea, nici mîna mea,
Voi vă urmați cărarea grea
Și gura mea-n zadar grăiește.

Dar iadul vostru e și-al meu, —
Aceeași lege grea ne strînge,
Cînd sîngerați și eu pierd sînge
Și-n lanțul vostru mor și eu.

Cît este ceasul?, plouă-afară?...
O, mi-ar fi fost mai drag oricînd
Prin voi să birui, eu pierzînd,
S-aduc foloase, bunăoară.

Ast vis, modest, nebun, mă sapă, —
Mai bine, cred, l-aș fi tăcut.
Cu el mă veți închide-n lut
Ca pe o stea-ntr un fund de groapă.

În romînește de
GEO DUMITRESCU

Salvatore Quasimodo

Voi, oameni ai epocii mele!

Oameni ai epocii mele! Cu pași uriași
străbateți pămîntul pietros pe care încă
răsună
focuri de armă.
Pe unii dintre voi i-am văzut
rînjind bucuroși de priveliștea
luptelor de cocoși,
retezînd sălbatec aripi și pinteni...
I-am privit îndelung, i-am privit
cum atîtă văpaia rugului sub tălpile
„ereticilor".
I-am auzit urlînd la picioarele
spînzurătorilor.
I-am zărit agitînd frenetic sulițe împodobite
cu teste de semeni.
I-am auzit rîzînd. I-am văzut.
Tehnică, maniere galant-elegante,
indiferență de gheață,
Viața ce le-a fost dăruită o batjocoresc.
La fel au făcut și părinții acestor „oameni".
Miros acru de sînge umple văzduhul
ca arșița amiezii de vară.
O, fii ai părinților voștri!
Goniți-i „pe unii dintre voi"
de pe pămîntul acesta-mbibat cu sînge,
de pe pămîntul ce-naltă tremurătoare
pîcle de sînge!
Cărarea bătătorită de părinți, iat-o:
părăsite morminte, cenuși risipite,
păsări cu aripa neagră și vîntul —
singurii prieteni
ai dușmanilor vieții.

În romînește de
ROMULUS VULPESCU

Nazim Hikmet

Inainte de răsăritul soarelui

(fragmente)

Lucrează mașinile-atomice, lucrează,
lunile-artificiale zboară în zori
și tot în zori
mașinile de strîns gunoaie
adună cadavre din stradă
cadavre
de șomeri și flămînzi.

Lucrează mașinile-atomice, lucrează,
lunile-artificiale zboară în zori
și tot în zori moare-un copil,
un băiat japonez de doisprezece ani,
trecut în registru c-un număr.
Dar nu de vărsat
ori meningită
moare băiatul nipon,
ci, fiindcă s-a născut atunci,
în nouăsutepatruzeci și cinci.

Lucrează mașinile-atomice, lucrează,
Lunile-artificiale zboară în zori,
și tot în zori șoferul negru
e spînzurat de-un copac
la o margine de drum
și udîndu-l cu gaz, îi dau foc
și se duc:
unul să soarbă cafeaua,
să se tundă, un altul,
altul să-și deschidă mai curînd prăvălia,
altul să-și sărute fiica pe frunte.

Lucrează mașinile-atomice, lucrează,
lunile-artificiale zboară în zori,
și tot în zori,
înainte ca razele trandafirii să lumineze,
pe un aeroport
piloții tăcuți,
încarcă-n avioane bombele H;
și tot în zori, și tot în zori,
ei seceră cu mitraliera
muncitori și studenți,
salcîmii de pe bulevarde
și glastrele cu flori din balcoane.
În zori, un om de stat
de la banchet se-ntoarce în vilă.
În zori este cîntec de păsări
și tot în zori, și tot în zori,
o tînără mamă-și alăptează copilul.

Lucrează mașinile-atomice, lucrează,
lunile-artificiale zboară în zori,
și tot în zori
sfîrșește o noapte grea de nesomn,
în care-am luptat împotriva durerii.
M am gîndit la moarte,
la tine, la patrie, la lumea noastră.

Lucrează mașinile-atomice, lucrează,
lunile-artificiale zboară în zori,
și, oare, înainte de răsăritul soarelui
nu răsare speranța?

Speranța, speranța, speranța,
speranța în om.

În romînește de
O. STARCK

Nicolas Guillén

Se va-mplini

Tot ce promise Marti
Fidel îi dă-ntruchipare;
Ay, Cuba, țara mea-n care
înfăptuim pe vecii!
Se va-mplini.
Ay, Cuba, da, și aci
se va-mplini.

Gîrbaciul de manati
cu care silești să se care
yankeul se împlini.
Tot ce promise Marti
Fidel îi dă-ntruchipare.

Cu ghiare de răpitoare
yankeul ne tîlhări
mierea din trestii — spre zare.
Se-ntorc ale noastre-avuții
în mîna de-aci, truditoare.

Coboară lumina de soare
Ay, Cuba, prin nori străvezii;
și vulturu-ncepe să zboare
și eu îl zării —
căutușa robiei dispare
și eu o zării —
și cîntă poporul aci
un cîntec din zare în zare.

Fidel dă acum întrupare
la tot ce promise Marti
Se va împlini!

Ay, cum flutură-n soare
steagul cuban, steagul meu!
Nu va putea vreun yankeu,
năimiții de peste hotare
·n Havana să-l calce-n picioare!

Se împlini,
văd, și aci,
ce ne promise Marti.
Fidel îi dă chip și culoare.
Se va-mplini.

În romînește de
TEODOR BALȘ

Pablo Neruda

Revoluție cubană

Dacă-n oceanu-adînc tăcea durerea.
nădejdile le ridica pămîntul:
și debarcară într-o zi pe coastă;
brațe erau și pumni erau, de luptă.
Fidel Castro cu cincisprezece oameni
cu libertatea coborî pe coastă.
Întunecată insula, ca moartea,
dar ei făcură flamuri din lumină.
Și n-aveau alte arme decît zorii
care dormeau încă lipiți de țărnă,
atuncea începură în tăcere
lupta și marșul către zodia lor.

Trudiți și-nflăcărați înaintau,
se războiau să-și apere onoarea.
N-aveau drept arme decît propriul sînge
și goi erau cum au venit pe lume.
Din acel pumn de oameni de pe coastă,
se zămisli în Cuba libertatea.
Curînd, mîndria celor goi le puse
pe umeri haina steiului de munte
și îi hrăni cu neștiută pîine
și-i înarmă cu tainic prag de pușcă.
Cu ei se deșteptară adormiții
și obidiții își lăsară groapa
și mamele-și îmbrățișară fiii,
țăranul își întîtișă necazul,
și a sărmanilor curată oaste
creștea, creștea asemeni lunii pline
Nu-i luau cu sila pe ostași în luptă.
Creștea în vijelie stufărișul.
Vrăjmașul își lăsa la drumul mare
zvîrlite, părăsite-ale lui arme.
Călăii tremurau, se prăbușeau
rupți în bucăți de către primăvară,
cu o detunătură ce-n sfîrșit,
le decora cămășile cu moarte,
pe cînd tălăzuirea celor slobozi
înainta ca vîntu-n preerie,
învîrtejea țărîna insulară
țîșnea, planetă, deasupra mării.

. . . . . .

Aceasta-i cupa, poți s-o iei, Fidel,
e plină, plină, de nădejdi e plină.
Cînd ai s-o bei vei ști că biruința
e ca și vinul vechi din țara-mi scumpă,
nu l-a făcut un om — mulțimi de oameni —
și nu de la un fir, din multe vițe.
și nu-i un strop — în el sînt multe fluvii,
nu-i căpetenia doar, ci bătălii sînt,
și sînt cu tine pentru că-nsemnezi
toată onoarea marei noastre lupte.
De cade Cuba, vom cădea și noi,
și vom veni s-o ridicăm din pulberi,
de va-nflori cu florile ei toate
va înflori cu însăși seva noastră,
și de vor îndrăzni s-atingă fruntea
acestei Cube, — libere prin tine —
se vor lovi de pumnii strînși ai lumii:
arme-ngropate da-vom la iveală
vor da năvală sîngele, mîndria
iubitei Cube pavăză să-i facă.

În romînește de
MARIA BANUȘ

Langston Hughes

Bătrînețe

O, de-aș putea să fiu ierba de flori
Pe care dulgherul o scufundă-n
apele vîntului,
Sus, pe schela cea mai înaltă!
Să fiu prova tăioasă-a vaporului
încărcat cu fructe înmiresmate
și cu mașini,
Despicînd îndepărtatele oceane!
Să fiu biela unei locomotive
Ce urcă spre crestele stîncoase,
Trăgînd după ea trenuri pline cu bumbac,
Cu zahăr, cu grîu și petrol!
Să fiu, aș vrea să fiu
Rotundul curcubeu care țese
Într-o singură năframă multicoloră
Două lacuri
Zvîrlite în cele două margini ale orizontului,
Vestind liniștea de după furtuna nimicitoare
Aș vrea să fiu spicul țepos de secară
Pe care-l mîngîie vîntul
Și mîna bătucită a fetei de țăran;
Apoi, rumenit în cuptor,
Să astîmpăr foamea copilului negru
Flămînd și bolnav și singur.
Aș vrea să fiu poemă de flacără,
Poemă de brizăliniștitoare,
Poemă de cîntec și dans,
Poemă de cîntec,
Poemă de chemare la luptă,
Poemă de înlănțuire drăgăstoasă.
Și glonț în pieptul ucigașilor,
Glonț și streang și bici
Pentru ucigașii fraților noștri.

Sînt numai un bătrîn fără putere,
Cu vorba tiravă și aspră,
Cu mîini ostenite de truda anilor lungi,
Mîini care tremură.
Dar sînt și ierbă și prova de vas
Și curcubeu și spic de secară,
Poem pentru oameni, pentru dragostea lor,
Glonț pentru cei ce ucid...

Prieteni, nu sînt prea bătrîn,
Oameni buni, pasăre, vînt,
Oameni, prieteni!

În romînește de
DAN GRIGORESCU

Un an „negru" pentru colonialişti

Acolo n-a fost niciodată liniște. Acolo, veacuri lungi nu s-au uscat lacrimile pe obrajii oamenilor și sîngele lor n-a încetat să curgă sub biciul și sub gloanțele asupritorilor. Colonialiștii se străduiau, prin mijloacele cele mai diverse și mai perfide, să adoarmă conștiința umanității, să creeze impresia și certitudinea că „albilor" le revine misiunea sfîntă de a-i civiliza pe „sălbaticii" din Africa, din Asia, din America de Sud. Romane, filme, jurnale de călătorie, piese de teatru, încercau să ascundă realitatea monstruoasă, garnisind-o cu un sirop melodramatic și sentimental, pentru uzul burgheziilor din metropole. Dacă cineva ar avea putere să adune în cifre bogățiile jefuite din colonii, dacă ar aduna sîngele și lacrimile care au curs acolo, s-ar dezlega îndată misterul „bunei stări occidentale" pe care burghezia o atribuie geniului ei. Se pare însă că umanitatea a și făcut această socoteală, rezultat al unor transformări firești, ce nu puteau fi oprite nici cu înșelăciunea, nici cu gloanțele, așa cum nu poate fi oprită deslănțuirea uraganelor. Desigur, jefuitorii coloniali simțeau că se schimbă ceva, de la epocă la epocă, își perfecționau mijloacele de asuprire, sadismul lor se șlefuia mereu, mari forțe represive erau din ce în ce mai mult angajate în colonii, dar continuau să viseze că „sistemul" va dura, că omenirea va putea fi înșelată mai departe. Dar cînd se așteptau mai puțin, s-a petrecut un fenomen uluitor: Revoluția Socialistă din Octombrie. Intuind pericolul pe care această uriașă răsturnare îl prezenta pentru capitalismul mondial, imperialiștii au tăbărît asupra tînărului stat socialist și au constatat cu uimire că ei rămîn neputincioși în fața unor asemenea fenomene. Și legile aspre ale dezvoltării societății umane și-au purtat acțiunea cu aceeași putere nestăvilită. Revoluția din Octombrie a deșteptat Orientul și a atras popoarele coloniale în torentul general al mișcării revoluționare mondiale.

S-a ivit fascismul și din nou imperialismul a tresărit, nădăjduind ca prin această mișcare antiumană să-și păstreze jugul asupra unei jumătăți din omenire. Victoria Uniunii Sovietice în cel de-al doilea război mondial a dat un nou și uriaș avînt popoarelor asuprite. Au luat ființă țările de democrație populară în Europa și în Asia, s-a născut China revoluționară, s-a format sistemul socialist mondial. În această vreme, soarta colonialismului a fost pecetluită. Ceea ce a urmat, va constitui capitolul cel mai înălțător al zbuciumatei istorii omenești. Nu un singur istoric, nu un poet, oricît de genial ar fi, va izbuti să comunice viitorimii ceea ce s-a întîmplat în anii din urmă cincisprezece ani. Ci toate mințile și toate talentele lumii scriu de pe acum paginile unor epopei fără seamăn. Așa cum menționează declarația Consfătuirii reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești, „prăbușirea sistemului de robie colonială sub presiunea mișcării de eliberare națională este, în ceea ce privește importanța sa istorică, al doilea fenomen după formarea sistemului socialist mondial".

Într-adevăr, în numai cincisprezece ani ciți au trecut de la al doilea război mondial, 1.500.000.000 oameni s-au eliberat de sub jugul colonial. Pe harta lumii au apărut patruzeci de state noi. Priviți ce se întîmplă în Cuba! Recent S.U.A., care se consideră cea mai puternică și mai bogată țară din lume, au trimis vase militare să patruleze în apele teritoriale ale micului stat cuban, sperînd că vor intimida acest popor eroic și pe conducătorii săi. Dar marinarii americani s-au întors acasă ca de la o vînătoare stearpă și fără glorie, într-o tăcere penibilă și rușinoasă. Priviți spre Algeria! Cine mai poate pune la îndoială victoria poporului algerian, sărac și flămînd și fără arme, dar mînat în luptă de marea lui sete de libertate? Marea burghezie franceză, ofițerimea aventurieră, cercurile jefuitoare și ultrareacționare, adică toți cei interesați în continuarea războiului în Algeria, ei înșiși își dau seama că au pierdut.

Nu știm ce socoteli își va fi făcut generalul De Gaulle înainte de călătoria sa în țara a cărei asuprire o patronează, dar poporul algerian i-a rezervat o primire concludentă: sute de mii de oameni au ieșit în stradă, cerînd libertate și independență. Ultracolonialiștii au manifestat și ei, dar tancurile și mitralierele au fost îndreptate asupra algerienilor, precum stă în tradiția stăpînilor. Sute de morți și mii de răniți, acesta este bilanțul unei vizite ce se voia glorioasă. Indiferent de sentimentele și intențiile președintelui Franței, dincolo de isteria generalilor parașutiști, în ciuda manevrelor monopoliștilor, Algeria va fi a algerienilor și curînd, de acolo, de pe nisipurile înroșite de sînge, se va auzi cîntecul de victorie al poporului. El va străbate întreg cuprinsul african și va ajunge cîndva și în sudul acestui continent, unde rasismul cunoaște acum, în epoca noastră, cea mai monstruoasă înfățișare. În Kenya, Rhodezia și Nyassaland, în Angola, în Mozambic și Oman, vor mai sosi și parașutiști și gloanțe, experți și agenți ai capitalului și spionajului imperialist, dar setea de libertate a acestor popoare nu poate fi măsurată cu nimic și nici înăbușită.

Dacă procesul de eliberare a popoarelor coloniale are uneori aspecte foarte complexe, nu este greu de deslușit intervenția disperată a blocurilor agresive înjghebate în apus și nici cîrdășia burgheziei locale cu monopolurile străine.

Dar în epoca noastră, toate aceste manevre nu mai pot rămîne ascunse și nu mai înșeală pe nimeni.

Consfătuirea de la Moscova a partidelor comuniste și muncitorești, printr-o analiză de cea mai mare acuitate și justețe marxist-leninistă, rupe masca de pe fața imperialiștilor și arată tuturor popoarelor înrobite calea adevărată spre libertate. Existența în lume a sistemului socialist dă curaj acestor popoare și ele știu că „toate țările socialiste, mișcarea muncitorească și comunistă internațională, consideră drept datoria lor a da tot sprijinul moral și material popoarelor care luptă pentru eliberarea de sub jugul imperialist și colonial".

Angajamentul acesta solemn, ca și declarația făcută la O.N.U. de către Nichita Hrușciov, determină o elucidare a pozițiilor pe arena internațională

Este limpede că acela care se declară pentru colonialism este de fapt împotriva pacificării lumii, se va opune la dezarmare, va rîvni totdeauna războiul, ca o soluție disperată pentru cauza sa demult pierdută.

În vremea noastră marile probleme ale prezentului și ale viitorului omenirii nu pot fi despărțite și o lume în care stăruie nedreptatea și asuprirea nu-și poate găsi liniștea. Frămîntările politice și sociale care au caracterizat anul 1960 arată limpede că noțiunea de popoare „sălbatice" sau „primitive" sau „inapoiate" s-a pulverizat, — aceste popoare înfruntă azi gigantice înjghebări militare, armate de diplomați și agenți, adică întreg arsenalul monstruos creat de imperialism pentru apărarea intereselor lui. „Ne vom bate cu cuțite, cu ciomege și cu pietre", a strigat deunăzi un congolez, partizan al lui Lumumba. Așa poate striga orice rob de pe coloniile care mai există și trebuie să-l credem, pentru că el a dovedit-o cu prisosință. Pe malurile marilor fluvii, în pădurile tropicelor și ecuatorului, în pustiurile aprinse, în colibele lor mizere, cei peste 100.000.000 de oameni aflați încă sub teroarea colonială, își pregătesc armele. Lucrul acesta se știe, dar nimeni nu poate opri această ofensivă. Este posibil ca cinismul asupritorilor să pună și el la cale noi vărsări de sînge și noi manevre disperate. Nimic nu va abate omenirea din drumul ei spre libertate.

Prăbușirea colonialismului cu simptomele acute înregistrate în 1960, umple sufletele oamenilor cinstiți de emoție și mîndrie. Anul în care savanții sovietici au pus la punct zborul omului în Cosmos, se întîmplă a fi anul în care multe milioane de oameni au întîlnit lumina libertății.

Adoptarea de către Adunarea Generală a O.N.U. a Declarației cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale, reflectă tocmai această sete de libertate a omului contemporan. În ciuda șovăielilor și manevrelor imperialiste, reprezentanții a 90 de state au votat pentru condamnarea și desființarea colonialismului. Aceasta este o victorie istorică a frontului unit al forțelor anticoloniale. Trebuie reținut faptul că imperialiștii nu au avut curaj să se ridice fățiș împotriva declarației. Este un simptom de slăbiciune, un semn că forțele întunericului dau înapoi. Este limpede că marile idei ale marxism-leninismului cîștigă omenirea, că ele exercită o uriașă atracție pentru popoarele înrobite.

Explozia de entuziasm pe care a stîrnit-o la vremea lui proiectul sovietic privind abolirea colonialismului, se întîlnește acum cu bucuria și satisfacția milioanelor de oameni care au luat cunoștință că O.N.U. „proclamă în mod solemn necesitatea de a se pune capăt imediat și necondiționat colonialismului sub toate formele și manifestările lui".

Pentru noi, oamenii care ne îndreptăm spre comunism, este un nou prilej de mîndrie să știm că „sistemul socialist a devenit scutul de nădejde al dezvoltării naționale independente a popoarelor eliberate", **precum proclamă Declarația de la Moscova.**

N. J.

ȘTIRI EXTERNE

● *„Opere alese" din poezia și proza lui G. Topîrceanu vor apare în traducere rusească la începutul anului viitor. Volumul va fi prefațat de poetul sovietic Konstantin Paustovski.*

● *Bernt von Kügelgen, redactorul șef al revistei germane* Sonntag *(din R.D.G.) a făcut recent o vizită de două săptămîni în țara noastră.*

Impresiile culese în Dobrogea formează subiectul unui prim reportaj intitulat Nunta din Comana.

● *Prima ediție (în patru volume) a traducerii italiene a romanului* Pămînt desțelenit, *s-a epuizat într-un timp record. A doua ediție este sub tipar.*

● *Cu ocazia celui de al 6-lea Congres al țărănimii din R. D. G. a apărut o antologie a țăranilor scriitori intitulată* Zwischen Saat und Ernte *(Între sămînță și recoltă) Cele cincizeci contribuții, prefațate de Werner Lindemann oferă o imagine cuprinzătoare a transformărilor revoluționare ale satului german.*

● *Editura sovietică „Goslitizdat" a anunțat pentru 1961 apariția traducerii în limba rusă a romanului* Străinul *de Titus Popovici.*

● *Operele lui Bertholt Brecht se bucură de o largă audiență în Anglia. După un volum de* Versuri alese, *editura Methuen din Londra a întreprins editarea integrală a operei dramatice a scriitorului german.*

● *Institutul de limbă și literatură letonă din Riga pregătește publicarea unui* Dicționar al limbii literare letone. *Lucrarea va cuprinde explicarea a peste 60.000 termeni.*

● *Suplimentul literar al ziarului londonez* Times *(nr. 196/1960) consacra un foarte documentat articol dezvoltării literaturii în R.D.G.*

Autorul (anonim, — articolele din Times Literary Supplement *nu sînt niciodată semnate) vede în literatura antifascistă și realist-socialistă germană o continuare a glorioasei tradiții a literaturii clasice umaniste germane.*

● *Sub titlul* Das Schlüssel *(Cheia) revista germană* Sonntag *publică în numărul ei din 11 decembrie 1960 prima parte a unei schițe a colaboratorului nostru H. Rohan.*

● Literatura sovietică *se intitulează o culegere de 22 portrete literare apărută recent la Budapesta. Volumul cuprinde, între altele, remarcabile eseuri asupra lui Gorki, Maiakovski, Essenin, A. Tolstoi, Fadeev, Leonov, Gladkov, Fedin, Djambul, Tvardovski, Simonov, Scipaciov etc.*

● *Editura berlineză* Aufbau *publică o culegere antologică a nuvelelor și schițelor lui I.L. Caragiale. Volumul este intitulat* Ein Glückspilz. *(Două loturi).*

MARCELA CORDESCU: SI NOI VOM FI LIBERI
(Expoziția anuală de grafică)

DIALOG NEWYORKEZ

Străjuită de colosii de fier și beton ce străpung parcă văzduhul sau adăpostind cele cîteva sute de mii de cocioabe în care oamenii muncii își înghesuie zilele. New-Yorkul trăiește în binecunoscutul ritm trepidant, din care nu lipsesc în ultimii ani istericele exerciții anti-atomice care pun la grea încercare nervii locuitorilor săi. Și iată că, în plin centrul celei de a doua capitale a Statelor Unite, și-au făcut apariția, fără a provoca nici urletele sirenelor mașinilor poliției și nici agitația generalilor Pentagonului, două tipuri ce par descinse de pe alte lumi: Beatnikul *și* Hipsterul.

Inrudite oarecum, cele două specimene dau la iveală trăsături comune și anume: folosirea stupefiantelor, rock and roll-ul, conștiința de a aparține unei comunități deosebite și separate, părerea că societatea este închisoarea sistemului nervos.

Judecînd după aceste date anatomo-patologice, ele se încadrează mai degrabă în sfera zoologicului. Dar să nu ne grăbim. Fiecare ține și la amprenta propriei personalități.

Beatnikul: — *Pentru mine, plăcerea fizică este numai mijlocul de a mă ridica la concepții mistice.*

Hipsterul: — *Eu, dimpotrivă, socot plăcerea ca un scop în sine. De altfel, eu nu am încredere în nimic și prefer atitudinile neresponsabile, provizoratul, proiectele pe termene foarte scurte, lipsa de obligații.*

Beatnikul: *(care, între timp, a renunțat la curățenia corporală)* — *Bine, dar și eu refuz să muncesc și-mi iau rămas bun de la societate.*

Hipsterul *(exprimîndu-se cu voce răgușită, animalică).*

— *E prea puțin. Eu prefer moartea sau închisoarea.*

Beatnikul: — *Atunci nu-mi rămîne decît să risc ospiciul de nebuni.*

Dialogul respectiv șterge orice nedumerire. Singurul element care-i face pe cei doi să simuleze apropierea de specia umană este folosirea unor termeni convenționali ca: închisoare, ospiciu și așa mai departe.

Tot ceea ce privește descrierea și amănuntele numiților Beatnik *și* Hipster *le-am aflat — nu fără urmă de uluire — dintr-o corespondență trimisă din New-York de ziaristul Auro Roselli de la cotidianul burghez* Il Giorno *care apare la Roma.*

Paternitatea celor două prototipuri aparține unor așanumiți scriitori: Ginsberg și Kerouac, inițiatorii mișcării Beat, *și Mailer, părintele mișcării* Hip. *Ziarul afirmă că „aceștia dirijează germenii noii culturi americane". Pare mai degrabă că e vorba de o cultură microbiană, căci e greu să crezi că asemenea germeni pot zămisli altceva. Fișa tutorelui spiritual al Hipsterilor — Norman Mailer — ne edifică pe deplin. Socotit de critică „un fenomen literar al epocii postbelice", autorul best-sellerului* Nudul și moartea *se află la clinica de psihiatrie (acolo unde tinde, de altfel, să ajungă și eroul său). Prezența lui aici se datorează „unei crize acute de paranoism cu halucinații și tendințe de omucidere — și-a înjunghiat soția — și sinucidere.*

Dacă în patria lui Whitman și Twain se întreține astăzi asemenea „fenomene și mișcări literare" e firesc ca mari creatori ca E. Hemingway și A. Miller, W. Faulkner și W. Saroyan să nu mai fie agreați de pontifii criticii literare. Și nu din altă pricină decît că eroul acestora continuă să fie Omul, care, în America atotputerniciei monopolurilor, ar trebui să cedeze locul Beatnikului sau Hipsterului (După preferință ori grad de nevroză). Creatorii acestor specii pe care i-am inițiașat vin să demonstreze diagnosticul pus recent de profesorul Schlessinger de la universitatea americană Harward, noii culturi din Statele Unite. „Se simte — spunea acest profesor burghez — că teama și desnădejdea au cuprins societatea noastră. Pînă și crepusculul a încetat să mai fie ora culturii burgheze. Ea trece cu beatnici și hipsteri cu tot prin bezna nopții eterne.

Cristian Popișteanu

Note de călătorie

Școala lorzilor

În apropierea castelului Windsor, care, de peste nouă veacuri este reședința regilor Angliei, se află Eton-ul cunoscut prin colegiul său. Acest colegiu pregătește an de an, promoții proaspete de gentlemeni, de lorzi.

De la regele Henric al VI-lea, fondatorul colegiului, adică din 1440 și pînă astăzi, conform unei tradiții care constituie legea nescrisă a Angliei, totul a rămas neschimbat. O atmosferă apăsătoare domnește în castelul mohorît, care adăpostește colegiul. Prin ferestrele mici pătrunde lumina zilelor încețoșate. Pretutindeni se simte un iz de feudalism, care începe de la casele întunecoase, cu bănci greoaie, și se termină cu mentalitatea profesorilor și a elevilor. Pînă și capitalismul pare să fi rămas departe de această frîntură de epocă feudală, pe care un conservatorism exagerat a reușit să-l păstreze între pereții cenușii ai colegiului de la Eton.

Bătrîna scoarță a pămîntului nostru, în lunecarea vremilor, a cunoscut atîtea ciudățenii; ea rămîne totuși uimită de îndărătnicia spiritului îngust al aristocrației engleze, care stă la baza întregului sistem de educare și de instruire a nobililor sale vlăstare — sistem care nu are nimic comun, cu nevoile inteligenței umane în secolul al XX-lea.

De cum pășește pe poarta colegiului, micul „sir" îmbrăcat în frac și cu joben, trebuie să fie respectat pentru hainele ce le poartă, pentru vechimea numelui său, ori pentru pungile îndesate cu bani, ale părinților săi. El vine la colegiu cu calul său și cu servitorul care-i va sta la dispoziție pînă la absolvirea școlii. Rasa calului constituie una din cele mai importante probleme, ea aducînd o prețuire în plus stăpînului său. Călăria este o disciplină care te promovează în rîndul adevăraților gentlemeni, iar cunoașterea temeinică a raselor cabaline formează un obiect important de studiu. Un gentlemen care nu se pricepe la cai este demn de dispreț.

Cea mai strictă etichetă, un cod răsuflat al manierelor elegante, înlocuiesc discipline de seamă, ce ocupă un loc de frunte în toate școlile de pe glob. A ști cum anume să iei cravașa din mîna servitorului care-ți aduce calul, cînd anume să i-o dai după ce ai descălecat, constituie un ritual rigid ale cărui reguli o dată încălcate, ești trecut în rîndul elevilor care nu promit că vor putea ajunge oameni „de lume".

Sînt însă și două obiecte, cărora li se acordă multă atenție — geografia și istoria. La geografie se studiază Anglia și coloniile ei, precum și domeniile ce le posedă lorzii. O dată cu predarea acestora, elevilor li se propovăduiește ura și disprețul pentru popoarele considerate de aristocrația reacționară din Anglia ca fiind „înapoiate". La istorie se studiază dinastia angliei de la începuturile ei și pînă astăzi, precum și trecutul familiilor de lorzi. Singurul sport admis în afară de călărie, este golful, deoarece nu este zgomotos și nu are nimic „vulgar".

Se mai învață, între zidurile celebrului colegiu, diferențele de ton în vorbire, după rangul persoanei căreia te adresezi; se învață înțepenirea șirii spinării, felul ceremonios de a te comporta, snobismul cu multiplele și ridicolele sale manifestări. Toate acestea fac parte din domeniul vastelor cunoștințe pe care le capătă tînărul, pe băncile colegiului de la Eton.

Micuțul „sir", care o dată cu îmbrăcarea fracului și a cămășii cu guler tare, și-a luat rămas bun de la tot ce are mai frumos copilăria, așteaptă totuși cu nerăbdare vacanța. Automobilul de acasă intră pe poarta colegiului. „Sir"-ul de-o șchioapă a călcat regulile severe ale etichetei și n-a așteptat să fie anunțat special, ci s-a dosit prin apropiere. Cînd mașina a staționat, grăbit, s-a repezit să deschidă portiera. Șoferul a coborît îndată, dar în același timp, ca din pămînt, a răsărit un pedagog uscat și țeapăn. Important, el își va începe discursul.

— Un gentlemen nu-și deschide niciodată singur portiera mașinii, nici cînd se urcă, nici cînd coboară. El are răbdare să i-o deschidă cine e pus pentru această treabă.

Puștiul, care a uitat de mult copilăria cu nepăsarea și jocurile ei vesele, își înțepenește mai bine gîtul și suportă cu demnitate observația, imitînd aerul grav al celor mari.

Nici rîsul zgomotos plin de tinerețe și de voie bună, nu este permis între zidurile colegiului Eton, deoarece el coboară demnitatea unui gentlemen. În această școală se învață respectul pentru o lady, ori pentru un lord, dar mai ales adorarea și prețuirea propriei persoane adesea fără nici un dram de spirit. În egală măsură se mai învață disprețul pentru omul simplu, distanța care trebuie păstrată între un adevărat gentlemen și lumea oamenilor obișnuiți.

Dar marea aristocrație și marea burghezie din Anglia, pentru a prosti poporul, pentru a-i arăta că școala de la Eton nu este deschisă numai pentru fiii celor „aleși" — a admis și un număr foarte mic de copii din alte categorii sociale. Acestia sînt fiii unor înalți funcționari și uneori chiar ai unor conducători reformiști din sindicatele engleze. O diplomă de la faimosul colegiu de la Eton îți deschide porțile unei lumi, în care se pătrunde greu. Purtătorii unor asemenea diplome se bucură de un deosebit respect în lumea de unde au plecat și-n care reintră.

Cei mai mulți dintre ei, nu cunosc opera marelui Shakespeare, nu știu pe dinafară nici un vers din Byron; dar, în schimb, știu cum trebuie, după ultimul cod al manierelor elegante, să aducă la o distanță de zece centimetri de buze, mîna vreunei lady, fără a i-o săruta, știu cît anume trebuie să-și aplece spinarea în fața cutărei personalități și cît de puțin în fața alteia mai puțin însemnate. Acestea sînt comori de cunoștințe, în fața cărora „lumea bună" a Marii Britanii se extaziază — bineînțeles, atît cît îi permite eticheta. A se îmbrăca după ultima modă, a fi la curent cu schimbarea liniei de croială a hainelor — este mult mai important pentru un elev de la Eton, decît să fie la curent cu marile cuceriri ale științei.

Între străvechile ziduri ale Windsor-ului, seculara tradiție aristocratică engleză, în haine mucegăite de vreme, a închis bine ușile și ferestrele, și-a înfundat urechile, dar ca o bunică iubitoare, are grijă de strănepoții săi de la Eton-College. Ea a statornicit ca în fiecare an, într-o înserare de iarnă, doi dintre cei mai mici elevi ai colegiului, să traverseze puntea îngustă ce pare că separă castelul de Eton. Elevii duc flori la capela de la Windsor, unde se află mormîntul lui Henric al VI-lea, fondatorul colegiului. Totul ar fi trumos și plin de poezie, dacă nu ar ascunde un țîlc mai adînc — acela de prosternare în fața unei tradiții rigide și de păstrare a cultului ei.

Această lume mucegăită și rigidă nu are însă nimic comun cu fața aspră și simplă a poporului englez.

V. Russo

Călătorie în 1965

(Urmare din pag. 1)

lucruri văzute în drumețiile mele mai vechi:

Prin 5 sau 6 iunie 1960 eram la Comana, de față la o adunare a colectiviștilor în care se dezbătea Proiectul de Directive al celui de-al 3-lea Congres al Partidului nostru. Oamenii povesteau despre comuna și gospodăria lor ca niște agronomi, ca niște ingineri constructori și ca niște economiști cu o solidă experiență și cu o grozavă poftă de lucru.

— Comuna noastră vrem să semene cu un oraș!

Asta a fost concluzia lor.

Comuna nu semăna acum cu un oraș numai pentru că s-au făcut trotuare, pentru că apa curge la robinet, ori pentru că s-au construit sute de case noi. Ea semăna cu un oraș în primul rînd pentru că au început să se șteargă deosebirile dintre munca specifică așezării citadine și cea rurală. S-o luăm de la grîu și de la pîine. Tractoarele și combinele au făcut din colectiviști niște tehnicieni agricoli. Tocătoarele mecanice, adăpătoarele automate, mașinile electrice de mulș vacile și de tuns oile, vagonetele decauville pentru transportul furajelor și a gunoiului de grajd, au transformat și transformă fără încetare munca îngrijitorilor de animale într-o profesiune de oraș și laborator. Clubul, căminul cultural, cinematograful, stația de radioamplificare biblioteca, parcul, școala, farmacia, restaurantul, magazinele, brutăria, atelierele de croitorie, cizmărie și frizerie, scurtează de sigur pînă la anihilare drumul dintre sat și oraș. Comana pe care o vizităm acum nu e un exemplu rar, ci una din sutele de așezări rurale ce se modernizează și capătă o înfățișare nouă.

Mi-ar trebui paginile unei reviste întregi ca să nu uit nici unul din amănuntele călătoriei și e greu să prinzi în focarul unor impresii de uimiri și revelații crescînde popasurile numeroase ale unei astfel de călătorii, pretențioasă chiar și numai în stadiul ei de anticipație în care a fost caligrafiată aici.

Dar dinadins am lăsat la urmă lucrul cel mai important și hotărîtor. Mergînd în iunie 1960 la Corbu de Jos, în regiunea Constanța am auzit această invitație: „Să poftiți la noi în 1965". Eram acolo în prima sau a doua zi a Congresului Partidului. Cum am să pot uita emoția cu care locuitorii acestui sat așezat pe țărmul mării ascultau, transmis din sala Congresului prin posturile noastre de radio, cuvîntul înflăcărat pe care partidul îl adresa țării întregi? Mă aflam la cîteva sute de kilometri departe de locul în care, ca într-o fierbinte inimă a patriei, se simțea pulsul poporului întreg. Mă aflam la Corbu de Jos și președintele colectivei, după ce îmi zugrăvise tabloul satului său așa cum avea să arate în anul 1965, încheiase cu cîteva cuvinte ce erau nu numai o simplă formulă de politețe, ci și o provocare prietenească a memoriei, un angajament al viitorului: „Să poftiți la noi în 1965!".

Și dintr-o dată am avut sentimentul că s-a ivit în fața ochilor mei un strop rotund și limpede în care zăream profunzimea și grandoarea, strălucirea și frumusețea patriei întregi.

Totdeauna pe teren am avut revelația acestui sentiment revelația legăturii intime și omniprezente dintre partid, guvern și popor.

Aceasta e și chezășia succeselor noastre, chezășia muncii și victoriilor noastre pe frontul construirii socialismului.

Petru Vintilă

luceafarul

MIHU DRAGOMIR

TINERI POEȚI în paginile revistei „Luceafărul"

Una dintre cele mai importante sarcini atribuite revistei „Luceafărul" de la apariție, și care îi definea în același timp și profilul, în cadrul frontului nostru scriitoricesc, a fost deosebita atenție pentru descoperirea și îndrumarea tinerelor talente care trebuiau să găsească în paginile revistei solicitudine și ajutor tovărășesc pentru formarea lor în spiritul literaturii realist-socialiste. În Prologul din primul număr, revista își expunea astfel aceste sarcini: „Ne adresăm în primul rînd tinerilor, celor care s-au afirmat de pe acum, sau se vor afirma. Nu este nevoie, credem, să mai demonstrăm pentru ce credem în tinerețea ideilor și sentimentelor, în tinerețea cuceritoare care pregătește schimbul de mîine al literaturii. Vrem să rezervăm cît mai mult spațiu talentelor ce pornesc la asaltul dificilelor înălțimi ale artei realist-socialiste.. Alături de alte publicații literare, „Luceafărul" vrea să le înmănunchieze eforturile, pentru a le dărui cititorilor". Acest angajament urma să se traducă în practică prin publicarea, mai ales, a debutanților, prin urmărirea atentă a dezvoltării lor, prin îndrumările multiple oferite de scriitorii cu experiență.

După scurgerea a doi ani și jumătate, rezultatele acestei muncii permit o schiță critică asupra unora dintre tinerii poeți afirmați de „Luceafărul", cunoscuți de cercuri largi de cititori.

În chiar primul număr, revista publica două nume noi, Aurora Conțescu și Constanța Buzea. Cu un vers mai format, Aurora Conțescu anunța un glas poetic pe care dezvoltarea ulterioară nu l-a desmințit. Deși debutase în paginile revistei „Iașul literar" poeta și-a desfășurat activitatea mai ales în paginile „Luceafărului", devenind una dintre nădejdile de seamă ale cititorilor. Moartea pescarului, poezie prezentă în primul număr al revistei, dovedea o cunoaștere intimă a locurilor deltei, răsfrîntă aproape asupra întregii activități poetice de pînă acum a Aurorei Conțescu. Versurile denotă că tînăra poetă n-a încercat să debuteze de la primele încercări poetice, așteptînd să trimită tiparului lucrări în stadiul cînd obținuse o oarecare stăpînire a mijloacelor (fapt demn de relevat pentru tinerii poeți care, îndeobște, se grăbesc să asalteze gloria de la primele cuvinte rimate). Îndrăgostită de universul deltei și de oamenii care construiesc astăzi acolo o viață nouă, poeta prezintă cititorilor acest ținut pitoresc sub cele mai variate aspecte. Cuvintele adresate de ea eroilor unei poezii i se pot adresa tot atît de bine: „Sînt de pe-aici, de-aproape, și îi țin legați de deltă, nevăzute rădăcini, / cu aceeași pătimașă încleștare / ca sălciile care-nfig în mal / cângi vii de lemn / care-l cuprind ca-n gheare". Versul este sigur, fără cîtări și de preferință încadrează un tablou concret de natură văzută în cele mai semnificative detalii. Aurora Conțescu este unul dintre poeții a căror poezie nu numai că se pretează, dar solicită în modul cel mai direct ilustrația. Ea desenează, atent, peisajul și personajele: „O față duce vacile spre sat, / o fată cu manta pînă-n pămînt / și cu ciubote nalte, de pescar / călcînd prin bălți, cu fața către vînt / ce-i smulge — ca pe-o foaie de arțar / lipindu-i rochia de coaste — șuba". Simbolurile sînt, de asemeni, plasticizate, văzute în lumea concretă din care își desprinde poezia. Visarea unui pescar este asemuită cu o cumpănă, pe care, cu toată abstracțiunea imaginei, o vedem aevea: „Un taler greu de ocări și sărăcie / se trage-n fund, spre apa vineție / Iar celălalt, spre culmi vestind urcușul / se-nalță săgetînd, ca pescărușul". Delta este o „imensă palmă" în care poți citi prezentul și viitorul (Chiromație), o imagine sugestivă, reținînd atenția cititorului. Alte ori delta este în cuprinsul unei singure poezii o „balerină dintr-un alb balet ceaikovskian" și o închipuire de sticlă a unui „făurar venețian", are și „straie de curcubeu", este și un „marmorean sonet" etc. etc. într-o aglomerare eterogenă de comparații livrești și telurice Uneori poeta încearcă rime „rare", ca în poezia din care citățm, și nu dintre cele mai fericite, cum ar fi „irumpe-n" — „curpeni"; astfel de jucării poetice s-au ieftenit prea mult, rima rară trebuie să fie integrată firesc în vers, de îndată ce se simte „raritatea", poezia capătă un aer de confecție! Poate că faptul se datorește și insistenței asupra aceleiași teme, care, oricît de bine ar cunoaște-o un poet, sfîrșește prin a se slei! După ce ne-a dat dovada certă a talentului său, Aurora Conțescu are datoria să-și lărgească preocupările tematice, căutînd inspirația la izvoarele ei, în munca avîntată a celor ce desăvîrșesc construcția socialistă, nu numai în ținutul fermecător al deltei, ci pe șantierele, uzinele și ogoarele întregii țări, în clocotul muncii creatoare. Timbrul propriu nu constă numai în detaliile pitorești ale tablourilor pe care ni le pictează, de cele mai multe ori cu finețe și autenticitate, ci mai ales în profunzimea pe care o va dărui acelei vibrări prezente în unele poezii: „Dar mi-ai întors, partidul meu, spre mine / oglinda vie-a tinereții mele, / și-ai dezgropat din malul ei, mai uriaș decît un munte / de aur lucitor doar un grăunte / cît o scînteie / l-ai scos în dimineața asta, / naltă / și l-ai spălat în zeci de curcubeie / cu altele, asemeni laolaltă. / Mi-ar trebui — să-i fac să sune struna / lăutei mele, laudă să-ți deie / o viață, / și-ncă una / și-ncă una..."

Aurora Conțescu

Constantin Abăluță

Ion Țîrlea

La capătul a doi ani și jumătate de susținută activitate poetică, Aurora Conțescu se numără astăzi printre talentele tinere care au îndreptățit încrederea. Poeziile ei răspîndite prin reviste alături de cele mai noi versuri, încă nepublicate, așteaptă înmănunchierea într-un volum pe care colecția „Luceafărul" a E.S.P.L.A.-ei l-ar putea înscrie în planurile sale.

★

Debutînd cu două mici crochiuri pastelistice, Constanța Buzea n-a lăsat în nici un fel să i se întrezărească evoluția. Primele versuri, prevesteau o poezie cuminte, descriptivă, de elevă silitoare, cu un ușor iz sentimental: „Din borangicul mărilor de spice, / Înalță macii flacără măruntă / Și lujerele murelor pitice / Țin umbra caldă-n ochii lor răsfrîntă". De aici, poeta a făcut încă un salt brusc surprinzător către o poezie imagistică, poate prea încărcată, dar plină de prospețime: „Pe buzele malului verde filfîie pasările cîntecului / Valurile cu legănări de pendul bat trecerea clipelor, / La teatrul de vară se aplaudă în răstimpuri / Și insula plopilor pare un piepten negru cu dinții rupți. / Pînzele bărcilor amintesc de ziua ce s-a stins / Luna răsărind cufundă la mal mărunțiș de zece bani..." Fără îndoială era doar un exercițiu poetic, dar de incontestabilă calitate. Ideile erau încă palide, fărîmițate printre valurile nesfîrșite ale metaforelor. În momentul cînd poeta și-a dat seama că nu tropii constituie poezia, ci doar pot s-o exprime, în momentul cînd realitatea n-a mai constituit doar un cadru, ci esența însăși a preocupărilor poetice, Constanța Buzea a scos primele acorduri autentice, nesalvate încă din căutările începuturilor, dar în care poezia se organizează armonios în jurul unei idei: „Unde-mi sînt desculții? / Au crescut și s-au risipit prin țară... / Asfaltul ne-acoperă amintirile / Stampilele tălpilor goale și numele scrise cu degetul în praf. / Parcă-am semnat atunci un act de deces... / Teii înfloresc în împărăția dispăruților mărăcini / Și mă salută, ca pe-un veteran clătinîndu-și rămurișul des". Rămurișul, deci natura înconjurătoare, nu mai era doar „un piepten negru cu dinții rupți" ci devenise un element al înțelegerii mai adînci a lucrurilor. Tînăra poetă a început să cînte alături de „cei de o generație cu mine": „Mă plec aproape de pămînt / Șoptind firelor fragede / Să dea spic fiecare, și floare / Pentru cei care-au rămas atunci însîngerați și tăcuți". Trăsătură comună a tinerilor noștri poeți, tema tinereții scăldată de lumina Eliberării este cîntată de Constanța Buzea în versuri în care fermitatea și gravitatea se împletesc firesc cu candoarea și în acest firesc se pot distinge unele trăsături care, dezvoltate, îi pot da un profil aparte în rîndurile generației tinere. Deși abia în pragul tinereții și numărînd o activitate poetică de doar doi ani și jumătate, Constanța Buzea dovedește o rodnică înțelegere a perseverenței în munca poetică. De la versurile de debut, curate dar lipsite de adîncime, a trecut la imagistica pletoasă pe care a părăsit-o repede, căutînd imaginea de conținut, exprimată tot metaforic. În ultimele poezii publicate se vădește îndreptarea către o simplitate muzicală a expresiei, în folosul conținutului. Tropii prea denși sînt îndepărtați, rămînînd conținuți, topiți în expresie, iar versul cîștigă în adîncime, în împletirea firească de gravitate și candoare despre care vorbeam mai sus. Pentru aceste două versuri: „Trebuia să ridicăm cu brațele noastre / Coroana orașului, înaltă și strălucitoare". Constanța Buzea ar fi consumat, cu puțin timp înainte, un sos metaforic din care este puțin probabil că ideea poetică ar fi ieșit îmbogățită. Aceste căutări deși nu au fost însoțite pînă acum de un succes răsunător îi crează tinerei poete posibilități mari în viitorul apropiat. Se cere în momentul de față, mai mult curaj în abordarea temelor contemporane, curaj pe care îl va găsi desigur, cunoscînd mai îndeaproape pe constructorii socialismului.

★

La tînărul poet Constantin Abăluță, evoluția a avut cu totul alt ritm! De la primele lucrări publicate în paginile revistei, el a afirmat un vers spontan, cu multă naturalețe, o predispoziție către meditație, atacarea firească a temelor contemporane, vădind și unele neclarități venite din curgerea capricioasă a versurilor: „Piciorul meu se simte bine numai în opincile ierbii, / Brațele numai atunci cînd leagănă aurul snopilor, / Iar inima mea scîncește înfiorată numai atunci / Cînd află toate acestea în inimile oamenilor". Poeziile publicate ulterior au demonstrat aceleași calități, iar multe din neclarități s-au îndepărtat. Poetul a păstrat însă o linie nedorit de constantă pînă acum în creație, nedepășindu-se și nelăsînd să se vadă decît timide tendințe de depășire. Bineînțeles evoluția cere timp și, de altfel, nivelul de la care a plecat C. Abăluță este destul de încurajator pentru un tînăr. Totuși, căutările sînt inerente actului de creație, ele înlătură și primejdia fixării de la bun început, într-o manieră oarecare. Versurile lui Constantin Abăluță crează impresia că sînt scrise într-o stare de incantație, ceea ce nu este, evident, de loc rău, dar se pare că autorul nu mai revine asupra lor pentru a se corija lacunele exprimării incantatorii. Ce înseamnă, în strofa citată mai sus, „toate acestea" din versul final? Logica ne îndeamnă să credem că este vorba despre „opincile ierbii" și de „aurul snopilor", dar este evident că poetul s-a gîndit la altceva. Nerevenind asupra versurilor, ele păstrează toate impuritățile primei exprimări așa cum se poate constata și în unele dintre poeziile publicate ulterior.

Încercînd uneori să-și disciplineze versul, Abăluță este pîndit de pericolul invers, al corectitudinii incolore, („Lucrăm tăcuți, plecați peste planșete. / Compasul scurt măsoară, ca o rază. / Dar planurile noastre n-au măsură, / compasu-i doar un fir, doar o spetează"), în versuri cărora nu li se poate reproșa decît lipsa zvîcnetului poetic pe care îl aveau versurile lui de început. Fără să constituie un veritabil impas, această etapă înseamnă totuși pentru tînărul poet o stagnare ce se cere lichidată curajos. Negîtuindu-și spontaneitatea, ci numai improvizațiile, lăsînd să curgă liber șuvoiul versului, dar nu și aluviunile impure, el va reuși, sîntem siguri, să ducă mai departe promisiunile atît de reale din versuri ca: „Către noi, majestuoase, vin cîmpiile toate / să le-ascundem în brazdă semințe bogate — / o nouă geografie să răsară din ele, / cu-adîncimi de oceane și-nălțimi pîn' la stele" (Arhitecții).

★

Unul dintre talentele care au creat cele mai multe nedumeriri, înainte de a fi promovat de „Luceafărul", a fost, fără îndoială, tînărul I. Țîrlea. Plicurile conținînd versurile lui apăreau în redacție într-un ritm sufocant. Se părea, de altfel, că tînărul colaborator nici nu intenționa să țină seama numărului de poezii trimise, deoarece, în timp ce i se pregătea răspunsul pentru un grup de 10—20 poezii, pe masa redacției apăreau alte plicuri, mereu mai voluminoase. Aproape fiecare dintre lucrările trimise conținea o promisiune. Și totuși... Poetul părea a fi înzestrat cu un dar deosebit de a crea imagini și mai ales atmosferă poetică, într-un șir nesfîrșit de fulgurații, scîntei ce se stingeau înainte de a fi strălucit. În general, I. Țîrlea tenta să realizeze mici momente de contemplare, amintiri fugare, totul în notații aparent interesante dar inconsistente. Rar se desprindea cîte un moment mai conturat: „Țin minte tot / cum țin minte degetul degerat / de la piciorul stîng, / cum port amintire inima / cu fiul băcanului împlîntat în ea, / ca un fier otrăvit" în care conceptiile erau destul de discutabile.

Această producție luxuriantă, scăpînd oricărei intenții de a o discuta în ansamblu, putea primejdui însuși talentul evident, atras prea mult către notații în sine. Cînd reușea să închege o imagine, tînărul poet rămînea totuși prizonierul ei, nestăpînind-o, pentru a o supune ideii, ca în această poezie a plecării păsărilor: „Trec iarăși în coloane plutitoare / Cu vîsle noi spre apele din sud; / Și soarele, cu aurul lui ud, / Le picură din rame vîslitoare". Prin acești funigei zburînd în nor compact, se pierdeau și viziunile actualității. Înțelegînd, după un timp, pericolul gratuității, I. Țîrlea a reușit să nu mai confunde poezia cu poetizarea, stăvilindu-și avalanșa verbală și încercînd să dea viață unor imagini izvorînd din realitatea noastră. Talentul său, liberat de starea de continuă beatitudine, s-a dovedit, astfel, autentic, versurile au prins consistență: „Seva proletară e dură ca diamantul / și aspră ca diamantul / și strălucitoare ca diamantul"... „În această bogăție a zilelor actuale, / vreau să-mi stea zorii răcoroși în aripi, / să-mi poleiască fruntea cu florile-soarelui, / cicoarea să-mi plîngă în zori de bucurie". Sau acest ingenuu cîntec închinat vînturilor: „Voi, vînturi ale Turzii / cosînd înflorata iie a gheții / cu micile voastre fiorduri, / vă strîng în obraji și vă dărui seninului larg din suflet... „Obrajii îmi sînt două cupe / în care voi răsturnați / fumurile Turzii solare, / fluviile inelate ale fumurilor, / fluviile lor de cărbune și aur". Sînt și în aceste versuri notații, dar ele se adună în jurul unei singure imagini centrale, nerisîpindu-se ca un joc gratuit de virtuozități. Este linia pe care credem că va trebui să meargă de acum I. Țîrlea, pentru a-și da întreaga măsură a talentului. Cantitatea era, la început, o simplă iluzie, deoarece versurile se vaporizau de îndată ce erau așternute pe hîrtie. Și, de altfel, nu cantitatea hotărăște soarta poeziei...

★

Adrian Munțiu s-a caracterizat, de la început, printr-o reală scriozitate a versului, o ținută gravă, pusă în slujba unor idei de cea mai profundă semnificație. Poemul Văluri sfîșiate, distins cu Premiul I la concursul de creație literară organizat în cinstea celui de al VII-lea Festival al tineretului și studenților, de la Viena, a prezentat un talent în lină formație, cu o stăpînire notabilă a mijloacelor de expresie: „Și vedeniile / s-au topit în ochii omului muribund ca niște dimineți în izvoare / Și omul muribund și-a mișcat buzele a cîntec. / Și inima lui sălbatec de plină de cîntece. / Și omul muribund și-a înălțat palmele ca niște poeme spre cer. / Și inima lui era sălbatec de plină de poeme. / Și într-o ultimă / sfîșietoare / zvîcnire, / s-a născut dintre sîrmele ghimpate / în gol, /ca un stejar îngenunchiat de flăcări, / ca un ultim stejar îngenunchiat de fulgere... „Cîntînd, ca și ceilalți confrați de generație, amintirea războiului, dar mai ales bucuria Eliberării, sub semnul căreia li se desfășoară întreaga tinerețe, Adrian Munțiu nu recurge numai la amintiri personale. Infernul camerelor de gazare hitleriste, neuitata figură a Olgăi Bancic, apar în versurile lui cu toată profunzimea și tragismul unei epoci, conținînd astfel și mesajul chemării la luptă pentru apărarea păcii. Adrian Munțiu este un tînăr poet care nu se lasă furat de aspecte formale sau de teme așazise „eterne". Voind să exprime, firesc, gîndurile tineretului de azi recunoscător partidului pentru uriașele posibilități ce i le-a deschis, poetul n-a mai fost silit să dibuie un artificial „ton propriu", în modul livresc, ci s-a simțit o parte a unui întreg. Poezia închinată ostașilor sovietici este grăitoare, din acest punct de vedere: „Vă caut de milenii... Și ani de ani vă caut... / Oștiri de vis și pace... Oștiri de grîu și cînt... / Și glasul meu e fluier... / Și glasul meu e flaut... / Și glasul meu se leagă și crește din pămînt..." Versul ultim, amintind de Beniuc, are sinceritatea unei arte poetice nedeclarate dar binefăcătoare, explicînd în bună parte îmbucurătoarele începuturi ale lui Adrian Munțiu.

★

Ca și Aurora Conțescu și Adrian Munțiu, tînăra poetă Victoria Ana Tăușan a apărut ca un element trecut de primele încercări, cu prima ucenicie făcută în tăcere,de unul singur. Prima poezie publicată în paginile „Luceafărului" reflecta preocupările întregii generații tinere: dragostea înflăcărată față de partid: „Ca-n basmele cu focul veșnic viu, / Mi-aprinde flacăra ce nu se mai răpune, / Suflarea ta de-adîncă-nțelepciune / Acestor ani cîntarea să le-o scriu." Pîndită de primejdia unei prea mari corectitudini — de fapt, o treaptă obținută prin muncă, dar care poate deveni și un obstacol — tînăra poetă a depus vizibile eforturi pentru găsirea unor posibilități mai proprii de exprimare. Reușitele se numără tocmai din rîndul acelor poezii care au năzuit să cînte temele pentru care se cere cea mai profundă vibrație și cea mai înaltă răspundere, și în poeziile închinate partidului i se afirmă promisiunile poetice cele mai evidente: „Și iată-mă: viu / cu nepotolita mea tinerețe, / mă aplec spre slovele tale rostite de la tribună, / înscrise în palmele, în privirile noastre, / iar slovele tale le cuget, le știu: / sînt caldele cuiburi din care zbucnesc / mult căutatele păsări albastre pe-aceste meleaguri". Este unul dintre meritele acestei tinere poete faptul că și-a axat poezia pe coordonatele principale ale realității noastre. Acolo unde, rar, transpare o încercare de a-și defini arta poetică — tentație aproape irezistabilă pentru tineri — Victoria Ana Tăușan își alege imaginile din lumea constructorilor socialismului: „Tăcerile voastre căutau ales minereu / și dacă au găsit vreun grăunte, / Vă rămîn datoare, datoare mereu, / ca o mină abia începută în munte". Prin Victoria Ana Tăușan, alături de alți tineri poeți, pătrunde în poezia noastră glasul celor care erau, nu de mult, pionieri, fericita generație tînără a zilelor noastre: „În glasul fetei ce mi-a dăruit / cravata roșie, spunîndu-mi bun venit / te-am regăsit, trecuta mea copilărie..." ..„Cu zîmbetul de neastîmpăr plin, / cu mîini fierbinți și fața-mbujorată, / cravata mi-ai legat-o strîns, ca altădată... / Doar eu a trebuit să mă aplec puțin..." Această trăsătură distinctivă a generației celor mai tineri poeți este, prin ea însăși, izvor de poezie și, departe de a uniformiza încercările poetice, oferă fiecăruia posibilitatea unei exprimări proprii, pe măsura talentului și a vibrației cu care a trăit acești ani de izbînzi. Căutînd să-și biruie tendința către corectitudinea sonoră a versului, adîncind și mai mult sursele de inspirație către care este în mod firesc aplecată, Victoria Ana Tăușan va reuși, credem, să obțină un mesaj poetic vibrant și personal, în rîndurile confraților ei.

★

Cu o pregătire anterioară asemănătoare a intrat în paginile revistei și tînărul poet Iosif Naghiu. Cele cîteva tablouri din Marea Revoluție, pe care a încercat să le transpună în vers, denotă sensibilitate, simț al cuvîntului și al proporțiilor: „Căzuse lîngă un mănunchi de flori / Parcă-amețit de-al lor parfum subțire. / Și viața se pierdea ca un cocor / Din cerul care i îngheța-n privire. / Pierea și frontu-n zare ca-ntr-un cring. / De s-auzea cum zgomotul și-l strînge. / Simțind că-l fură moartea, în adînc, / El trupul și-l cosea cu-n fir de singe. / Printre explozii auzea căzînd / Pe el, imense salve de tăcere. / Și mîinile-i păreau ca de pămînt / Pe care noaptea plînge-ncet cu stele." Asemenea calități obligă la o dezvoltare pe care încă o așteptăm. Din păcate, Iosif Naghiu reutilizează uneori propriile imagini, procedeu pe care dacă l-au obișnuit și unii scriitori mari nu înseamnă că este fecund. Orice poezie trebuie să se tragă din cele scrise înainte, și în același timp să fie o poezie nouă.

★

Încercînd să analizăm succint contribuția unor tineri poeți în paginile revistei „Luceafărul", n-ar trebui să ne oprim, firește, numai la cei citați mai sus. În cei doi ani și jumătate de apariție, „Luceafărul" a promovat multe alte nume, unele dintre ele impuse ulterior de alte reviste, cum este cel al lui Ion Cringuleanu, publicat, ca și alți tineri poeți, de „Contemporanul". Din păcate, însă, în afară de cei citați mai sus, ceilalți poeți, mulți la număr, au apărut sporadic, fie din cauza dificultății unor probleme de creație pe care fiecare dintre ei și le pune cu ascuțime, fie din cauză că revista n-a urmărit în mod organizat evoluția lor. Multe promisiuni aveau, de exemplu, versurile lui Tudor Opriș și Ion Butnaru. Galina Ciobotaru și Alexandru Chiriacescu erau încă pe băncile școlii medii cînd au apărut cu primele versuri, demne de atenție. Merită să fie urmărită îndeaproape dezvoltarea tînărului Vasile Petre Fati, din Constanța, (un tînăr de... 16 ani!) ale cărui versuri surprind prin siguranța și armonia lor. Din Arad trimiteau versuri promițătoare Ligia Tomșa și Damian Ureche. Horia Gane și George Cristea Nicolescu au fost promovați recent și nu este încă momentul să ne pronunțăm asupra evoluției lor. Dar cei publicați mai demult, și apoi retipăriți la mari intervale, sau mai de loc? Zeno Ghițulescu are un vers matur și colorat, meritînd mai multă înțelegere. De asemeni, Al. I. Zăinescu și Ștefan Seitan, Tiberiu Cristescu, A. Păunescu, Simon Ajarescu. Unii tineri au dispărut de-a binelea, cum ar fi Aurel Călugăru sau N. Edulescu și revista este, în primul rînd, obligată să răspundă de continuitatea muncii lor poetice. Se mai pot adăoga nume ca Nicolae Dragoș, Victor Nițâ, Gheorghe Pocreanu, Alexandru Barna, Octavian Georgescu, Ion Cazan, publicați și apoi „pierduți din vedere". Prima poezie publicată e un prilej de bucurie nu numai pentru tînărul debutant. Dar, pe lîngă emoția și bucuria descoperirii, această publicare încumbă obligații severe. Publicînd din ce în ce mai susținut debutanți, „Luceafărul" trebuie să urmărească cu cea mai mare atenție dezvoltarea lor ulterioară, contribuind, astfel, din plin, la crearea schimbului de mîine al literaturii noastre realist-socialiste. Rezultatele pozitive obținute pînă acum obligă la o și mai mare răspundere, și sîntem siguri că, în cursul anului care începe, noi talente vor deschide aripile, din paginile revistei, cîntînd bucuria vieții noastre generatoare de frumuseți unice, cîntînd ziua de azi și pe cea de mîine, către care ne îndreptăm cu pași repezi, sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn, deschizătorul unor infinite posibilități de realizare pentru poezia noastră.

Adrian Munțiu

Constanța Buzea

Al. I. Zăinescu

Vasile Petre Fati

STEAUA fără NUME

Casa veche

Aici a fost o casă cu scări de lemn în spirală,
Cu perdele decolorate ca o duminică de toamnă,
Aici, au fost fotolii vechi, roase la margini.
Ca haina liceanului roasă la coate.

Pe sub ușa casei — totdeauna închisă —
Poștașul lăsa ziarul și pleca mai departe.
Aici a fost inima unui ceas guraliv, măsurîndu-și viața;
Fotografia unui bărbat cu fluturașul papionului la gît.

Tîrnăcoapele sfredelesc pereții casei, rîd între ele.
Un zid se vaită în cădere predînd ștafeta noilor ziduri,
Pe care le-or înălța mîine zidarii,
Cu salopete pistruiate de var și degete îngălbenite de tutun.

A rămas în moloz fotografia bărbatului cu papion,
Pe care un zidar își lasă amprenta în praful fotografiei, și rîde.
A rămas ultima scară de lemn în spirală,
O ultimă scară de lemn care duce în gol.

Șantier, noaptea

Aici, noaptea și-a sfîșiat doliul
lîngă ochii de ciclop al reflectoarelor,
lîngă chenarul noii ferestre,
Macaralele vor să muște din lună...
Luna se oprește pe mortarul proaspăt,
și noi o zidim între cărămizi, ca meșterul Manole.
Acum, după fiecare fereastră s-a strîns o față de masă,
pe care cel mai mic dintre frați,
a pătat-o într-o zi cu cerneală.
Acum, după fiecare fereastră, visele!
Oamenii visează pentru că visele
sînt ca ferestrele deschise
în care toamna va pune cutii galbene.
Oamenii visează pentru că visele
sînt înalte ca diminețile cînd sună sirena la șase.
Aici, noaptea și-a sfîșiat doliul
lîngă ochii de ciclop ai reflectoarelor,
lîngă chenarul noii ferestre.
Aici, zidarii vor semna adeverința de viață a noului bloc.
Și-aici după noua fereastră,
unde-acum sînt doar umbrele noastre,
vor visa oamenii, într-o noapte
cînd zidarii, pe schele
vor semna adeverința de viață a unui nou bloc,
lîngă macaralele ce vor să muște din lună.

Gărzile roșii

Bocancii lor cîrpiți,
urcau pe scările Palatului de iarnă.
Bocancii lor erau vechi și cîrpiți,
dar pașii lor mari și adevărați,
pașii lor simpli,
erau pașii istoriei,
pașii viitorului,
pe scările Palatului de iarnă.

Revoluție

Lenin a înfierbîntat marea!
Lenin a înfierbîntat marea!
Revoluția
Vor veni dimineți cu buze de rouă.
Am atins apa cu degetele mele.
Era fierbinte.
Am atins apa cu buzele mele.
Era fierbinte.
Am atins apa cu ulciorul inimii mele.
Era fierbinte.
Și am rămas cu flacăra revoluției în mine.

Raport

prezentat de tovarășul Aurel Mihale, secretar al Uniunii Scriitorilor din R. P. R., la cea de a III-a Consfătuire pe țară a scriitorilor tineri

(26–27 decembrie 1960)

Tovarăși,

Consfătuirea noastră are loc la cîteva luni după lucrările celui de al III-lea Congres al Partidului Muncitoresc Romîn, eveniment de însemnătate deosebită în istoria poporului nostru. Congresul a făcut bilanțul unei perioade de mari realizări, în decursul căreia socialismul a învins în patria noastră, și a trasat programul unei etape noi în dezvoltarea țării — etapa desăvîrșirii construcției socialismului. Ne aflăm într-un moment istoric de o importanță excepțională, caracterizat printr-un mare avînt al întregului popor muncitor pentru traducerea în viață a sarcinilor trasate de cel de al III-lea Congres al Partidului nostru cu privire la planul economic de șase ani și la cel de perspectivă. Țara noastră va deveni în următorii zece-cincisprezece ani o țară industrială dezvoltată, cu o agricultură multilaterală și de înaltă productivitate, în care producția și consumul calculate pe locuitor, vor ajunge la nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic, iar întregul popor se va bucura de condiții de viață demne de epoca socialismului victorios. Sarcinile cuprinse în raportul Comitetului Central, prezentat de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej la Congres au și început să fie traduse în viață, constituind un vast program concret de muncă și creație.

Istoricele victorii ale întregului nostru lagăr, în frunte cu Uniunea Sovietică, au darul să ne dea un sentiment de mîndrie și de nețărmurită încredere în forța socialismului. Sub ochii noștri știința și tehnica sovietică supun cosmosul, sporind încrederea omului în capacitatea sa de a domina forțele naturii spre folosul tuturor.

O strălucită expresie a forței și a prestigiului fără precedent ale socialismului și comunismului în viața și destinul omenirii, o constituie recenta Consfătuire a reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești de la Moscova. Declarația adoptată la Consfătuire, rod al înțelepciunii colective a tuturor partidelor comuniste și muncitorești, întruchipează generalizarea bogatei experiențe revoluționare a mișcării comuniste mondiale.

Documentele Consfătuirii dau o profundă caracterizare științifică epocii noastre, definind-o ca o epocă a luptelor celor două sisteme sociale opuse, a revoluțiilor socialiste și a revoluțiilor de eliberare națională, a prăbușirii imperialismului, a lichidării sistemului colonial, epoca trecerii pe calea socialismului a noi și noi popoare, a triumfului socialismului și comunismului pe scară mondială. Sistemul socialist mondial se transformă în factorul hotărîtor al dezvoltării societății omenești și el este acela care, învingînd în mod inevitabil capitalismul, se situează în fruntea apărării intereselor vitale ale fiecărui popor, în fruntea forțelor păcii, capabile să prevîntîmpine războiul. De importanță istorică pentru destinele omenirii este programul de dezarmare generală și totală propus de Uniunea Sovietică, program ale cărui idei de bază, sintetizate în lozinca „o lume fără arme, fără armate și fără războaie", au prins rădăcini adînci în conștiința oamenilor iubitori de pace de pretutindeni.

Conștiința omenirii nu poate tolera ca în zilele noastre, în epoca unei minunate înfloriri a geniului uman, să mai dăinuie asemenea rămășițe barbare ca robia colonială, sursă permanentă de primejdii pentru pacea popoarelor. Nu este departe vremea cînd lupta de eliberare națională va șterge definitiv de pe suprafața pămîntului orice urmă a robiei coloniale, a dominației unui stat asupra altuia.

Adoptarea, în urmă cu cîteva zile, de către Adunarea Generală a O.N.U. a proiectului de rezoluție propus de către delegația noastră condusă de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, cu privire la măsurile pentru promovarea în rîndurile tineretului a ideilor păcii și înțelegerii între popoare, constituie încă o dovadă a forței și vitalității ideilor coexistenței pașnice, a rezultatelor obținute prin eforturile consecvente depuse în această direcție de țările socialiste și de toate statele iubitoare de pace.

Tovarăși,

Congresul Partidului nostru a arătat că atragerea celor mai largi mase la creația istorică conștientă de dezvoltare a noii orînduiri sporește rolul și însemnătatea activității ideologice, a muncii politico-educative desfășurate în rîndurile poporului. Formarea conștiinței socialiste și lichidarea influențelor educației și moralei burgheze este o sarcină de cea mai mare însemnătate. Sub conducerea Partidului se desfășoară azi o intensă și multilaterală activitate pentru dezvoltarea conștiinței socialiste și a noilor trăsături ale omului nou, membru demn al societății socialiste. Muncitorii, țăranii, tineretul patriei noastre manifestă o mare sete de carte, de cunoștințe, de frumos. În satisfacerea acestor cerințe, scriitorilor le revin sarcini de răspundere. Literatura realist-socialistă este un mijloc eficace de educare a oamenilor muncii în spiritul idealurilor nobile ale marxism-leninismului, ale patriotismului socialist și internaționalismului proletar, în spiritul intransigenței față de orice influență a ideologiei burgheze. Ea contribuie la promovarea noii atitudini față de muncă și colectivitate, la statornicirea noilor trăsături morale și de caracter, proprii eroului zilelor noastre, constructor al socialismului.

Tînăra generație de scriitori — parte integrantă a întregului front scriitoricesc — își datorește dezvoltarea grijii părintești a Partidului nostru, cuceririlor poporului muncitor, înfăptuirilor revoluției culturale din țara noastră. Tinerii scriitori, crescuți și educați în anii regimului democrat-popular, sînt legați organic de realitățile construcției socialismului din țara noastră.

În anii din urmă, numărul scriitorilor tineri a sporit considerabil, o bună parte din ei manifestîndu-se activ și eficient în frontul larg și unit al literaturii noastre realist-socialiste. Acești scriitori tineri se dezvoltă statornic, arta lor cîștigînd continuu în calitate. Noul detașament al tinerilor scriitori, valoros și activ, devine pe zi ce trece tot mai larg.

Cercurile literare, forme ale mișcării artistice de amatori din țara noastră, cunosc o dezvoltare impetuoasă, contribuind activ la creșterea și promovarea de noi și noi talente ridicate din rîndurile poporului și, în primul rînd, din sînul clasei muncitoare. Numărul cercurilor literare din uzine și de la sate, din școli și din facultăți, se ridică astăzi la 200 în întreaga țară, cuprinzînd aproximativ 2500 de membri. În aceste cercuri capătă întîiele îndrumări literare multi tineri de talent — poeți și prozatori — ale căror lucrări apar nu numai în culegerile editate de casele regionale de creație, ci și în publicațiile Uniunii Scriitorilor și îndeosebi în revista „Luceafărul". Tocmai pentru că mișcarea literară de amatori constituie un vast teren fertil și plin de îmbucurătoare surprize, peisajul literar al scriitorilor tineri este bogat în noutate și prospețime ; procesul de promovare a valorilor este destul de rapid, deși uneori cu inegalități, datorate experienței limitate, lacunelor de ordin teoretic și estetic, deficiențelor de meșteșug, ori uneori inconsecvenței muncii pe care o exercită publicațiile de specialitate, editurile, critica literară, scriitorii maturi.

Dezbaterile noastre au menirea să analizeze activitatea creatoare din ultimii ani a scriitorilor tineri și îndeosebi să stabilească coordonatele dezvoltării lor viitoare, în lumina sarcinilor trasate de Partid pentru perioada desăvîrșirii construcției socialismului în țara noastră.

La Consfătuire participă scriitorii tineri cei mai reprezentativi, care au lucrări publicate, membri sau nemembri ai Uniunii Scriitorilor, tineri scriitori activi, care își desfășoară munca în cadrul filialelor, precum și un număr de tineri talentați, reprezentanți ai unor cercuri literare din țară.

Sînt reprezentați, de asemenea, în această Consfătuire scriitorii tineri aparținînd minorităților naționale, a căror creație se dezvoltă cu tot mai mult succes în cadrul literaturii noastre realist socialiste, problemele lor de creație fiind aceleași cu ale scriitorilor romîni.

Dorim să imprimăm dezbaterilor noastre un caracter de lucru. Raportul nu-și propune să treacă în revistă toate lucrările apărute, ci să abordeze cîteva probleme care ne pot ajuta la lămurirea unor probleme de creație ce stau în centrul interesului nostru colectiv.

I. PROZA ȘI PROBLEMELE ACTUALITĂȚII

În ansamblul creației tinerilor, unul dintre sectoarele în care s-au conturat talente interesante, cu reale posibilități de dezvoltare, este, fără îndoială, sectorul prozei. În ultimii ani au apărut numeroase lucrări în proză care s-au bucurat de aprecierea publicului cititor, dovedind o tot mai profundă cunoaștere de către tinerii prozatori a bogatelor noastre realități contemporane, marcînd totodată creșterea măestriei artistice a unora dintre cei care la ultima noastră consfătuire se găseau la primele lor lucrări, precum și apariția unor noi tineri talentați.

Titus Popovici a tipărit în această perioadă încă un roman deosebit de valoros, „Setea", care s-a bucurat de cele mai calde aprecieri ale cititorilor și ale criticii literare și, în prezent, este tradus în mai multe limbi. Alecu Ivan Ghilia, cunoscut pînă nu de mult prin cîteva povestiri și reportaje de gazetă, a publicat romanul „Cuscrii", inspirat din lumea satului nostru de astăzi; Huszár Sándor a scris un număr de nuvele interesante despre viața clasei muncitoare ; Teodor Mazilu, de la foiletoane și schițe satirice a trecut la roman, prin cartea sa „Bariera"; Nicolae Țic, depășește stadiul de reporter, prin realizarea romanului „Ora șase". Se anunță ca o carte interesantă romanul „Cordovanii" de Ion Lăncrănjan.

La baza reușitei artistice a acestor cărți stă în primul rînd tematica lor bogată, inspirată din lupta clasei muncitoare, a întregului nostru popor condus de Partid, împotriva exploatării burghezo-moșierești și a fascismului, pentru realizarea transformărilor revoluționare din țara noastră, pentru construirea unei vieți noi, socialiste.

Este semnificativ faptul că o specie literară ca reportajul solicită în primul rînd interesul tinerețului, cîștigîndu-și în ultimii ani un loc binemeritat în literatura noastră nouă, prin pana unor tineri ca Pop Simion, Vasile Nicorovici, Ioan Grigorescu, Romulus Rusan și alții. Volume de reportaj ca „400 de zile în orașul flăcărilor", „Paralela 45", „Profiluri" și altele sînt în măsură să ne ofere o imagine a varietății modalităților reportericești. Acestora li se adaugă două interesante volume de reportaj scris în limba germană, semnate de Bert Millitz.

S-au afirmat în ultima vreme ca povestitori talentați Dumitru Radu Popescu, Nicolae Velea, Fănuș Neagu, Schuster Paul, Tompa István, Veress Zóltan, Vasile Rebreanu, ca să nu vorbim decît de aceia care și-au strîns lucrările în volum.

După cum se poate vedea, în domeniul prozei tinerii depun o activitate creatoare intensă, inspirîndu-se din aspectele majore ale realității. Datorită permanentei și înțeleptei îndrumări a Partidului, în cadrul succeselor generale ale prozei actuale, tinerii au obținut realizări însemnate în ceea ce privește oglindirea artistică a marilor teme ale prezentului. Să ne oprim mai întîi asupra așanumitei proze scurte : portret, schiță, nuvelă, specii literare care, prin însăși natura lor, sînt chemate să zugrăvească operativ problemele actualității. Ilunedoara, Bicazul, Valea Jiului, Oneștii, Săvineștii, Țiclenii au fost muzele care au fertilizat imaginația reporterilor și nuveliștilor noștri. S-a creat, am spune, chiar o specie nouă în proza actuală, rezultată din interferența dintre reportaj și beletristica propriu-zisă, care departe de a fi un hibrid ciudat, reflectă veridic faptele din viață. Căci ce altceva pot fi oare reportajele — povestire, cultivate de Pop Simion, Domokos Geza și alții, decît o astfel de specie nouă, impusă de însăși cerințele vieții ?

Atenția pe care au acordat-o scriitorii tineri temelor inspirate din viața clasei muncitoare se poate vedea și în numărul și calitatea nuvelelor scrise în ultimii ani. Nicuță Tănase este unul din aceia care au scris despre transformările petrecute în conștiința unor oameni tineri, care, ajutați de colectivul muncitoresc în care se încadrează, își găsesc adevăratul drum în viață. Se cuvine să amintim nuvelele cuprinse în volumul „Sîngele și apa" de Corneliu Leu și acelea din volumul „Energii" de Radu Cosașu, precum și altele, semnate de Oltean László și Ștefan Gheorghiu etc.

În ceea ce privește oglindirea transformărilor care au loc în lumea satului, tinerii prozatori au continuat succesele înregistrate în anii anteriori, sesizînd relațiile noi, socialiste, care s-au statornicit în mediul sătesc. Pe baza acestui material social-uman, reflectînd variate aspecte ale conflictelor de viață, au fost create nuvele și povestiri remarcabile, semnate de cei mai buni prozatori tineri, amintiți adineauri, cărora li se adaugă un detașament mai larg de autori de proză, ca: Petre Sălcudeanu, Ștefan Bănulescu, Alexandru D. Lungu, Dionisie Șincan, Ion Băieșu, Viniciu Gafița, Ioniță Marin, Petre Surupăceanu, Hornyák Jozsef, Toth Mária, Petre Stoenescu, Lucian Zatti și alții.

Trebuie să arătăm însă că deși lucrările tinerilor autori de schițe și povestiri, ale reporterilor, oglindesc probleme și aspecte variate ale actualității, totuși ele exprimă încă insuficient marea bogăție și complexitate a vieții de fiecare zi a constructorilor socialismului. Clasa noastră muncitoare, întregul nostru popor, luptă cu entuziasm și abnegație pentru a da viață istoricelor hotărîri ale celui de al III-lea Congres al P.M.R. pentru desăvîrșirea construcției socialiste. În această uriașă operă creatoare a celor care aduc mai aproape ziua de mîine, se formează trăsături noi, puternice, socialiste ale caracterului uman, se îmbogățește viața spirituală a poporului nostru. De aceea, în ciuda succeselor, nu putem avea o atitudine de automulțumire, de ignorare a lipsurilor pe care le mai prezintă creația prozatorilor tineri.

O deficiență importantă a reportajelor și schițelor noastre rezidă în prezentarea uneori superficială, simplistă a proceselor complexe care au loc în realitate. Deficiența aceasta se relevă mai ales în reportaj. Sînt reporteri care nu au depășit faza unui extaz liric în fața cutării sau cutării construcții, fără a detecta problematica umană a acelora care o înalță. Desigur, este mai ușor să operezi cu descrieri de peisaj, cu exclamații metaforice, decît să pătrunzi în miezul vieții reale a oamenilor. De această slăbiciune suferă unele dintre reportajele semnate de Alecu Ivan Ghilia, Pop Simion, Victor Vintu, Vasile Căbulea etc.

O exagerată înclinație pentru descriptivism și „pitoresc" vădesc și unele schițe și nuvele, care sînt actuale mai mult prin decorul lor decît prin adîncimea de idei, ori a problemelor umane pe care ar trebui să le abordeze. Cadrul exterior, peisajul tehnic își au, firește, rosturile lor, însă numai prezența acestor amănunte nu poate oferi unei scrieri caracterul de actualitate. E nevoie de studierea atentă și îndelungată a vieții și a muncii oamenilor, de străduință neobosită, pentru a surprinde esența fenomenelor caracteristice vieții de azi.

Uneori însă, căutînd să evite primejdia schematismului, autorii de schițe și nuvele cad în cealaltă extremă : aleargă după situații și întîmplări „excepționale", după false conflicte, care nu rezultă din dramatismul real al vieții. Dumitru Radu Popescu, bunăoară, își rătează în cîteva schițe intenții lăudabile, neputînd rezista atracției către scenele „tari", cu un puternic iz naturalist. Un exemplu, schița „Drumuri", apărută în Tribuna. Un tînăr, victimă a războiului imperialist, se întoarce nebun de pe front. Scriitorul intră cu acest prilej în fundătura naturalismului, prin goana după anumite efecte tari. Căutarea unui fals dramatism explică și conflictul artificial din nuvela lui Corneliu Leu „Întoarcerea fiului risipitor", nuvelă ce nu depășește de fapt semnificația mitului biblic. Un alt prozator tînăr, Bálint Tibor, recurge în lucrările sale la zugrăvirea naturalistă a unor oameni înapoiați.

Apar încă lucrări în care determinarea socială este estompată, pînă la cufundarea în zona atemporalului, ca în cazul povestirii lui Fănuș Neagu „Dincolo de nisipuri", ori portrete ale muncitorilor în care elementul caracterologic specific, de clasă, se pulverizează în divagații lipsite de semnificație, cum se întîmplă în unele schițe ale lui Radu Cosașu.

În legătură cu lucrările de acest fel, trebuie să spunem limpede că orice încercări de a găsi poezie și inedit în afara problematicii sociale a realității, în afara luptei poporului pentru construirea socialismului, rămîn sterile, constituie piedici serioase în dezvoltarea talentului.

Vorbeam la început despre realizări incontestabile ale tinerilor prozatori. Observația se verifică și în ceea ce privește specia mai dificilă de creație, romanul.

În rîndurile tinerilor prozatori se manifestă un viu interes pentru problematica satului, pentru transformările social-economice din viața țărănimii. Acest interes pentru tematica rurală s-a concretizat printr-un număr mare de lucrări de proză, printre care cîteva romane de valoare, ca „Setea" și „Cuscrii".

În ciuda faptului că acest sector tematic este în general bine reprezentat, căutările tinerilor prozatori fiind, de cele mai multe ori fructuoase, trebuie să facem următoarea observație critică: romanele redau deobicei etapa de început a trecerii țărănimii pe drumul socialismului și prea puțin problemele actuale ale luptei pentru consolidarea și dezvoltarea pe mai departe a sectorului socialist din agricultură. Este necesar, așadar, să se depășească acest stadiu al zugrăvirii satului, care reprezenta o noutate în urmă cu cîțiva ani, și să se deplaseze atenția principală a prozatorului tînăr către acele situații care constituie astăzi noul, adică fenomenele consolidării și dezvoltării pe mai departe a sectorului socialist constituit.

Viața clasei muncitoare începe a fi obiectul unei forme epice ample. Au apărut astfel cărți, ca atît de discutata „Barieră" de Teodor Mazilu și „Ora șase" de Nicolae Țic, contribuții importante la fixarea tipologiei muncitorului. Romanul „Intîlnirea" de Constantin Chiriță, în ciuda deficiențelor lui, aduce un material important de discuție în privința zugrăvirii vieții de uzină. Spre a sublinia varietatea tematică, prezentă și în domeniul romanului, amintim volumele lui Corneliu Leu : „Ochiul dracului", surprinzînd aspecte de viață dintr-un oraș dobrogean, și „Vîrsta de aur", în care abordează într-un mod interesant tema tineretului studios. Din păcate însă, aceste două lucrări sînt impovărate de multe deficiențe artistice.

În privința zugrăvirii tematicii muncitorești se remarcă și în creația tinerilor anumite lipsuri. Avem încă prea puține romane care să oglindească munca plină de eroism a clasei muncitoare pentru industrializarea socialistă a țării, viața sufletească bogată a muncitorilor din fabrici și de pe marile șantiere. Unele romane care oglindesc mediul muncitoresc au provocat obiecții îndreptățite. Tinerii noștri romancieri pășesc încă cu destulă nesiguranță în domeniul analizei și zugrăvirii lumii lăuntrice a muncitorului, este încă palid oglindită tăria morală a eroului pozitiv, a conducătorului de masă, a comunistului, spiritul lui plin de inițiativă, marea sa forță și bogăție sufletească. Tocmai de aceea eroii comuniști din unele cărți rămîn încă cu mult inferiori eroilor din viață.

Pentru ca lucrările noastre să fie cu adevărat izvorîte din clocotul vieții clasei muncitoare — clasă conducătoare în societatea noastră — să dea chip unor eroi activi, plini de patos revoluționar, așa cum sînt prin excelență comuniștii, se cere în primul rînd o bună cunoaștere a vieții de uzină și de șantier, o participare activă la marile prefaceri prin care trece țara noastră în plin proces de industrializare. Pentru creatorul care își propune să reflecte viața clasei muncitoare, — legătura multilaterală, profundă și pe căi variate cu muncitorii, cu mediul muncitoresc, apare în chip necesar și obiectiv. Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a dat o expresie pregnantă acestui principiu al artei realist-socialiste, în cuvîntarea rostită în primăvară la conferința regională de partid de la Cluj, criticînd pe „acei scriitori care fug de viață, de realitate, nu vin în mijlocul muncii, nu se străduiesc să cunoască viața și preocupările lor. Astfel de scriitori devin inevitabil sterpi în activitatea lor creatoare; ei pot stîrni admirația ieftină a cîtorva snobi, dar poporul — acela căruia trebuie să se adreseze orice operă de artă veritabilă — îi respinge". Aceste cuvinte trebuie să constituie pentru toți scriitorii și cu atît mai mult pentru cei tineri, un îndreptar permanent în munca de fiecare zi.

II. POEZIA ȘI MESAJUL REVOLUȚIONAR

Tînăra generație a dat liricii realist-socialiste un însemnat număr de talente. In cursul ultimilor ani, s-au afirmat: Alexandru Andrițoiu, Ion Brad, Aurel Rău, Ștefan Iureș, Tiberiu Utan, Székely János, Ion Horea și alții, prezențe efective în concertul poeziei noi din țara noastră, nume cunoscute în cercuri tot mai largi de cititori.

Amplificînd prin varietate și culoare acest peisaj al liricii, în anii din urmă o întreagă pleiadă de tineri poeți a cunoscut o promițătoare afirmare. Printre cei amintiți la consfătuirea din 1956 ca fiind la început de drum, se impunea numele mult regretatului Nicolae Labiș. Volumele sale, „Primele iubiri" și „Lupta cu inerția", se înscriu astăzi în mod vădit printre realizările de seamă ale poeziei noastre. În ultimii ani, au mai apărut numeroase plachete de versuri, din care amintim : „Fierul dracului" de Niculae Stoian, „Căile pămîntului", de Ion Gheorghe, „Steaua polară" de Gheorghe Tomozei, „La marginea cîmpiei" de Rusalin Mureșan ș.a.

Recent, cinci poeți tineri: Ilie Constantin, Cezar Baltag, Nichita Stănescu, Leonida Neamțu, Florin Mihai Petrescu — au realizat un interesant debut editorial în colecția „Luceafărul" a Editurii de Stat pentru Literatură și Artă. Culegerea de versuri „Sub semnul revoluției", apărută anul trecut, care însumează zeci de semnături, sugerează numărul mare de tineri poeți care au început să se manifeste în vremea din urmă, cum sînt : Mihai Negulescu, Miron Scorobete, Negoiță Irimie, Florența Albu, Ion Crînguleanu, Horia Zilieru, Anghel Dumbrăveanu, Cristian Maurer, Andi Andrieș, Darie Novăceanu, Sina Dănciulescu, Aurora Conțescu, Adrian Munțiu și alții.

Ceea ce caracterizează în ansamblu creația poetică a tinerilor, este năzuința lor de a aborda teme inspirate din actualitate, cu un mesaj înaintat, mobilizator. Diferitele manifestări de apolitism, evazionism și intimism bolnăvicios, ce puteau fi observate în anii trecuți în scrisul unora dintre poeții tineri, au devenit din ce în ce mai rare, fiind anacronice și străine realismului socialist. Sînt nu numai evidente, ci încununate de tot mai certe reușite, eforturile tinerei generații de poeți de a se apropia de realitatea construirii socialismului, de a se contopi sufletește cu ea. Pot fi amintite în această ordine de idei multe din lucrările poetice adunate recent în volumele de debut și altele publicate în reviste. Florin Mihai Petrescu redă în versuri adeseori izbutite frumusețea și bogăția patriei socialiste, sau cîntă eroismul oțelarilor hunedoreni. La Nichita Stănescu își găsește expresia sentimentul unei copilării întunecate de războiul hitlerist. László Ady Aladár și Silágyi Domokos, afirmați în ultimii ani, crează o poezie de intensitate lirică, bogată în idei, se străduiesc să devină cîntăreții lumii spirituale a omului de azi.

Exemplele ar putea continua.

Mai de folos ni se pare însă examinarea concretă a diferitelor modalități lirice, în funcție de răspunsul pe care îl dau ori îl pot da ele întrebării fundamentale : este creația lirică a tinerilor la nivelul sarcinilor actuale ale literaturii noastre, la nivelul cerințelor vieții în necontenită prefacere ? Răspunsul nu este prea liniștitor.

Ce împiedică oare tînăra poezie de a merge consecvent, în totalitatea ei, în pas cu viața ?

Deși strădania poeților tineri de a reflecta realitatea socialistă le este o trăsătură caracteristică, ei nu reușesc încă întotdeauna să surprindă esențialul din viață, să interpreteze datele realității, să comunice prin mijlocirea unor imagini artistice inedite, marile semnificații ale transiormărilor contemporane. E vorba, așadar, de ținuta ideologică a creației poetice, de forța mesajului el revoluționar, de capacitatea de a transmite sentimentele generoase ale epocii noastre, de a-l emoționa pe cititor.

Foarte frecvent, se încearcă oglindirea vieții prin așa numitul reportaj liric, modalitate, fără îndoială, adecvată reflectării active a actualității. Călătorind prin țară, poetul are ocazia să descopere semnele de înnoire, să releve fenomenele interesante ce apar zi de zi în viața noastră. Condiția ca aceste observații să atingă nivelul poeziei este aceea ca ele să fie trecute prin prisma unei sensibilități contemporane vibrante, să fie puse în legătură vie cu o idee poetică profundă, astfel ca versurile să ne dezvăluie — dincolo de particularitatea faptelor — imagini veridice, încărcate de semnificație, despre epoca noastră.

Ca să ne referim la poeți dintre cei mai tineri, citățm izbutita poezie „Inceput de șantier", în care Ilie Constantin înfățișează colectivul unui nou șantier stînd noaptea în jurul focului. Scenă simplă, comună. Evocarea dobîndește valoare poetică prin sensurile comunicate. Prin văpăile focului, poetul întrevede viitorul oraș :

> ...Privim la focul tînăr, nesupus
> Cum stăruie cutremurat în sus.
> Orașul alb care va fi, se-arată
> În flacăra prin vreascuri spintecată,
> Uzine sună-n ramura ce arde
> Și poduri se-arcuiesc și bulevarde...

Se pot citi însă, nu rareori, destule compuneri ce n-au cu poezia nimic altceva decît dispunerea grafică a rîndurilor. Asemenea scrieri subliterare, reportaje plate, relatări prozaice inexpresive, searbede, lipsite de vibrație, poartă, în multe cazuri, semnăturile unor poeți talentați. Descrierea uscată, ternă, fără aripi, amenință, de pildă, scrisul Florenței Albu. Alături de poezii inspirate, pătrunse de o pulsație autentică, poeta încredințează tiparului pagini de un prozaism izbitor. Iată un fragment din poezia-reportaj „Într-o primăvară", apărută în revista „Viața Romînească". Ni se oferă aici un portret al bibliotecarei, pe care nu știm în ce alt mod l-ar fi întocmit un prozator fără pretenții lirice. Citățm :

> „Era o fată subțire / și veselă și gureșă ca o ciocîrlie / și tînără. / Umbla printre rafturi de cărți, / cu tinerețea ei — / nu știu cum — / ca o lumină. — / Veneau tractoriștii din brigada de cîmp / îi cereau pentru orele de răgaz, / poeziile lui Eminescu / sau romanul lui Pavel Korceaghin. / Veneau cale de kilometri pe jos / să ia cărți. / Înțelegeți ? / Cale de kilometri. / Și fata aceea / nu știa că sub ochii ei / se săvîrșea o minune, / nu știa că ea și rafturile acelea, pline de cărți / așezate într-o fostă crîșmă / gheboșită și afumată / fac împreună minuni"...

Problema nu este, desigur, de domeniul unei simple opacități în fața regulilor de compoziție ale liricii; ea ține de o modalitate pe care am putea-o defini prozaizare voită a versului, prin abandonarea totală a elementelor de transfigurare poetică, printr-o emfază a simplificării, o simplititate pretențioasă. Nu vrem să spunem prin aceasta că în versul alb sau liber nu se poate scrie poezie autentică. În reportajul de mai sus totul este rezolvat într-un mod eminamente prozaic, lipsind o idee poetică profundă.

Alți autori dau reportajelor expuse în versuri un ton ostentativ modernist, ca în „Anul XV" de Paul Anghel și Ilie Purcaru — apărut în revista „Contemporanul". Citățm :

> „Traduceri din Lenin :
> 37 de cărți plus
> Bicaz
> Rațiune :
> 18.000.000 de inși — noi pămînturi arabile.
> Nouă poemă a lui Tudor Arghezi
> Noutatea sintezei materiei
> poezia tare-a esențelor :
> orlon — relon — danulon —
> Săvinești 59
> Hunedoara — elixir de văpăi
> în viscerele-avide ale țării
> O floare, un om !..."
>
> „Mame,
> iiice,
> surori,
> Juliete !
> Armate — onor :
> Pușkin
> Ovidiu
> Will
> Eminescu !..."

Acest limbaj cifrat, amintind violența futurismului literar, cu însăilări și răsturnări de fapte, date, nume proprii, cu apropierile cele mai absurde, sîntem siguri că nu găsește simpatia cititorului nou.

Lipsite de mesaj revoluționar, de capacitate mobilizatoare sînt și acele lucrări în care autorii, evitînd să pătrundă în miezul actualității, se limitează la notații vagi, superficiale, la consemnarea palidă a unor impresii fugare. O asemenea bucată este „Lîngă voi" de Horia Zilieru, publicată în „Iașul Literar". Autorul se mulțumește să înregistreze fotografic peisajul, mecanismul exterior al muncii, nu fără pricepere și meșteșug adesea, dar fără o preocupare de generalizare artistică, de încadrare a datelor concrete într-o viziune lirică proprie.

Atitudinea contemplativă în fața realității se dovedește mai puțin proprie comunicării unui bogat și emoționant mesaj revoluționar. Întîlnim uneori poezii în care autorii cad în extaz în fața anumitor fenomene ale vieții din țara noastră, se minunează ca în fața unor realități exotice. Petre Stoica, de pildă, publică în revista Steaua versuri prin care adresează zidarului un ditiramb ce începe astfel :

> „Te salut ! Te salut
> așa cum aș saluta mlădița salcîmului
> cînd anunță crengi pentru ferestrele mele".

Pe același ton exaltat, bombastic, vorbește poetul oțelarilor hunedoreni :

> „Sînteți pacea. Imnul pădurilor.
> Nilul tuturor continentelor.
> Mari vulturi veghează
> Dincolo de lumina ochilor voștri..." etc.

Ignorarea a ceea ce este esențial în realitate, a ceea ce constituie inima vie a realității, sau înfățișarea ei superficială, determină inevitabil anemierea creației literare. Nu imnuri convenționale, cum sînt exemplele citate mai sus, nu ditirambi găunoși așteaptă de la tinerii poeți oamenii muncii — eroii și cititorii lor — ci contopirea cu aspirațiile lor înălțătoare, situarea fermă pe pozițiile lor de luptă pentru socialism. Glasul poetului tînăr, pătruns de patos revoluționar, trebule să se audă cu consecvență în dezbaterea acelor teme majore ce reține în cel mai înalt grad atenția oamenilor muncii. Realizările obținute de tinerii poeți, pe această cale a unor poezii mobilizatoare, agitatorice, nu sînt de loc neglijabile.

Nu o dată însă limpezimea glasului sonor al poeților e tulburată de căutări sterile, estetizante, de imitare a versului „modernist", ce nu se încorporează în substanța poeziei. Astfel, Nichita Stănescu, tînăr ce a dovedit reale calități artistice, vorbește într-o poezie publicată în Gazeta Literară despre activitatea unui ilegalist care distribuia manifeste revoluționare. După o prezentare interesantă, poetul deviază spre studiu imagistic. Bunăoară, lauda adusă acestui erou se transformă într-o suită de comparații : „O laudă bărbătească / scurtă ca o strîngere de mînă pe front, / ca un țipăt de izbîndă, / la capătul pădurii, / ca saltul de panteră / al soarelui speriind semețul / subțire al nopții / alungîndu-l ca să vină liniștea dinaintea zorilor / cînd îți mai auzi liniștea...". După această avalanșă de metafore, tonul liric, firesc, este regăsit și poemul înaintează fără alte dificultăți, pînă cînd un nou sens, o nouă sugestie verbală incită fantezia poetului la o nouă și nesăbuită cascadă de imagini.

Este imperios necesar ca poeții tineri, manifestînd o mai mare exigență artistică, să renunțe la podoabe inutile, gratuite, dînd în felul acesta mai multă pregnanță liricii ideilor, mesajului revoluționar.

Subliniind faptul pozitiv că în însușirea meșteșugului exprimării lirice tinerii au înregistrat progrese vizibile, ținem totuși să atragem atenția că adevărata măestrie artistică se dobîndește numai odată cu profunda cunoaștere a vieții poporului, cu neîncetata studiere a operei clasicilor poeziei romînești și universale, cu însușirea creatoare a experienței celor mai buni poeți contemporani. Împreună cu întreaga noastră poezie, creația tinerilor are menirea de a reflecta grandioarea epocii noastre, tumultul ei, înaintarea impetuoasă spre desăvîrșirea construcției socialiste, spre comunism.

Chemată să dea o contribuție efectivă la făurirea lumii noi, e natural ca poezia epocii noastre să fie o poezie însuflețită de ideile cele mai înaintate, o poezie cu un larg orizont filozofic, crescută pe temelia concepției despre lume și viață a partidului clasei muncitoare, o poezie militantă. Acest înalt deziderat formulat de viața însăși, departe de a limita sfera inspirației sau de-a-i impune un stil uniform, presupune, dimpotrivă, cea mai mare varietate tematică și artistică, deschide un cîmp vast inițiativelor creatoare individuale.

Ținînd seama de realizările dobîndite, avem toate motivele să credem că poeții tineri vor da în viitor o contribuție substanțială la îmbogățirea artistică a poeziei noastre realist-socialiste, poezie militantă, mobilizatoare, mijloc eficace de educare comunistă a oamenilor.

III. DRAMATURGIA

Tinerii autori dramatici au înscris pe afișele ultimelor stagiuni cîteva lucrări apreciate de public, pe marginea cărora se pot desprinde unele tendințe pozitive cu privire la dezvoltarea viitoare a acestui sector dificil al literaturii noastre.

Este desigur pozitiv faptul că dramaturgii tineri se îndreaptă cu precădere spre teme actuale, axîndu-și lucrările lor pe conflicte reale, reprezentative pentru fizionomia morală a oamenilor din vremea noastră. Eforturile scriitorilor de a aduce în scenă teme interesante, de a căuta soluții inedite, modalități noi de tratare a materialului dramatic, s-au soldat nu o dată cu succes. Fără să ne mai propunem o analiză, o constatare se impune : dramaturgii noștri tineri n-au izbutit încă să aducă în fața spectatorilor prea multe personaje pozitive de mare vigoare artistică, eroi comuniști care să se fixeze cu pregnanță în ansamblul creației dramatice originale. Cerchez, eroul lui Mirodan, prin caracterul său integru, prin umorul său acid, prin tactul și perseverența cu care știe să acționeze în împrejurări dificile și să mobilizeze în jurul său oamenii, întruchipează cu adevărat figura unui luptător comunist.

Este demn de reținut încă un fapt. Tinerii autori dramatici au început să abordeze, uneori cu rezultate pozitive, problemele eticii, ale noii atitudini față de viață. În acest sens, reține atenția piesa „Secunda 58", scrisă de Dorel Dorian. Aici dialogul se poartă în legătură cu hotărîrile pe care oamenii de tip nou trebuie să le ia în momentele-cheie ale vieții lor, chiar dacă aceste decizii contravin uneori intereselor lor. Deși piesa lui Dorel Dorian nu duce pînă la ultimele consecințe această dezbatere despre etica socialistă, iar din punct de vedere dramatic simbolul piesei nu polarizează întotdeauna în jurul său datele acțiunii, „Secunda 58" rămîne un început bun în această direcție.

Ion D. Șerban, în comedia sa „In căutarea extraordinarului", dă o replică concepției mic-burgheze despre fericirea personală. Este o piesă a îndrăznelii și romantismului tineresc, în care întrevedem un real nerv dramatic. Demonstrațiile dramatice nu sînt însă totdeauna concludente pentru ideea propusă, iar eroii piesei îi scapă autorului, atunci cînd aceștia descoperă „extraordinarul".

Teofil Bușecan, Aurel Storin fac parte dintre acei tineri talentați care au debutat recent în dramaturgie. Problema care se pune în mod deosebit pe

marginea pieselor scrise de ei, este aceea a însușirii măestriei dramatice. Piesa lui Teofil Bușecan, „Dialog în parc" bunăoară, pornește de la o orientare tematică justă. Conflictul se diluează însă pe parcurs, degenerează în relatarea simplistă a unor întîmplări nesemnificative. Aurel Storin, în lucrarea sa „Opinia publică", dovedește înclinații spre teatrul liric cu inflexiuni patetice, însă personajele sale nu sînt îndeajuns de studiate și de conturate. Piesa nu are un conflict propriu-zis, ci este compusă dintr-o suită de tablouri, nelegate organic în acțiune.

O observație critică cu caracter mai general este aceea că nu se face simțită o preocupare evidentă pentru piese cu caracter eroic, romantic-revoluționar, inspirate din viața tineretului din uzine și de pe șantiere, chemate în primul rînd să educe, să însuflețească, să aprindă entuziasmul constructiv și fantezia creatoare a spectatorului tînăr. Au ajuns să vadă lumina rampei piese despre tineret în care procedee artificiale de teatru provoacă confuzii de conținut, ca de pildă, în „Scrisori de dragoste" de Virgil Stoenescu. Aceeași piesă este deficitară și prin calitatea literară a dialogului. Dramaturgii tineri alunecă uneori în platitudine, alteori într-un limbaj căutat, artificial, un limbaj voit pitoresc, cu accente vulgarizatoare, care atentează la decență și la bunul gust.

În frontul nu prea numeros al dramaturgiei noastre, tinerii reprezintă un schimb în care se investesc îndreptățite speranțe. De aceea, este imperios necesar să spunem că problema esențială de care depinde dezvoltarea lor viitoare este aceea a cunoașterii conflictelor adînci ale vremii noastre. Viața ridică la fiecare pas conflicte mult mai ascuțite decît aduc autorii noștrii dramatici pe scenă, unde conflictele personajelor apar simplificate în raport cu frămîntările adînci și creatoare ce constituie universul moral al oamenilor din societatea noastră.

Cîteva cuvinte despre dramaturgia cinematografică.

Scenariul cinematografic pentru filmul artistic, specie integrantă a literaturii, a atras în ultima vreme, firește, în primul rînd pentru marile sale posibilități de exprimare a temelor actualității — numeroși scriitori tineri.

Faptul s-a soldat cu cîteva succese incontestabile ale cinematografiei noastre din ultima vreme. Ne referim în primul rînd la filmul „Valurile Dunării", al cărui scenariu literar este semnat de scriitorii Francisc Munteanu și Titus Popovici.

Se află în producție scenariile pentru filmele artistice „Seția", ecranizat de Titus Popovici după romanul său, „Transfuzie" de Dimos Rendis și Ioan Grigorescu, inspirat din viața de azi și de ieri a petroliștilor, „Vară romantică" de Octav Pancu-Iași, care aduce în centrul acțiunii figura unui utecist, în anii ilegalității etc. Lucrează, de asemenea, la scenarii și numeroși alți scriitori tineri.

Un fapt semnificativ îl constituie tendința unor scriitori de a se apropia de munca regizorală, îmbinînd astfel în chip nemijlocit cele două elemente de bază ale filmului: scenariul și regia. Astfel, Francisc Munteanu a terminat recent filmul „Soldați fără uniformă" și se pregătește să turneze după un scenariu propriu o nouă producție.

Cinematografia pune la îndemîna scriitorilor mijloace deosebit de eficace în reflectarea vieții, învestite cu o mare forță de convingere și putere de răspîndire în masă. Tinerii scriitori sînt chemați să adîncească specificul mijloacelor artei cinematografice, să studieze temeinic legile compoziției, ale prelucrării și transpunerii temelor literare în film. Trebuie însă precizat că așa-numita „specificitate" a scenariului cinematografic nu reprezintă un scop în sine, ci este subordonată exprimării unui mesaj ideologic și artistic înaintat, mesaj care trebuie să stea, ca și în literatură, în centrul atenției autorului.

Considerați, tovarăși, aceste cuvinte drept o invitație de a ne apropia mai mult de cea de-a „șaptea artă", complexă, modernă, cu nelimitate posibilități de exprimare artistică.

IV *DESPRE CRITICA LITERARA*

În dezvoltarea tinerei generații scriitoricești, critica literară îndeplinește o misiune importantă. Tinerii critici au datoria să ajute pe colegii lor în străduința de a reflecta realitatea socialistă, să semnaleze lipsuri și să evidențieze cu căldură realizările autentice. Dezvoltarea criticilor tineri a avut loc pe baza însușirii temeinice a esteticii marxist-leniniste, a grijii permanente de care s-au bucurat ei, pentru o sănătoasă orientare ideologică și pentru combaterea hotărîtă a tuturor manifestărilor ideologiei străine.

Cu principialitate și cu atenție față de cadrele tinere, au fost semnalate confuziile din activitatea unor tineri critici, care au făcut o vreme concesii anumitor teorii retrograde. Se poate spune însă că în ultimii ani, activitatea criticii tinere s-a întărit puternic, în spiritul unității întregului nostru front literar.

Cum putem caracteriza situația actuală a criticii tinere ?

În direcția articolului de analiză, criticii tineri au marcat un progres incontestabil. Se observă acum o aplecare către cercetarea la obiect, făcută cu competență și seriozitate. Mai multe publicații literare promovează în mod curent critici tineri înzestrați, semnatari ai cronicilor literare și ai altor articole de analiză. Trebuie citată în acest sens activitatea rodnică a lui Dumitru Micu, Alexandru Oprea, S. Damian, Ion Dodu Bălan, Gálfalvi Zsolt, Ion Oarcăsu, Szöcs István, ori critici aparținînd celei mai tinere generații ca : Eugen Simion, Leonard Gavriliu, Kantor Lajos, Baroti Pal, Al. Căprariu, D. Solomon și alții. Deși nu toate cronicile și articolele semnate de tineri critici se disting prin profunzimea analizei și o orientare principială, nu se poate tăgădui drumul ascendent al cronicarilor tineri. Există acum o stăruință generală pentru aplicarea unor criterii științifice, pentru relevarea unității conținutului și formei, pentru ridicarea nivelului estetic al analizei. Un efect puternic în dezvoltarea spiritului critic l-a avut articolul din Scînteia, intitulat „Împotriva tonului apologetic în critica literară și artistică". De practicarea elogiilor nediferențiate și nemăsurate se făcuseră responsabili și unii critici tineri, menționați în articolul susamintit. Tonul apologetic crea o atmosferă neprielnică dezvoltării literaturii realist-socialiste, nu constituia un sprijin dat scriitorilor și implicit tinerilor aflați în faza căutării unui profil artistic.

Majoritatea criticilor tineri s-au străduit să-și îmbunătățească munca, ridicînd nivelul estetic al analizei și renunțînd la tonul apologetic, neprincipial. În pofida succeselor dobîndite în acest sens, mai persistă însă lipsuri serioase. Mai apar articole de analiză scrise superficial, fără orizont științific. Unor critici tineri, prezenți adesea cu contribuții prețioase, li s-a imputat pe bună dreptate înclinația spre un stil alambicat, plin de termeni inadecvați (articole scrise de Leonard Gavriliu, Eugen Simion, Al. Căprariu). În anumite cazuri, limbajul strident se asociază cu aprecieri derutante, lipsite de temei (discuția despre cronica lui H. Zalis din Romînia Liberă, consacrată romanului „Zilele săptămînii"). Mai apar sub semnătura unor critici tineri recenzii de cărți sau cronici de teatru și film care își îndeplinesc uneori superficial sarcina, utilizînd criterii simpliste de analiză.

Putem aprecia pozitiv cîteva lucrări de sinteză apărute în ultima vreme. În primul rînd, ampla lucrare a lui Dumitru Micu : „Romanul românesc contemporan". Se realizează aici o analiză a principalelor opere ale literaturii noi, formulîndu-se observații interesante despre conturarea diferitelor personalități artistice în proză. În sectorul teoriei literare trebuie remarcat volumul „Conținut și formă în artă" de Andrei Băleanu, care tratează cu competență o temă fundamentală a esteticii științifice.

Cu mai mult curaj ar trebui să se manifeste însă inițiativa tinerilor în elaborarea unor articole de generalizare care să releve căile de dezvoltare ale literaturii noastre noi.

Criticii tineri se aplecau, pînă nu de mult, aproape în exclusivitate, asupra analizei scriitorilor consacrați, desconsiderînd munca de creație — a nevoioasă și grea — a confraților lor de vîrstă. În ultima vreme, situația s-a îmbunătățit. Cronicarii tineri se îndreaptă cu precădere înspre realizările literare ale noii promoții. Remarcăm în acest sens suita de porirete publicate de Alexandru Oprea și Lucia Olteanu în Luceafărul, articolele lui Matei Călinescu despre tinerii poeți, sau ale lui Gabriel Dimisianu despre reportaj.

Pentru elucidarea unor probleme importante de creație, trebuie să încurajăm lupta principială de idei, confruntarea opiniilor. Este un merit al tinerilor critici că au participat la unele discuții desfășurate în presa literară, ca acelea despre problemele poeziei, despre construcția romanului, despre cărți consacrate luptei ilegale — „Pe muche de cuțit", „Rădăcinile sînt amare", „Șoseaua Nordului", despre cărți ca „Bariera", „Ora șase" etc.

Este însă regretabil faptul că uneori tinerii critici nu respectă lupta de opinii și încurajează cîteodată polemica neprincipială, răfuiala măruntă, spiritul de clan. Ei sînt adesea autorii notelor nesemnate, pornind de la fapte periferice, nesemnificative.

Se ridică astfel cu acuitate problema atitudinii etice a tînărului critic. Se impune ca o necesitate ridicarea nivelului teoretic și științific al muncii în acest domeniu, îmbunătățirea pregătirii ideologice, culturale și estetice. Fără o cultură bogată, o informație amplă și o experiență practică temeinică, activitatea criticilor este amenințată de grave eșecuri. Vrem să punem unora dintre criticii tineri următoarea întrebare : cum veți putea, tovarăși, emite păreri competente asupra cărților construcției socialiste, fără o documentare serioasă, fără o participare directă la viața poporului ? Pentru criticii tineri, problema cunoașterii vieții se pune cu aceeași tărie ca și pentru ceilalți scriitori tineri.

Un număr de tineri s-au dedicat în ultima vreme, cu pasiune, muncii științifice privind reconsiderarea în spirit critic a moștenirii noastre culturale. Prin studii, articole, monografii, ei aduc un aport însemnat în ansamblul general al cercetărilor. Articolele lui Dumitru Micu despre poporanism, Mircea Zaciu despre sămănătorism, Gheorghe Achiței despre gîndirism etc. — au supus discuției științifice momente literare care necesitau o interpretare marxist-leninistă. Prin monografii semnate de tineri, ca aceea a lui Valeriu Rîpeanu despre George Mihail Zamfirescu, ori a lui Alexandru Săndulescu despre Topîrceanu, cercetarea a fost extinsă, trecîndu-se la analiza pe larg a operei autorilor tratați.

Se cuvine însă, cu acest prilej, să readucem în discuție ideea principală a criticii cuprinse într-un articol din Lupta de clasă, cu privire la unele dintre aceste lucrări ; și anume aceea că unii cercetători nu dovedesc suficient spirit critic și suficientă documentare, tratează tema sau autorul izolat, exagerîndu-se pînă la ridicul meritele, trecînd superficial peste limitele ideologice și scăderile artistice ale acestuia. Pentru munca de istoric literar, nu e deajuns să dovedești bunăvoință și hărnicie. Este imperios necesară înarmarea cu învățătura leninistă privitoare la preluarea critică a moștenirii culturale, o pregătire intelectuală serioasă, precum și o matură judecată științifică. Numai în acest fel vor izbuti tinerii care activează în domeniul istoriei literare să atace probleme dificile, neglijate ori falsificate în trecut, și a căror elucidare științifică se impune prin însuși stadiul superior al dezvoltării noastre culturale.

În ultimii ani, s-au încercat lucrări istorico-literare de perspectivă, cum ar fi Începuturile romanului românesc, fragment dintr-un volum scris de Teodor Vîrgolici. Se cuvine de asemenea relevat aportul tinerilor în munca de cercetare și reconsiderare, prin studii ca acelea semnate de Marin Bucur, Dan Hăulică și alții, în revista Institutului de Istorie Literară și Folclor, prin numeroasele prefețe care preced opere literare importante, cum ar fi noile ediții Coșbuc, Delavrancea, Panait Cerna etc., ori prin munca depusă la îngrijirea unor colecții, cum ar fi „Miorița", care va deveni, cu timpul, o adevărată istorie a folcloristicii noastre.

Nu puțini dintre acești tineri cercetători au fost solicitați să-și aducă contribuția la lucrările Tratatului de Istoria Literaturii, ocordîndu-li-se teme și autori importanți. Este necesar ca și editurile să promoveze cu mai mult curaj pe tinerii cercetători literari în activitatea atît de diversă a prelucrării moștenirii literare.

V. *ROLUL EDUCATIV AL LITERATURII PENTRU COPII*

În primăvara acestui an a avut loc o ședință plenară a comisiei de literatură pentru copii a Uniunii Scriitorilor. E util totuși să aducem și cu acest prilej în discuția consfătuirii noastre, cîteva idei ce caracterizează activitatea scriitorilor tineri din acest important sector al literaturii noastre.

Un simplu tur de orizont asupra cărților și publicațiilor de literatură destinată micilor cititori, ne oferă o constatare îmbucurătoare : alături de cei mai buni scriitori, prieteni apropiați și părinți spirituali ai copiilor, un mare număr de scriitori tineri aduc o contribuție de preț în acest domeniu al educației socialiste a tineretului nostru.

Dacă proza pentru preșcolari — cu puține excepții — mai continuă să aibă o dezvoltare incertă, nesigură, în domeniul prozei inspirate din viața copiilor de școală și destinată lor, asistăm la un fenomen de înviorare. Acesta se concretizează prin lărgirea orizontului tematic, prin diversitatea temelor atacate, cît și prin abordarea unor modalități artistice capabile să distingă individualități creatoare în formare.

Un număr de cărți valoroase abordează problema dificilă a vieții de familie și a modului cum se reflectă ea în psihologia copiilor, lărgind mult aria de investigație a acestei proze. Într-una din cărțile sale, „Acțiunea P 1500", Nicuță Tănase povestește cu talent întîmplări familiale ca nu rămîn de loc străine copiilor. În paginile volumului „Cartea cu ochi albaștri" de Octav Pancu-Iași, cei mici găsesc o galerie de personaje pitorești puse în situații neprevăzute, ingenioase. Fuga de schematism îl împinge însă uneori pe autor spre neverosimil, iar abuzul unui limbaj suburban diluează efectul stilului său. „Seri albastre" este romanul de debut al lui Costache Anton. În ciuda unor scăderi de ordin compozițional, cartea este scrisă cu real talent, urmărind evoluția plină de neprevăzut a cîtorva copii și modul în care colectivul exercită o influență pozitivă asupra lor. Prin „Cei de la Crisanta", Gica Iuteș demonstrează cu mijloace artistice adecvate adevărul prețios că ceea ce determină educația sănătoasă a generației tinere sînt prefacerile social-politice. Demonstrația artistică a cărții este convingătoare. Copilul-cititor înțelege că fericirea personală e strîns legată de cea colectivă.

Oricine răsfoiește cărțile și publicațiile pentru copii, se poate convinge că așa-numitul „gen scurt" pentru cei mici este adeseori deficitar sub raportul calității. Petre Luscalov, Mircea Sîntimbreanu, Bájor Andor, Octav Pancu-Iași, Fodor Sándor, Hedi Hauser sînt dintre puținii scriitori care publică schițe și povestiri reușite pentru copii. Atît ei cît și alți scriitori talentați ar trebui să-și intensifice eforturile în acest domeniu.

Prin cele cîteva cărți bune, scrise pînă azi, proza literaturii de anticipație și aventuri tinde să devină pentru tînărul cititor un tovarăș de faptă și vis, un educator al fanteziei, răspunzînd cu mijloace specifice la un nesfîrșit șir de întrebări, născute de setea arzătoare de cunoaștere a copilului, a adolescentului. Curajul, perseverența, dăruirea plină de abnegație, ingeniozitatea, optimismul sînt atribute de preț ale unor eroi dotați cu trăsăturile morale ale comuniștilor și care acționează în spiritul romantismului revoluționar. Dintre tineri, au adus o apreciabilă contribuție în acest sector al literaturii pentru copii : Ion Hobana, prin cartea sa „Ultimul văl", și Constantin Chiriță, prin volumele „Cireșarii" sau „Castelul fetei în alb". Deși vădind încă imperfecțiuni de ordin artistic, cărțile acestor prozatori sînt valoroase, ele răspunzînd unor superioare țeluri educative.

În domeniul poeziei pentru copii, lucrări ce rețin interesul cititorului și — noutate ! — interesul criticii, sînt semnate de Elena Dragoș, Florin Mugur, Rusalin Mureșan, Veress Zoltán, Emilia Căldăraru, Aurora Conțescu, Titel Constantinescu, Horia Aramă, Tamás Maria și alții.

Au apărut, din păcate, în această perioadă și producții pseudo poetice, cum ar fi așa-numitul basm în versuri „Bob auriu" aparținînd lui George Tudor, ori volumul Anei Tudoraș „Familia Bunădimineața", al căror nivel submediocru a fost arătat și cu alte prilejuri.

Deși literatura destinată copiilor e în continuă dezvoltare, totuși se simte încă nevoia unui număr și mai mare de cărți pentru copiii de toate vîrstele, inspirate din viața plină de eroism a poporului nostru, constructor al socialismului. Noi căutări pentru varietate tematică, pentru o mai mare diversitate a speciilor și stilurilor trebuie să învioreze activitatea tinerilor autori de literatură pentru copii. Basmul, schița, romanul, povestirea științifico-fantastică, ori aceea de aventuri, trebuie să servească în egală măsură sarcina nobilă de educare comunistă a tinerei generații, tot așa cum în poezie, aceleași țeluri trebuie să urmărească toate formele de activitate poetică, de la simpla ghicitoare pînă la poemul epic, de la pastel la balada eroică, de la jocurile umoristice la poemul cu suflu romantic.

Partidul, Uniunea Tineretului Muncitor, acordă o mare atenție mijloacelor de educație comunistă a tineretului. Este de datoria noastră să răspundem încrederii ce ni se acordă, prin lucrări de un tot mai înalt nivel ideologic și artistic, lucrări pătrunse de o mare forță mobilizatoare și educativă.

VI. *REVISTE, EDITURI, UNIUNEA NOASTRA DE CREAȚIE*

Este un fapt îmbucurător că putem constata la actuala Consfătuire că ponderea scriitorilor tineri în viața literară a țării noastre crește mereu. Procesul acesta este firesc, el decurgînd din structura orînduirii noastre, în care sprijinirea activă și deliberată a dezvoltării și valorificării tuturor talentelor, aptitudinilor tineretului, menite să contribuie la mersul nostru înainte, este o politică de stat, cu implicațiile morale, materiale și social-organizatorice care se impun.

Revistele literare — organe ale Uniunii Scriitorilor — au promovat în ultimii ani numeroase talente tinere. Unele publicații literare ca „Luceafărul", „Gazeta Literară", „Tribuna", „Utunk", „Steaua", „Igaz Szo", și-au făcut un titlu de cinste din preocuparea de o promova noi scriitori tineri, de a veghea ca talentul lor să găsească climatul prielnic unei armonioase dezvoltări, de a-i îndruma spre matca sigură a literaturii noastre realist-socialiste.

Este suficient să amintim că Fănuș Neagu, de pildă, a crescut la „Luceafărul" ; Dumitru Radu Popescu la „Steaua" ; Vasile Rebreanu la „Tribuna" ; Nicolae Velea și Nichita Stănescu la „Gazeta Literară" și așa mai departe, spre a sugera seriozitatea cu care s-au ocupat unele reviste de consacrarea unor scriitori tineri valoroși.

Rubrica „Poșta redacției", indiferent de felul cum se intitulează — „Dintre sute de catarge", „Pe aripile poeziei" etc. — captează interesul începătorilor, ei găsind aici, de multe ori, o îndrumare competentă, concretă. „Luceafărul", preluînd în această privință sarcinile revistei „Tînărul Scriitor", a desfășurat o muncă folositoare, devenind o bună pepinieră de talente noi, cunoscute cititorului. Amintim în acest sens cîteva nume apărute mai recent, ca : Iosif Naghiu, Constanța Buzea, Adrian Munțiu, Cornel Omescu, Ilarie Hinoveanu, Victoria Ana Tăușan, Ion Cazacu, Constantin Abăluță, Ștefan Cizmaru și alții. Rubrica „Dintre sute de catarge" poate fi socotită drept o reală contribuție la opera de îndrumare a începătorilor. Din păcate, ea n-a fost totdeauna redactată cu grijă și seriozitate, iar la un moment dat, ea a fost înlocuită cu articole de îndrumare mai puțin eficiente, generale, dezbătînd o sferă restrînsă de probleme. Faptul ține de inconsecvența cu care această importantă revistă literară se ocupă de promovarea unor modalități publicistice capabile să dea o expresie elocventă a forței și valorii generației tinere de scriitori — zona principală de activitate a „Luceafărului".

Tinerii scriitori, mai ales în perioada de debut, își desfășoară activitatea literară, în mod explicabil, aproape exclusiv în paginile revistelor. Criteriile de selecție, munca dusă cu autorii în redacție capătă așadar importante funcții în opera de îndrumare a scriitorilor tineri. Lipsa de exigență față de lucrările tinerilor, care duce la promovarea falselor valori, cît și dezinteresul, blazarea, neîncrederea și pliclisul manifest al unor redactori față de manuscrisele tinerilor, — sînt racile care trebuie deopotrivă blamate de la tribuna consfătuirii noastre.

„Gazeta Literară" și-a cîștigat o binemeritată stimă pentru articolele-medalion scrise cu căldură despre un număr de tineri, iar „Luceafărul" pentru permanența și valoarea „Profilurilor literare" ori pentru aportul altor rubrici, cum ar fi „Tribuna scriitorului tînăr". Cronicile, medalioanele, recenziile, notele inserate în publicațiile literare nu au însă întotdeauna o ținută principială și o profunzime științifică. Sînt tineri scriitori care nu intră în simpatiile uneia sau alteia dintre redacții. Faptul că există autori tineri pe care îi întîlnim exclusiv numai în paginile unei anumite publicații, atrage atenția asupra existenței unor tendințe de grup, ce ar putea stînjeni dezvoltarea și promovarea lor firească.

Scriitorii tineri, prin faptul că s-au modelat spiritualicește în condițiile înfăptuirii bazelor orînduirii socialiste, au datoria să lupte cu hotărîre împotriva unor racile ca boema, individualismul, cancanul, — racile pe care societatea burgheză le proclama în mod ipocrit drept virtuți ce „disting" tagma scriitoricească. În țara noastră se statornicește o etică nouă. Etica scriitoricească trebuie să fie în toate manifestările sale o etică comunistă. Publicațiile noastre de specialitate trebuie să devină adevărate tribune, menite să contribuie la formarea unui climat principial, tovărășesc, în viața literară. Tineretul este chemat să aibă inițiativă, cură, să cultive cu stăruință acele înalte calități etice și cetățenești ce caracterizează pe scriitorul comunist.

Editurile joacă un rol important în înlesnirea contactului dintre scriitor și cititor, în difuzarea largă, exigentă și promptă a lucrărilor literare. Cînd e vorba de scriitori tineri, acestor instituții le revine și o sarcină sporită de îndrumare, de popularizare atentă și stăruitoare a autorului aflat la prima sa ieșire în public. Datorită transformărilor revoluționare petrecute în țara noastră, tinerii scriitori sînt scutiți astăzi de întregul cortegiu de umilințe care însoțeau odinioară publicarea volumului de debut. În ultimii ani, editurile noastre au continuat să publice volume de proză, versuri și critică ale unor autori tineri.

Recent, Editura de Stat pentru Literatură și Artă a început publicarea unei colecții cuprinzînd plachete de versuri sau proză ale celor mai talentați dintre debutanți. Astfel, vitrinele librăriilor s-au îmbogățit cu primele culegeri ale celui mai proaspăt contingent de scriitori. Inițiativa, a cărei nevoie se simțea de mult, se cuvine remarcată ca un succes. De asemenea Editura Tineretului are meritul de a fi ajutat debutul editorial plin de perspective al prozatorului tînăr Ion Russe prin romanul „În portul de pescari". Aceste succese editoriale nu ne pot împiedica să arătăm deficiențele înregistrate în munca editurilor cu scriitorii tineri. Pierzînd a-și fi pierdut încrederea în forța și orientarea debutanților, unii redactori de editură au căzut pradă, la un moment dat, căutării a tot soiul de soluții — antologii, culegeri colective etc., rămase și acelea în studiu de plan. Manifestînd o timiditate exagerată și nejustificată în promovarea scriitorilor aflați în etapa de ucenicie, editurile noastre au dat totuși dovadă de inexplicabilă larghețe în tipărirea și difuzarea unor autori care puteau părea tineri numai datorită lipsei lor de popularitate și fragilității talentului : Grigore Bejancu, Valentin Raus, Iosefini, Pintilie și alții.

Cu unele excepții, redactorii de editură se mărginesc — cînd e vorba de scriitori tineri — la un rol pasiv, de așteptare, de înregistrare a ofertelor și nu manifestă suficientă inițiativă în stimularea alcătuirii de volume noi.

Fără îndoială că redactorii editurilor noastre, care au dovedit în repetate rînduri principialitate, operativitate, competență și gust, vor ști să găsească noi soluții de promovare a literaturii scrise de tineri. Organizarea de către edituri a unor concursuri anuale pentru cea mai bună carte de poezie, proză sau critică a unui debutant, pe lîngă că ar constitui un rodnic imbold pentru a scrie cărți de un nivel artistic ridicat și cu un bogat conținut de idei, ar înlesni mult și consacrarea, pătrunderea în conștiința publică a celor mai valoroși dintre tinerii scriitori.

Aminteam la începutul acestui capitol că ponderea scriitorilor tineri în viața literară este în continuă creștere. Acest lucru se reflectă și în viața Uniunii noastre de creație, organizația profesională a scriitorilor, care atrage în bună măsură în sfera ei de activitate pe scriitorii tineri, îi îndrumă, contribuie la ridicarea nivelului lor cultural și ideologic, prin învățătura organizată pe linie de partid și prin dezbaterile și conferințele de la Casa Scriitorilor, îi antrenează într-o bogată activitate obștească.

În mai mică măsură și-a exercitat Uniunea Scriitorilor rolul îndrumător asupra tinerei generații prin formele organizatorice create anume în acest scop. Ne referim la Comisia pentru problemele tinerilor scriitori și la Comisia de îndrumare a cercurilor literare. De ani de zile aceste comisii, create pe lîngă Uniunea Scriitorilor, se dovedesc nevlabile, lipsite de capacitate de acțiune și inițiativă creatoare. În structura lor actuală, aceste comisii nu au autoritate și prestigiul de a crea o emulație în rîndurile scriitorilor tineri, de a dinamiza acest foarte interesant și divers domeniu al vieții literare, de a polariza eforturile tineretului scriitoricesc în jurul unor acțiuni de importanță majoră. Această stare de lucruri riscă să devină tradițională, pe de o parte datorită rutinei, dezinteresului și blazării de care dau nu o dată dovadă cei ce sînt însărcinați să desfășoare o atare muncă de îndrumare și, pe de altă parte, caracterului îngust, funcționăresc, al atribuțiilor cu care sînt investite aceste comisii de către conducerea Uniunii Scriitorilor. Este oportun să se studieze posibilitatea ca unul dintre secretarii Uniunii noastre să se ocupe exclusiv de munca cu scriitorii tineri, în a cărui sarcină să intre toate problemele de îndrumare, de muncă și de trai ale acestora.

Cenaclul „Nicolae Labiș", care funcționează la Casa Scriitorilor — cu toate că a avut perioade de activitate rodnică — nu a izbutit încă să devină un organism literar viu, capabil să stimuleze din plin creația scriitorilor tineri din București. El nu trebuie să fie un cerc literar al amatorilor și debutanților, ci un atelier scriitoricesc de creație, cu un bogat program de lucru, bazat pe seriozitate, disciplină și matură exigență politică și artistică.

În același timp, tinerii scriitori vor trebui să aducă un aport mult mai sporit la activitatea de educare și promovare a noilor talente care se afirmă în ampla mișcare literar-artistică de amatori, în cercurile literare din întreaga țară și îndeosebi în îndrumarea acelor tineri înzestrați care apar și se dezvoltă în mediul muncitoresc.

Scriitorii tineri investesc tot mai multă încredere în rosturile stimulatoare și îndrumătoare ale Uniunii Scriitorilor. Fie că sînt sau nu membrii Uniunii, ei se simt bine în sistemul de lucru al Uniunii Scriitorilor, unde pot, alături de scriitorii vîrstnici, de maeștrii lor, să-și aducă cu modestie și răspundere aportul lor tineresc la făurirea literaturii realist-socialiste. Ei ucenicesc azi, fiind conștienți de răspunderile sporite de mîine, cînd, în mod firesc, vor trebui să ducă, prin priceperea și truda lor, destinele literaturii noastre mai departe.

VII. *FERMITATE IDEOLOGICA, CUNOAȘTEREA VIEȚII, MAIESTRIE ARTISTICA*

Tovarăși,

În raportul Comitetului Central prezentat de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej la cel de-al III-lea Congres al Partidului, sînt trasate sarcinile pe care le au creatorii de frumos pentru a făuri opere la nivelul înaltelor exigențe artistice și ideologice ale măreței epoci pe care o trăim. „Pentru aceasta, — spune tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej — se cere, în afară de talent, lichidarea a tot ce-l poate îndepărta pe artist de popor — spirit de castă, individualism, tendință de a făuri opere pentru uzul unui cerc îngust de „aleși" ; se cere îndeosebi cunoașterea aprofundată a realităților, studierea lor îndelungată, contactul viu, permanent al artistului cu oamenii muncii — viitori eroi ai operelor sale".

Toți oamenii de litere și artă au datoria de a scoate la iveală prin dezbateri fecunde înțelesurile concrete și multilaterale ale acestor prețioase indicații, aplicîndu-le în activitatea lor închinată cauzei socialismului. Fermitatea ideologică, cunoașterea vieții au fost și rămîn condiții fundamentale pentru orice om de talent care vrea să vorbească despre, și în numele contemporanilor săi.

Partidul nostru ne arată că în prezent activitatea ideologică, munca de lichidare a înrîurilor educației burgheze din conștiința oamenilor este țărîmul principal al luptei de clasă, al luptei dintre vechi și nou. De aici rezultă necesitatea consecvenței și fermității în combaterea concepțiilor ideologice străine : liberalismul, obiectivismul burghez, naționalismul și șovinismul ; unele — moștenire a trecutului, altele — reflectare a influențelor lumii capitaliste.

Succesele literaturii noastre au fost obținute în luptă cu ideologia burgheză, cu concepțiile străine despre artă. În anii care au trecut, realizările literaturii realist-socialiste din întreaga lume și în primul rînd din țările socialiste au provocat atacuri înverșunate ale ideologilor burghezi și revizioniști — apologeți ai imperialismului. Aceștia au încercat să discrediteze metoda realismului socialist și elementul său vital — spiritul leninist al partinității, succesele însemnate obținute de literatura și arta țărilor socialiste. Scriitorii noștri, îndrumați de partid, au dat o ripostă fermă acestor atacuri și diversiuni ideologice.

Tînăra generație de scriitori, parte integrantă a întregului front scriitoricesc din Republica noastră, se manifestă azi în totalitatea ei ca un detașament valoros și unit. El militează cu hotărîre și pasiune tinerească pentru promovarea în literatură a principiilor esteticii marxist leniniste, a ideilor Partidului clasei muncitoare, animați de dorința fierbinte de a-și aduce contribuția neprecupețită la zestrea literaturii noastre realist-socialiste.

Promovarea consecventă în creația literară a spiritului de partid constituie chezășia succeselor literaturii noastre. În acest sens, se impune studierea temeinică de către tinerii scriitori a învățăturii marxist-leniniste, a filozofiei materialiste, care dă răspuns la marile întrebări pe care le pune dezvoltarea contemporaneității și orientează creația artistică. Înarmați cu ideologia marxist-leninistă, scriitorii tineri vor fi capabili să descopere noul în viața noastră socială, să înțeleagă fizionomia și profilul moral în continuă înflorire a eroului reprezentativ al zilelor noastre. Partinitatea comunistă, conjugată cu o bună cunoaștere a vieții și o înaltă măiestrie literară, dă certitudinea înfloririi unor individualități creatoare puternice, cu trăsături proprii, pregnant reliefate.

Legătura cu viața poporului nu este doar un simplu deziderat de principiu la care ne referim adesea în dezbaterile noastre despre creația scriitorului. Ea constituie un program de muncă perseverentă și concretă. Recomandarea ca scriitorii tineri să continue și să sporească preocupările lor în această direcție, trebuie privită în primul rînd ca o îndrumare de creație. Legătura cu uzina, cu satul, cunoașterea celor mai înaintate sectoare ale construcției socialiste, trebuie să se realizeze pe acele căi concrete ce corespund pe deplin posibilităților reale ale scriitorilor. Ei trebuie să găsească în acest fel, potrivit cu înclinațiile lor personale, cu planurile proprii de creație, cele mai adecvate mijloace pentru a pătrunde în lumea de gîndire și simțire a oamenilor muncii din fabrici și de pe ogoare. Orice experiență bună trebuie să se transforme în metodă de lucru, care să fie larg generalizată și să devină proprie activității majorității scriitorilor tineri. Plecările scriitorilor la țară, pe o perioadă mai lungă, în timpul lunilor de iarnă, cu sarcini cultural-obștești, ori sprijinirea de către ei a mișcării literar-artistice de amatori din uzine — modalități folosite de Uniunea Scriitorilor în vremea din urmă — constituie o experiență bună. Trebuie să adîncim această experiență cîștigată, să o amplificăm, să o generalizăm. În acest sens, ni s-ar părea deosebit de utilă inițierea unor deplasări ale scriitorilor tineri pe un timp mai îndelungat, în centre muncitorești importante.

Trebuie să concepem problema cunoașterii vieții nu doar ca pe o simplă luare de contact cu realitățile. Avînd în vedere oamenii vii care transformă realitatea socială, ea trebuie să presupună o complexă și profundă cercetare a relațiilor sociale ce determină anumite caractere, temperamente, înclinații, preocupări, — într-un cuvînt conștiința, lumea de gîndire și simțire a constructorilor epocii noastre. Din acest punct de vedere este util, credem, să facem distincție între ceea ce am numi cunoașterea de tip gazetăresc și acea cunoaștere mai stăruitoare, mai revelatoare, pe care am numi-o scriitoricească. În permanență atent și receptiv la mișcările sufletești semnificative pentru schimbările pe care le determină în viața și în conștiința oamenilor dialectica construcției socialismului, scriitorul, prin însăși natura preocupărilor sale, va deosebi mult mai multe sensuri și nuanțe, acolo unde realitatea s-ar putea înfățișa ca un simplu fapt divers.

Dar a restrînge sfera de cercetare a realității, privind-o numai prin prisma unor preocupări intime, limitat scriitoricești, nu poate să ducă în ultimă instanță decît la ruperea de viață. Și acesta este pericolul care pîndește — trebuie să o spunem deschis — pe aceia dintre scriitorii tineri la care s-a manifestat ori se manifestă tendința pe care o numim în mod obișnuit profesionalizarea timpurie. Am vrea să precizăm cîteva idei în legătură cu această tendință. Lucrurile se întîmplă cam așa : un tînăr scrie cîteva lucrări bune, pe care revistele literare le publică, iar criticii se grăbesc să le laude. De aici începe „criza succesului". Tînărul se și crede scriitor, și ca atare, găsește de cuviință să părăsească activitatea productivă, profesiunea pentru care s-a pregătit, ori, dacă e elev sau student, sa întrerupă învățătura. Capitala, în imaginația unui asemenea tînăr, devine un loc călduț, potrivit cu aspirațiile lui mărunte de a duce o viață ferită de greul unei adevărate munci creatoare bazată pe studiul atent și multilateral al realității. De fapt, ce pot „crea" asemenea „literați", născuți la șapte luni ? Niște scrieri ce vădesc preocupări minore, periferice, un orizont de viață scăzut... Chiar cînd vorbesc despre realitățile noi, ei adoptă o tonalitate ușor dulceagă, lipsită de avînt, o tonalitate de confesiune intimă, neinspirată, lîncedă, livrescă.

O asemenea situație este favorizată de superficialitatea cu care își îndeplinesc uneori redactorii și criticii literari sarcina lor de a promova noile talente. Unii critici, între care și tineri — se grăbesc să dea tinerilor pripite certificate de mari creatori, pe care le distribuie fără suficient discernămînt. În asemenea condiții, e firesc ca talentul, oricît de viguros, să fie atins de boala lîncezelii. Tînărul entuziast pe care nu de mult îl numeam o „speranță", devine un răsfățat, refractar la critică, un înfumurat. De aici și pînă la starea de automulțumire, cînd ți se pare că ai învățat destul, nu-i decît un pas.

Așa înțelegînd lucrurile, preîntîmpinarea și înlăturarea manifestărilor de profesionalizare înainte de vreme trebuie privite ca probleme de etică scriitoricească — parte integrantă a moralei comuniste. Tocmai pentru că discutăm aci despre unele trăsături ale procesului de formare a scriitorului, vrem să stăruim în chip deosebit asupra modului în care ar trebui înțelese problemele măestriei artistice, care nu de puține ori sînt limitate doar la problemele limbii. Spunem adesea că literatura este un mijloc specific de cunoaștere a realității. E de la sine înțeles că posibilitatea aceasta de cunoaștere artistică crește pe măsura desăvîrșirii mijloacelor artistice, de îmbogățire necontenită cu mijloace inedite. Această căutare creatoare a unor modalități proprii care să exprime cît mai bine noul conținut de viață, ne dă cheia mult discutatei probleme a raportului dintre tradiție și inovație. Prețuim ca un tezaur prețios al tradiției tot ce a ajutat la formarea unei culturi înaintate, progresiste, umaniste, și o îmbogățim cu trăsături noi, specifice, proprii să exprime conținutul nou al epocii noastre. Așadar, nici inovație cu orice preț, nici tradiție de dragul tradiției. Noul apare astfel ca un rezultat al negării dialectice a vechiului.

Formele literare noi, adecvate exprimării conținutului nou, scriitorii tine

Fantome

Nicolae Jianu

Desen de TIA PELTZ

De cînd se aşezase la Bistra, Natalia Nichifor trimisese părinţilor ei doar cîteva cărţi poştale scrise în grabă, poate şi cu teama de a-şi mărturisi adevărata stare sufletească. Lumea nouă în care căzuse avea înfăţişări atît de complexe şi contradictorii, încît nici după patru luni de şedere aici, nu-şi găsise o cale, o atitudine hotărîtă faţă de fenomenele care o asaltau. Singura ei armă i se părea a fi credinţa nestrămutată, aproape instinctivă, în puterea de a domina o realitate tiranică prin vechimea ei şi de a o cuceri atacînd-o în punctele cele mai sensibile. Oboseala şi inerţia unor conştiinţe care stăpîniseră pînă atunci lumea din Bistra, trebuiau împinse pînă la consecinţele ultime, adică trebuiau ucise. Cu răbdare şi tenacitate, cu acea perseverenţă drăcească a omului care cucereşte pămînturi noi şi care ştie că fiecare pas înseamnă o victorie. Aşa gîndea Natalia în clipele ei cele mai bune şi atunci un soi de căldură plăcută cuprindea întreaga ei fiinţă. De obicei asta se întîmpla în ceasurile de seară, după o zi agitată, atunci cînd aştepta să audă paşii lui Miron, pe cerdac, să-l vadă intrînd în casă, obosit, ud, mirosind a pucioasă. Conştiinţa că el, Miron, se luptă cu aceleaşi forţe obscure, îi readucea în minte o imagine mai veche care o tulbura încă de pe băncile facultăţii : ei doi făceau parte dintr-o armată numeroasă, răspîndită pe tot cuprinsul ţării, o armată care asalta necontenit zidurile lumii vechi. Dacă ei nu izbuteau să străpungă aceste ziduri, în fiecare zi, în fiecare ceas, înseamnă că degeaba veniseră pe lume. De fapt viziunea aceasta îi aparţinea lui Miron, de la el şi-o însuşise cu mult înainte de a fi început bătălia. Spirit mai rece, în contact mai strîns cu realitatea materială, Natalia socotise cam romantică această concepţie, dar fusese nevoită să o adopte, viaţa însăşi o silise la aceasta. Abia la Bistra a înţeles că medicul care se luptă numai cu microbii, cu bolile, rămîne un meseriaş oarecare, sortit să cadă în condiţia mizerabilă a unui cîrpaci. Orgoliul o împiedica să-i dea dreptate deplină lui Miron, dar se simţea din ce în ce mai mult aruncată într-o viltoare care depăşea marginile profesiunii ei. Acum ar fi dorit ca Miron să readucă în viaţa lor de fiecare zi acea veche atmosferă de visare, nu pentru a îndepărta asprimile realităţii, ci pentru a le confrunta cu puterea şi cu mijloacele lor. Dar o ciudată schimbare se petrecuse cu bărbatul ei în ultima vreme vorbea puţin, nu pomenea aproape de loc despre ceea ce se întîmplă la mină, ajunsese la insensibilitatea aparentă caracteristică neamului său de mineri. Toate mişcările lui, privirea, zîmbetul rar şi abia schiţat pe faţa care se întunecase puţin, mărturiseau aceeaşi dragoste adîncă şi netulburată, dar tăcerile şi nepăsarea faţă de munca şi necazurile ei, o derutau şi o întristau. Atitudinea lui părea să spună mereu : descurcă-te cum poţi, apără-te, bate-te, eşti un om tînăr, ştii la ce trebuie să te aştepţi. O singură dată i-a vorbit ceva mai deschis :

— Cu doctorul Teleman fii atentă. Mulţi nu-şi dau seama ce se petrece şi au început să vorbească urît pe seama ta...

Natalia n-a socotit necesar să se apere, dar un fior dureros îi străbătu inima şi o preveni asupra chinurilor de mai tîrziu. Lipsită cu totul de ipocrizie, neavînd încredere nici în acele mărunte minciuni convenţionale, ea spuse doar atît :

— Teleman este un om obosit, aproape un mort...

— Sper că nu-ţi propui să-l învii, şopti Miron c-un soi de răutate şi adăugă : sînt aici lucruri mai însemnate de făcut.

Da, Natalia ştia că la Bistra sînt multe de făcut, dar deocamdată nu-l putea arunca pe Teleman la periferia preocupărilor, chiar şi pentru motivul că el ar fi putut s-o apere într-o măsură de cei care voiau distrugerea ei. Teleman avea încă autoritate, era stimat tocmai pentru blîndeţea, pornită poate şi din oboseală, pe care o arăta în relaţiile lui cu oamenii. O intimida puţin stăruinţa lui în ultima vreme, dar era încredinţată că el este prizonierul unei stări trecătoare şi-şi va da seama la vreme Spiritul Nataliei era acum mai temător faţă de doctorul Vitişpan, faţă de Pischirelu şi chiar faţă de Flore, sanitarul, iscoada vicleană a duşmanilor ei. In ultima vreme aflase că şi preotul catolic îndemna lumea să se ferească de asistenţa ei, să-l caute pe Vitişpan, care este un medic cu experienţă şi nu poate greşi. Astfel ajunsese să se vadă înconjurată de pericole şi ameninţată să cedeze într-o luptă inegală.

În seara de 4 mai 1948, Miron îi trimise vorbă prin inginerul Levay că rămîne noaptea la mină şi că va ataca într-un loc greu din galeria Barbara. O neliniştе mare puse stăpînire pe sufletul Nataliei şi o clipă se gîndi chiar să pornească spre Izvorul Roşu, să fie lîngă el, să nu-l părăsească oriunde s-ar duce. Dar ştia că lui Miron nu-i plac asemenea manifestări şi apoi, a doua zi dimineaţa, soseau la Bistra Teleman şi doctorul Pischirelu. Ea acorda acestor vizite de inspecţie o mare atenţie şi totdeauna aştepta de la ele adevărate minuni : medicamente, o masă de operaţie, cîteva paturi pentru staţionar, un felcer şi poate... înlăturarea lui Vitişpan.

Totuşi nădejdea aceasta n-o liniştea şi ea rămase pradă unor temeri nebuloase, dar cu atît mai chinuitoare. Pîriul care curgea sub zidurile casei, se umflase mult, geamătul lui stins şi egal era acum un fel de vuiet şi apele tulburi loveau cu violenţă temeliile de grezie. Dar seara era blîndă, cerul limpede deasupra munţilor, mireasma crudă şi rece a livezilor din Bistra se amesteca în cea jilavă şi sălbatică ce venea dinspre pădurile de brazi. Aerul tare, întunericul dens, brutalitatea sănătoasă cu care natura se manifesta în aceste locuri, continuau s-o tulbure pe Natalia, om născut şi crescut în cîmpia Dunării, unde toate fenomenele vieţii sînt disimulate şi şoptite. Îi era frig. Închise fereastra şi zgomotul apei se ascunse deodată, parc-ar fi intrat sub casă. Fulgerător, gîndul îi fugi spre Miron. Ce face el acum ? Poate a intrat la Barbara, cu Marian, cu Pelion, cu Pamfil, cu prietenii şi fraţii lui, împotriva voinţei bătrînului Nichifor, cu duşmănia şi invidia multora, cu entuziasmul şi voinţa lui de piatră. Va izbuti oare Miron ? Şi dacă nu izbuteşte ce se întîmplă ? Dar dacă...

Natalia îşi trecu mîna peste frunte, refuzînd ideea unei nenorociri. Barbara... Barbara...

Cuvîntul avea în el ceva duşmănos şi înspăimîntător. Se văzu în oglinda cu ape tulburi, în lumina puţină a lămpii, îşi trecu mîinile prin părul căzut pe umeri în neorînduială. Vai, ce neîngrijită sînt... Am uitat că sînt femeie... Cum poate să-mi spuie Teleman...? Zîmbetul se topi repede pe faţa ei mică, de culoarea alunelor sălbatice şi pe sticla aburită rămaseră parcă numai ochii de un negru aprins, adînc şi nedesluşit. Se aşeză la masă şi scrise părinţilor ei cea dintîi scrisoare mai amănunţită, în care scăpă ceva din zbuciumul încă nemărturisit. După cîteva însemnări, obişnuite în orice corespondenţă, Natalia scrise, adresîndu-se, în intenţie, mai mult tatălui ei :

„Cînd am fost ultima oară acasă, eram foarte încrezătoare şi mîndră de puterile mele. Porneam la un drum lung şi nu ştiam cîte hăţişuri are. Îmi aduc aminte că dumneata, tată, mi-ai spus abia în gară, la despărţire, după ce două zile ai tăcut şi nu mi-ai dat nici un sfat: „ai grijă, fată, noi ne-am luminat, dar nu sîntem încă la capăt. Eu de cincizeci de ani mă bat, dar ştiu că trebuie să-mi adun puterile să trag acuma mai virtos ca niciodată. Ai să întîmpini greutăţi mari şi primejdii, dar să nu te temi şi să nu te încovoi". Vai, tată, cît de bine înţeleg acum ce-ai vrut să spui, înţeleg mai bine şi viaţa dumitale şi traiul nostru de pînă acum. Dacă voi aţi şti cît de greu îmi vine citeodată, aţi zbura să mă ajutaţi. Cîtă vreme am fost la facultate simţeam mereu o putere mare care mă ajută să văd şi să merg înainte. Aici sînt înconjurată de prea mulţi oameni răi, ba parcă nici nu-s oameni, nişte stafii, nişte fantome. Şi e cu atît mai greu să-i înfruntăi, cu cît fiinţa lor e ca un fum care te învăluie, nu-l poţi alunga, nici cînd lucrezi, nici cînd mănînci, nici cînd dormi. Am găsit aici un doctor bătrîn, mai degrabă un hoţ bătrîn, un şarlatan care a jefuit şi a ucis mulţi oameni. Am intrat aproape cu forţa în dispensar, el se socotea stăpîn pe veci şi nu bănuia atîta curaj la mine. Acum stă la pîndă, unelteşte împotriva mea, aşteaptă să mă lovească. Cei care ar trebui să-l înlăture, arată o îngăduinţă care pe mine mă revoltă şi mă dezgustă. Îmi dau seama că există un soi de cîrdăşie a celor care nu vor să priceapă că s-a schimbat ceva în lumea asta, nu le vine a crede că li s-a luat dreptul de a-i jefui şi de a-i batjocori pe ţăranii din aceste sate prăpădite. Sînt gata să mă ucidă şi pe mine pentru că nu iau bani, pentru că le-am spus bolnavilor că la dispensar nu se plăteşte, că nu se va mai plăti niciodată. Am spus că vreau să fac la Bistra un spital, dar cei care ar putea să mă ajute mă privesc ca pe o nebună. Unora le-a mai rămas o fărîmă de suflet, dar sînt atît de obosiţi şi măcinaţi că par nişte morţi care se mişcă degeaba pe pămînt. Şi de aceştia mă tem pentru că nu mă lasă să gîndesc şi să acţionez pe măsura fiinţei mele..."

★

Dimineaţa veni surprinzător de limpede, lucru neobişnuit primăvara la munte. Pîriul curgea mai liniştit, dar încă tulbure. Dintre pădurile negre, vîrful Ineului izbucnea spre cer şi-şi scălda clonţul pietros în pulberea de aur a răsăritului. Clopotele bisericii băteau cu un soi de veselie şi toată firea părea jucăuşă în dimineaţa asta. Îndată după ora şase, Natalia se îmbrăcă în grabă şi fugi la poştă să vorbească la telefon cu mina.

Miron ieşise pe la orele patru din galerie, dar îl aştepta pe inginerul şef să hotărască asupra atacului viitor. Era bine dispus şi vorbăreţ, stare obişnuită cînd izbuteau iniţiativele lui.

— Dacă te grăbeşti, mă găseşti încă aici, vină la dispensar, vorbi Natalia, cuprinsă subit de o mare linişte. Vreau să-mi spui ce-ai găsit la Barbara.

— Da, vin îndată... sînt mort de foame... uite, Marian te salută, şi Pelion.. ştii că şi tata a fost cu noi în galerie, bătrînul începe să înţeleagă...

— Spune-le tuturor că mi-e dor de ei şi-am să vin să-i văd, le mulţumesc... Pe tine te iubesc şi te aştept, vino repede.

De la poştă Natalia se duse direct la dispensar, deşi era prea dimineaţă. Flore, sanitarul, mătura scările fluierînd. Cînd o văzu îşi puse de îndată masca lui de supuşenie prefăcută şi rînji, arătîndu-şi dinţii mari de viplă. După ce se învîrti puţin în jurul Nataliei bocănind cu ţintele în podeaua murdară, vorbi cu un aer misterios :

— Doctorul nostru nu se lasă... aseară a fost la primărie şi a scris nu ştiu ce la maşină, pînă spre miezul nopţii... zice că vrea să vă arate ce poate un bătrîn care a făcut două războaie... cred că-i dă hîrtiile domnului doctor Teleman sau ăluilalt...

Încremenită în picioare lîngă masa ei, Natalia zise cu mînie stăpînită :

— Ţi-am mai spus, Flore, că nu mă priveşte ce face doctorul Vitişpan. Pune seringile la fiert, pregăteşte fiole şi vată, azi recoltez sînge la Valea Mare. Polgar să se ducă la gară, să nu uite să ia două pături.

Flore se retrase fără supărare, ca o slugă veche şi credincioasă. Pe la şapte jumătate căruţa lui Polgar îi aduse pe cei doi şefi de la judeţeană. Natalia le ieşi în întîmpinare şi îl văzu cu mirare şi pe doctorul Vitişpan coborînd din căruţă, pesemne aşteptase la gară. Teleman se îndreptă surîzător către Natalia, îi sărută mîna, ţinînd-o prea mult pe buzele lui, făcu o mişcare ca şi cum ar fi vrut s-o îmbrăţişeze şi spuse în şoaptă :

— Eram nerăbdător să te văd.

Doctorul Pischirelu întinse şi el Nataliei o mînă leneşă, dar rămase mut, cu nepăsarea scîrbită care-i întuneca totdeauna faţa. Flore se ţinea şi el pe aproape, adus de spate, cu obrazul lungit într-o expresie de mare devoţiune. Vitişpan îi porunci să aducă ceai, slănină şi rom de la cîrciumă şi sanitarul alergă numaidecît fluturîndu-şi ţiţarii de cînepă.

Intrară cu toţii în sala de consultaţii şi vreme de cîteva minute nu vorbi nimeni. Într-un tîrziu, Teleman întrebă, punînd mîna pe umărul Nataliei :

— Ei, ce-i nou pe la voi ?

— Din păcate nu mă pot lăuda cu noutăţi, zise Natalia cu glasul puţin tremurat. Înregistrez mereu bolnavi, iau sînge, îi întorc pe o parte şi pe alta, dar cu atît ne alegem şi eu şi ei.

Iar se făcu tăcere. Teleman îşi scoase ochelarii şi-i şterse îndelung cu o batistă albă. Ochii lui, puţin încercănaţi, aveau o lumină curată şi tinerească, în contrast cu părul cărunt, poate şi cu obrazul cam obosit. Natalia văzu iute toate acestea, pentru că nu-şi putea învinge nevoia de a-l studia pe acest om, de a-l cunoaşte mai bine decît pe ceilalţi. La Pischirelu evita să se uite, simţea că o urăşte, pentru că venirea ei la Bistra i-a stricat şi lui socotelile. Se ştia îndeobşte că Vitişpan împarte cu Pischirelu cîştigurile. Acum Natalia se aştepta la replica brutală a lui Pischirelu şi într-adevăr acesta zise :

— Voi ăştia tineri credeţi că putem face peste noapte spitale, că batem din palme şi gata, vin şi aparatele şi medicamentele... veniţi la ţară cu o mentalitate absurdă şi periculoasă. Vreţi să-i obişnuiţi pe bolnavi cu ideea că noi, medicii, sîntem un fel de slugi, că ei nu ne datorează nimic, că totul li se cuvine, pentru că sînt bolnavi.

— Mie nu-mi e ruşine să mă consider sluga lor, spuse Natalia, fără să-l privească.

— Asta e treaba dumitale, mormăi doctorul, dar nu căuta să ne impui nouă asemenea concepţie.

Natalia înghiţi în sec, se uită cu un soi de disperare la Teleman care privea nepăsător pe fereastră. Vitişpan se prefăcea a căuta ceva în registrul de consultaţii, dar se vedea că e foarte atent. Intră Flore, purtînd în mîini oala cu ceai, ceştile, o pîine neagră şi o sticluţă cu rom.

Natalia izbucni, hotărîtă să limpezească raporturile ei cu Pischirelu, dar neavînd siguranţă că procedează bine:

— Eu am cerut doar să mi se asigure condiţii normale de lucru, şi voi continua să cer. Minerii de la Izvorul Roşu au nevoie de un dispensar, pădurarii de la Valea Mare, cel puţin de un felcer şi medicamente. Îmi trebuie un mijloc de transport şi cîteva ajutoare... şi să înceteze campania care se duce împotriva mea.

Cu un curaj nebănuit îi măsura pe cei trei doctori ajunşi acum duşmanii ei pe faţă. Teleman se întoarse de la fereastră şi vorbi cu o blîndeţe care Nataliei i se păru suspectă :

— Colega noastră are întrucîtva dreptate. Noi sîntem nişte umili servitori ai societăţii şi, aşa cum se întîmplă cu servitorii, nu trebuie să ne aşteptăm la o răsplată dreaptă. Eu cred că se va rezolva şi problema dispensarului, şi a personalului, şi a medicamentelor. În ce priveşte... campania de care te plîngi, exagerezi. Noi toţi te stimăm.

Se apropie de Natalia, îi luă mîna, strînse degetele ei subţiri şi adăugă privind-o în ochi :

— Te vom apăra de unele inamiciţii care te tulbură. Problema e în studiu şi-i vom găsi o rezolvare curînd... Linişteşte-te, ia un ceai.. domnilor, poftiţi... stimabile, dar ai adus cam puţin zahăr.

— Mă duc fuga să mai aduc, zise Flore holbînd ochii. Chiar că-i puţin, ptiu, ce prost sînt !

— Lasă acuma, dă-i te rog şi căruţaşului un păhărel de rom, spune-i că plecăm numaidecît.

Un timp nu se auziră decît buzele sorbind ceaiul. Şi de astă dată, doctorul Pischirelu izbutise, probabil, în chip deliberat, să îngheţe atmosfera şi s-o facă neprielnică unor hotărîri folositoare. Pentru Natalia era limpede că acest Pischirelu se află sub influenţa lui Vitişpan, iscoada şi complicele lui. Teleman părea oarecum degajat, dar nu avea un punct de vedere hotărît. De luni de zile el promitea că Vitişpan va fi mutat, că se va pune capăt conflictului, că va fi trimis la Bistra personal auxiliar şi medicamente, că toate se vor mişca din inerţia veche. Dar nu se întîmpla nimic şi Natalia trăia din nou în dimineaţa asta sentimentul istovitor că se află în faţa unor fantome.

— Nicăieri nu-mi pare ceaiul mai bun ca la dumneata, zise Teleman învăluind-o pe Natalia cu privirea lui blîndă. Sînt în stare să merg pînă în vîrful munţilor, e o zi minunată, nu-i aşa ? Gata, domnilor.., dumneata rămîi pentru consultaţii...

— Rămîn, ce să fac ? zise Vitişpan plecînd ochii cu o sfială neobişnuită la el.

Ieşiră cu toţii în curtea mică din faţa dispensarului. Fire puţine de iarbă îşi făceau loc prin pietrişul presărat acolo cine ştie cînd.

— Aici am să pun flori, zise Natalia mai mult pentru sine. Am să răsădesc şi cîţiva brazi. Ce tristă e clădirea asta, şi cenuşie ca o cazarmă. Peste un an n-o s-o mai recunoaşteţi, de fapt aici va fi un spital.

Se uită la Teleman şi zîmbi cu un fel de tristeţe.

— Să sperăm, şopti acesta. Că va fi frumos, nu mă îndoiesc, unde te iveşti dumneata totul se face mai frumos. Vreau să contribui şi eu cu ceva, avem la Năsăud un grădinar, am să ţi-l trimit, şi un zidar, să lumineze puţin cocioaba asta.

Pischirelu urmărea discuţia cu mutra lui împietrită şi posacă. Se duse spre căruţă, se urcă lîngă Polgar, în faţă, şi-şi trase pătura pe genunchi. Natalia întîrzia voit, nădăjduind că Miron va sosi curînd şi chiar îi spuse lui Teleman :

— Vroiam să mă văd cu soţul meu, trebuie să apară dintr-o clipă în alta.

— Aşteptăm, bineînţeles, spuse doctorul cu bunăvoinţă. Mi-ar face plăcere să-l întîlnesc. Aud adesea vorbindu-se despre el ca despre un om cu o mare voinţă, chinuit de ambiţia teribilă de a-i face fericiţi pe mineri în această vale. Frumos, îl invidiez.

Uşoara ironie pe care Teleman o punea în vorbele lui nu-i scăpă Nataliei, simţi un nod dureros în gît, îi venea să plîngă sau să ţipe, dar nu spuse decît atît :

— Ceea ce face Miron nu e o ambiţie, ci rostul lui pe lume, el nu visează şi nu aşteaptă ajutor iluzoriu, el acţionează... dar acolo sînt altfel de oameni. Să mergem, nu-l mai aştept.

— Cum doreşti, făcu Teleman aproape bucuros. De altfel nu vom sta mult, plecăm cu trenul de patru.

Se înghesuiră amîndoi pe scaunul din spate al căruţei. Polgar îşi şfichiui calul şi apucară pe drumul către Valea Mare. Teleman era în extaz. Se răsucea cînd într-o parte, cînd în alta, privea cerul, şi pădurile, şi dealurile de un verde crud. Natalia era îngîndurată, ţinea bărbia în piept şi vîntul îi scutura părul care-i ieşea din căciuliţa de lînă.

— Dumneata vezi cît e de frumos ? întrebă Teleman în şoaptă, dar nu aşteptă răspuns şi continuă : e adevărat, lumina e prea violentă şi culorile astea aduc a litografie nemţească, dar e ameţitor, aş vrea să te bucuri.

Mîngîie mîna Nataliei, dar se retrase repede, oftînd. Ea îl privi cu un fel de uimire copilărească, puţin prefăcută, pentru că ştia, bănuia de mult ce se întîmplă cu doctorul Teleman. I se părea curios că stăruinţa lui n-o jigneşte, nu-i dă nici un fel de teamă. Nu-i părea nici nelalocul ei, deşi în asemenea împrejurări îi cerceta părul brumat al tîmplelor, obrazul obosit, mîinile cu acea înfăţişare pergamentoasă a vîrstei care înclină spre bătrîneţe. Vorbi într-un tîrziu :

— Frumuseţea asta m-ar interesa mai mult şi mi-ar face bine dacă aş fi mai liniştită, dacă aş putea lucra, dacă oamenii ar înţelege ce vreau eu.

— Care oameni ? întrebă Teleman încurajat.

— Toţi, şi în primul rînd dumneavoastră, cei care aveţi această datorie. Săptămîna trecută o zi întreagă am cerut o maşină să-l trimit la Năsăud pe omul acela care şi-a rupt piciorul. L-am trimis noaptea într-o căruţă şi a murit pe drum. Asta e revoltător, se poate spune că cineva dintre noi l-a asasinat.

Teleman nu se lăsă impresionat, dar se văzu că e mai degrabă nervos, cînd răspunse :

— Dacă am plăti pentru toţi cei care se sting sub mîinile şi sub ochii noştri, dacă am răspunde pentru toate neputinţele noastre, vai, s-ar cuveni să fim spînzuraţi.

— Ne bucurăm de prea multă clemenţă, cu bunătăţile noastre, proteşele de stat ne fac invulnerabili. Sîntem tari.

— Poate ai dreptate, vorbi doctorul, dar lăşitatea asta are cauze mai adînci. Aş fi preferat să mă bucur de ziua asta frumoasă şi să nu-mi aduci aminte iară de condiţia mea mizerabilă, dar iată pot să-ţi spun, cu toţii sîntem bolnavi, de război, de atîtea crime, de minciunile politice care ne-au otrăvit şi ne-au plecat spinarea. În ce să mai credem, în numele cui şi pentru ce să fim buni şi cinstiţi ?

Doctorul Pischirelu stătea întors pe jumătate, voind să audă ce se vorbeşte, dar drumul era rău şi zgomotul căruţei astupa glasul celor din spate. Polgar îşi îndemna mereu calul, înjura cînd pe ungureşte, cînd pe romîneşte, scuipa în lături şi părea foarte plictisit. Natalia înţelegea încă o dată că omul de lîngă ea, şeful sanitar al judeţului, bărbatul acesta în care tinereţea nu se stinsese, al cărui suflet palpita încă la frumuseţile crude ale vieţii, este totuşi un infirm, devreme ce tot ce se întîmplase în ţară nu-l zguduise şi nu-i deschisese ochii, sau el nu avea curaj să se lase cuprins de vîltoare. Clipa aceasta i se păru nepotrivită să încerce o nouă dispută cu şeful ei, mai cu seamă în prezenţa bănuitoare şi agresivă a lui Pischirelu şi şopti :

— Da, poate e mai bine să privim munţii şi soarele, să uităm că mai sînt şi oameni pe lumea asta.

— Eşti crudă, vorbi Teleman cu glasul obosit dintr-odată. Pentru mine există un singur om acum : tu.

Mărturisirea era neaşteptată şi uluitoare, dar Natalia se sili să rămînă trează. Îşi aduse aminte vorbele lui Miron : „sînt alte lucruri mai de seamă decît să-l învii pe Teleman !" Oare însănătoşirea şi renaşterea unui om să fie un lucru neînsemnat ? Dar se mai poate face ceva cu Teleman ? Voi fi eu destul de tare ca să stăpînesc procesul acesta ?

Se iviră cele dintîi case din Valea Mare. Acum, sub lumina cerului tînăr, sărăcia şi mizeria acestei aşezări se arăta cu violenţă. Copii palizi se jucau pe marginea şanţurilor şi mamele lor, ca nişte speriători îmbrobodite, urmăreau cu ochi stinşi căruţa cu cei trei doctori. Undeva, la o distanţă nedefinită, în păduri, răsunau lovituri de topor şi brazii se prăbuşeau cu un filfîit uriaş. Piei de oaie, nedubite, stăteau agăţate de stîlpii cerdacurilor şi jos, în albia rîului, cîteva femei băteau cu maiul de lemn ţiţari şi cămăşi de cînepă vînătă. Era în toate o încremenire şi o linişte de vechime preistorică.

Grupul de medici se instalase la cîrciumă, singurul local „public" în acest cătun. Se bătu toba, chemînd oamenii la „doftor" dar pînă la amiază Natalia nu izbuti să ia sînge decît de la nouă femei şi vreo patru copii. Ceilalţi, care se aflau pe acasă, aflînd despre ce este vorba, se ascunseră prin şuri şi prin pădurea care creştea chiar din ogrăzi. Teleman şi Pischirelu, conduşi de un băiat, urcară pe jos pînă la cantonul silvic, unde se afla tabăra muncitorilor forestieri. Natalia află abia la întoarcerea lor că ei îndepliniseau de fapt un ordin al ministerului, în care li se cerea să cerceteze locurile de muncă şi să asigure asistenţa sanitară a oamenilor.

Cei doi doctori arătau foarte obosiţi, se mînjiseră de noroi pînă sub genunchi, erau tăcuţi şi îngînduraţi. În cîrciumă era frig, mirosea a rachiu şi a fum vechi, pătruns de mult în toate lucrurile. Pischirelu ceru cîrciumarului să-i ducă în casa lui şi acesta, un ţăran uscat cu privire vicleană, deschide uşa spre o odaie care duhnea a brînză. Dar era cald şi se simţea o bunăstare suspectă pentru aceste locuri.

Natalia cunoştea de mult tabăra muncitorilor şi zise cu un fel de bucurie răutăcioasă :

— Cum v-a plăcut excursia? Eu am izbutit să recoltez puţin sînge, sînge adevărat, cu nimic deosebit de al celorlalţi oameni, privit cu ochiul liber, dar îl vom pune sub microscop şi atunci... va fi cu totul altceva.

Pischirelu parcă nu auzi. Se încălzea cu spatele lipit de soba care ocupa jumătate din cameră. Teleman însă se uită la Natalia cu o privire înghe-ţată, parcă impresionat de judecata ei tragică. Spuse într-un tîrziu :

— Dacă-i vom depista pe toţi lueticii, tot ar fi un început bun, deşi va fi greu să-i aducem la tratament. Cu lupii te-ai înţelege mai uşor. Sus, la tabără, ar trebui un punct sanitar, cel puţin.

Pischirelu se mişcă pe picioare şi mormăi :

— Deocamdată va veni dumneaei aici, de trei ori pe săptămînă.

— Asta e greu, înseamnă s-o ucidem, zise Teleman, ridicîndu-se de pe laviţa îngustă. Sînt 14 sate, şi mina, îţi dai seama.

— Atunci mai aşteptăm, raportăm că medicul de circumscripţie e pălpînd, aşteptăm să vie unul mai voinic.

— Vom cere încă un post, vorbi Teleman cu o ironie aspră şi poruncitoare.

Natalia era în dreptul ferestrei şi lumina mare de afară îi contura silueta înaltă şi subţire. Ochii îi străluceau, dar cei doi medici nu vedeau că ochii aceştia stau gata să fulgere. Natalia păşi spre mijlocul camerei şi zise abia stăpînindu-şi răsuflarea :

— Să mi se dea doi felceri şi o căruţă la dispoziţia mea, luaţi-l pe Vitişpan de aici şi răspund eu. Oamenii vor veni la dispensar, vă asigur... pentru mineri este nevoie de un medic, dacă nu-l veţi trimite, vă veţi trezi cu ei la Năsăud, poate vor merge şi mai departe...

— Să încerce... zise Pischirelu răguşit de mînie.

— Mi se pare că nu i-aţi mai văzut de mult, vorbi Natalia cu un zîmbet rău. S-au schimbat puţin, în orice caz, nu mai sînt dispuşi să se roage de Vitişpan, şi de nimeni, oricît ar fi de sus pus.

Pischirelu căscă puţin gura, se uită la Teleman, apucă marginea mesei, strîngînd-o tare cu degetele şi strigă :

— Ascultă, cucoană, dacă ai venit aici să instigi populaţia, să ştii că vei pleca legată...

Ieşi trîntind uşa. Cu o liniş-te nefirească, Teleman se aşe-ză iarăşi pe laviţă, dar se ridică numaidecît, luînd mîna Nataliei şi-i vorbi ca un copil:

— S-ar spune că se ciocnesc două caractere puternice, dar omul acesta este o brută. A te coborî pînă la el, înseamnă a capitula. Ai răbdare, dă-mi voie să reflectez. Ajută-mă.

Natalia îşi retrase mîna şi-l privi cu mirare :

— Eu să vă ajut ?

— Da, am nevoie de tine... de tine, înţelegi ? Iartă-mă că te tutuiesc... sînt gata să bat drumurile acestea, să vin lîngă tine, să-mi arăţi tu ce trebuie să fac.

Natalia se trăsese spre uşă, puţin palidă, dar cu aceeaşi strălucire rece în ochi. Era limpede că nu se teme, că nici măcar nu e surprinsă, că pentru ea totul se aşează într-o ordine intuită de mult, dar nu putu vorbi şi Teleman se apropie, continuînd cu mare emoţie :

— Te iubesc, Natalia, nu înţelegi ? Te aşteptam, ştiam că vei veni, ştiam, ştiam...

O cuprinse cu îndrăzneală, frîngîndu-i braţele subţiri, o sărută pe gît, îşi înfundă gura în părul răvăşit. Abia acum, cu o putere aproape negîndită, Natalia îl lovi cu pumnii în piept, reuşind să se desclească şi şopti :

— Ce este asta... ce faci... e îngrozitor...

Teleman se lăsă în genunchi şi-i cuprinse picioarele, imobilizînd-o. In clipa asta doctorul Pischirelu deschise uşa, holbă ochii cu adevărată spaimă şi se retrase bîiguind :

— Pardon... pardon...

Teleman se ridică de la pămînt, rămase cîteva clipe înlemnit în mijlocul camerei, apoi îşi netezi părul şi-şi aranjă cravata. Natalia întrebă cu o liniş-te deplină :

— De ce-ai făcut asta ?

— Plecăm, şopti Teleman. Voi îndura singur consecinţele... acum să plecăm.

Pischirelu aştepta în căruţă. Îi vorbi lui Teleman cu seninătate, ca şi cum nu ştia nimic şi nu văzuse nimic :

— E tîrziu, şefule, să nu pierdem trenul, diseară avem şedinţă cu Bursuc.

Pînă la Bistra nu rosti nimeni nici o vorbă. Doar Polgar îşi îndemna calul cu strigăte guturale şi neînţelese. Soarele scăpăta după muntele Tişa, văzduhul se răcorea, ape nevăzute se scurgeau spre albia tulbure a Someşului, toate intrau sub puterea naturii bătrîne şi aspre, străină de zbuciumul oamenilor.

★

Natalia se minuna de liniş-tea care coborîse asupra ei. Era sigură că Viţişpan fusese informat de Pischirelu şi ştia că, în cîteva ceasuri numai, şoapta va trece din casă în casă, va bate la porţi, se va sui în turnul bisericii şi de acolo, cu clopotele, va zbura deasupra tîrgului. Un neînţeles amestec de judecăţi, aducea în fiinţa ei curajul pe care oamenii îl au în faţa marilor primejdii. N-o încerca nici măcar teama că Miron ar putea înţelege totul greşit. Dar ştia, peste toate acestea, că e aproape ceasul cînd va urca scările de piatră veche ale judeţenei de partid, la Năsăud. Acolo trebuia să se ştie tot, poate încă de pe acum se ştie tot şi este înţeles aşa cum trebuie.

Pînă seara văzu cîţiva bolnavi, urcă dealul la o casă izolată unde o femeie se pregătea să nască, hotărî ca gospodarul să vie după miezul nopţii s-o ia de-acasă cu un felinar. Se duse la farmacie şi cumpără ce trebuia. I se părea că niciodată nu îndeplinise asemenea treburi cu mai multă linişte şi trăia cu intensitate sentimentul că viaţa e un lucru grav, că răul şi binele îşi joacă faţa în lumină şi nu se pot amesteca.

După [illegible] aştepta pe Miron, o [illegible] [illegible] [illegible]

Pagina elevilor

Elevul ne scrie

În ultima vreme numeroşi elevi şi profesori scriu redacţiei noastre arătînd părerile lor despre „pagina elevilor", venind cu sugestii şi propuneri interesante.

Dintre scrisorile sosite la redacţie, publicăm pe cele semnate de Elvira Cioroianu, clasa a X-a, şcoala medie nr. 3-Craiova şi Marin Neacşu, clasa a XI-a serală, şcoala medie nr. 22 „Gh. Lazăr" :

«„Luceafărul" este o publicaţie care ajută foarte mult, atît pe profesori în activitatea didactică cît şi pe elevi în completarea cunoştinţelor primite în orele de clasă.

Aştept de fiecare dată cu mult interes apariţia acestei reviste şi adesea imi lămuresc unele probleme şcolare citind „Pagina elevilor".

Ceea ce doresc foarte mult e ca revista să rezerve în cîteva numere cite o pagină în care să publice dicţionarul de rime pe bază populară ale lui Eminescu şi cugetările lui asupra limbii.

Folosesc această cale pentru a-mi exprima marea mea dorinţă ca în librăriile ţării să apară o carte care să oglindească viaţa şi opera marelui nostru poet Eminescu, redată amănunţit intr-o formă asemănătoare cu cea din cartea „Un om intre oameni" de Camil Petrescu. Această apariţie cred că ar fi cel mai nobil omagiu adus geniului poeziei româneşti».

ELVIRA CIOROIANU
clasa a X-a Şcoala medie nr. 3-Craiova

«Aş vrea să adresez un salut fierbinte de mulţumire şi recunoştinţă tovarăşilor din redacţie, care, neprecupeţind nici un efort, se străduiesc să alcătuiască această „Pagină a elevilor".

Această pagină s-a născut ca urmare firească a cerinţelor cititorilor. De un ajutor preţios au fost consfătuirile ce s-au desfăşurat în primăvara trecută, intre membrii redacţiei şi elevii şcolilor din regiunile Craiova şi Ploeşti. Materialele publicate pînă acum in „Pagina elevilor" ne-au fost de un real folos în pregătirea temeinică a lucrărilor de limbă şi literatură română, precum şi în îmbogăţirea cunoştinţelor despre literatură.

Odată oferită nouă, această pagină va trebui, de acum inainte, prin sugestiile noastre, să căutăm să o folosim la maximum.

Iată ce aş propune în urma discuţiilor purtate cu colegii mei de clasă şi cu alţi colegi din şcoală :

— In primul rind am dori ca in redactarea materialului pentru pagina noastră să se ţină seama cu deosebire de programa analitică şi numai de programa analitică. Am dori ca materialul dv. să fie în pas cu tratarea scriitorului respectiv în şcolile noastre.

— De asemenea rugăm pe tovarăşii autori, ca în tratarea problemelor, de viitor, să ţină seama şi de lipsurile manualului şcolar şi acolo unde-i tratată superficial o temă, dinşii să o adincească aşa cum se cuvine.

— In afara biobibliografiilor, am mai insista să ni se prezinte incă o temă, pe care manualul o tratează fugitiv, şi anume : „Influenţa Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie asupra literaturii noastre".

— O altă temă care ne-ar interesa cu deosebire pentru examenul de maturitate ar fi : „Inceputurile realismului socialist în literatura noastră".

— Rubrica „Ştiaţi că..." o găsim interesantă, binevenită şi de aceea rugăm să fie continuată.

Scrisoarea mea, adresată redacţiei o las deschisă şi pentru alţi colegi».

MARIN NEACŞU
clasa a XI-a serală Şcoala medie nr. 22

AMINTIRI LITERARE

Acad. Victor Eftimiu

AL. VLAHUŢĂ, văzut de Jean Al. Steriadi

Am început să public foarte tinăr fiind şi am avut norocul, astfel, să cunosc şi să fiu cunoscut de marii scriitori ai vremii, contemporani şi, unii din ei, prieteni ai lui Eminescu : Ion Slavici, Alexandru Macedonski, I. L. Caragiale, Alexandru Vlahuţă...

Slavici şi Caragiale lucraseră cu Eminescu la ziarul Timpul. *Caragiale, expansiv şi familiar din fire, Slavici mai închis, mai puţin comunicativ. De altfel, mai toţi scriitorii ardeleni erau ceva mai rezervaţi, mai taciturni. Slavici, Coşbuc, St. O. Iosif, Ion Agîrbiceanu, Liviu Rebreanu nu vorbeau mult. Mai mult ascultau. In schimb, I. L. Caragiale era un torent : acolo unde se afla el, nu mai scotea nimeni un cuvînt, atita vervă risipea, atîtea lucruri inteligente spunea... Eminescu era o fire melancolică, un timid, un suflet ales, meditativ.*

La ziarul Timpul, *Eminescu lucra mult. Caragiale, care avea spaimă de hîrtia albă şi de tocul cu care urma să scrie, i-a spus, nu o dată : —* Trebuie să fac un articolaş, în chestia cutare. Fă-l tu, Mihalache, că te pricepi mai bine !

Şi bietul Eminescu se executa...

*

Alexandru Vlahuţă vorbea cu evlavie despre Eminescu. Admirator şi discipol de frunte al autorului Luceafărului, *i-a purtat toată viaţa un sentiment de afecţie şi de respect.*

Imi povestea odată Vlahuţă cum s-a dus împreună cu Eminescu să asculte pe Vasile Alecsandri citindu-şi ultima piesă : Ovidiu. *Salonul era plin.*

— „Noi şedeam la un colţ, sfioşi — spunea Vlahuţă — Eminescu era emotionat, se simţea onorat să se afle în prezenţa marelui poet naţional... Vasile Alecsandri, bătrîn strălucea în culmea gloriei.

Acel regal poezie veşnic tinăr şi ferice, era ascultat cu veneraţie... Ni se părea o figură aproape legendară... parcă datînd de secole : participase la revoluţia din 1848, se număra printre realizatorii Unirii, la 1859 : cîntase războiul Independenţei... Cine nu cunoaşte Hora Unirii, Peneş Curcanul, Sergentul ?"

Toate aceste mari evenimente, poetul, luptătorul politic, diplomatul şi omul, care, înainte de alegerea lui Al. I. Cuza ca domn al ţărilor romîne, fusese propus la domnie, Vasile Alecsandri le-a trăit şi le-a imortalizat în versuri.

Prea tînăr şi prea fericit nu era ilustrul poet ! Un cancer care l-a răpus scurtă vreme după lectura lui Ovidiu, îi rodea ficatul. Melancolia bătrîneţei, a amurgului, se adăoga cruntei sale boale. Tinerii poeţi, însă, Eminescu şi Vlahuţă, îl vedeau pe culmile Olimpului...

*

Pe Alexandru Vlahuţă, care m-a onorat cu o mărturie de „dragoste frăţească" scrisă pe o cartea a sa, îl vedeam des, în ajunul primului război mondial. Locuia la un etaj al „Palatului funcţionarilor publici", la capul podului, cum se spunea, pe vremuri, pieţei care încheie Calea Victoriei la sosea şi unde acuma e o zonă de verdeaţă. Locuinţa poetului era plină de tablourile marelui său prieten Nicolae Grigorescu. Domnea acolo o atmosferă caldă, luminoasă, amicală, înviorată de surîsul bunei soţii a lui Vlahuţă şi de peisagiile vibrante ale „meşterului Nicu". Nu o dată am fost poftit şi eu la mesele pe care poetul le oferea confraţilor săi şi la care veneau, printre alţii, George Coşbuc, Barbu Delavrancea, Dobrogeanu-Gherea, St. O. Iosif, Octavian Goga.

Pe bunul prieten al lui Vlahuţă, I. L. Caragiale, nu l-am întîlnit acolo : era departe de ţară, la Berlin...

Alexandru Vlahuţă era un om mărunt, cu părul şi mustaţa stufoase, încă negre. Fire blîndă, de mosneag înţelept, era iubit de toţi cei care îl cunoşteau. In 1907 mi-aduc aminte cum, trimis de Ilarie Chendi, i-am cerut autorizaţia să-i reproducem în Viaţa literară şi artistică *poezia devenită celebră,* Minciuna stă cu regele la masă, *scrisă cu prilejul răscoalelor şi publicată în* Viaţa romînească *de la Iaşi. Aveam optsprezece ani, scriam cîte 3—4 articole pe zi la ziarul* Prezentul, *poezii, nuvele şi cronici rimate la revista condusă de Gh. Coşbuc, Ion Gorun şi Ilarie Chendi,* Viaţa literară şi artistică. *In această foaie săptămînală am semnat E. Victor o lungă poezie satirică la adresa claselor exploatatoare, tot cu prilejul marelui eveniment — răscoalele ţărăneşti.*

Răscoala din 1907 a pregătit-o, a condus-o, a realizat-o el însuşi, singur el, norodul. Mocnea, fierbea de mult în adîncuri şi — acuma răzbătea, în lumina conacelor aprinse, după atîta amar de vreme, vreme de răbdare şi de zadarnice aşteptări...

Spre cinstea lor, scriitorii de atunci şi de mai tîrziu au fost de partea poporului răzvrătit. I. L. Caragiale a trimis din străinătate vestita lui broşură „1907"... Alexandru Vlahuţă, Panait Cerna şi-au legat şi ei numele de acea epocală dată. Versurile şi proza lor ce se citesc şi azi cu aceeaşi emoţie cu care le-am citit cu toţi, odinioară, vor rămîne pagini de glorie pentru cei ce le-au scris.

BIOBIBLIOGRAFIE

Ion Călugăru

S-a născut la 4 februarie 1902, în tîrguşorul nordmoldovean Dorohoi, într-o familie săracă de muncitori. A copilărit în mahalaua „piezişă" şi murdară a sărăcanilor, pentru care uliţa celor înstăriţi era un tărîm de vis.

Intr-o schiţă, embrion al viitorului său roman autobiografic Copilăria unui netrebnic, **I. Călugăru mărturiseşte :** „M-am pomenit şi am vieţuit toată copilăria în aceeaşi mahala piezişă, în aceeaşi căsuţă, care purta înfiptă în perete o placă de piatră cu uliţa şi numărul". **Iar mai departe :** „Amintirea mea păstrează încă vedenia unui tîrg în care vremea nu se mai schimbă : totdeauna toamnă" (Casa şoarecilor, **ed. S. Pană, p. 44). Oamenii care trăiau în aceste mizere uliţe ale tîrgurilor moldovene, duceau o viaţă grea :** „Lume necăjită, întunecată de la o barieră la cealaltă a tîrgului. Nu-i arde nimănui de zburdălnicie, de fudulie. Fiecare cap de familie cîştigă doar cîteva săptămîni pe an. Cîştigul este însă atît de mic, că abia ajunge să amăgească foamea copiilor, iar pe a celor virstnici nici măcar pe atita". **(Ibid. p. 86,** „Profesorul").

Această lume va popula operele viitorului scriitor. Ea va fi privită cu compasiune dar şi cu ironie pentru muta ei resemnare.

Pentru că micul fecior de sărăcan se arăta foarte înzestrat şi cu o deosebită sete de carte, cei din preajma lui rup suma necesară pentru întreţinerea lui la gimnaziu. „Căpcăunul de cărţi". **Bulmaş al Ţiprei, nume sub care autorul apare în romanul autobiografic** Copilăria unui netrebnic, **citeşte şi studiază cu pasiune literatură, aşternînd totodată primele pagini, după cum ne mărturiseşte poetul S. Pană, coleg ceva mai virstnic.[1]) Împreună cu acesta, în toamna anului 1919, vine la Bucureşti unde se înscrie la liceul „Matei Basarab". Din această perioadă datează primul său contact cu mişcarea muncitorească. Ion Călugăru frecventînd „Clubul socialist". Totodată urma şi cursurile unei universităţi populare unde ţineau prelegeri B. Lăzăreanu şi Gala Galaction.**

Debutul în publicistică datează din 1920. Verva deosebită, ironia şi spiritul caustic îmbrăcate în mantia străvezie a umorului, trăsături specifice scrisului său, se manifestă încă de pe acum. Debutul său literar nu e străin de experienţele cu caracter aşazis inovator al decadentismului.

I. Călugăru nu rămîne însă mult timp sub înriurirea acestor curente şi regăsindu-şi filonul, puternic realist, alimentat de o experienţă de viaţă amară, îmbrăţişează metoda realistă.

„Caii lui Cibicioc" **şi** „Copilăria unui netrebnic **(1936), deschizînd seria unui ciclu de romane, marchează orientarea realist-critică netă a tînărului scriitor. Versiunea iniţială a romanului autobiografic** Copilăria unui netrebnic **a apărut între anii 1922—1923 în foiletoanele** Adevărului literar şi artistic. **Apropiindu-se tot mai mult de mişcarea muncitorească, I. Călugăru a devenit membru al Partidului Comunist încă din ilegalitate.**

Ecou al glorioaselor lupte ale ceferiştilor de la Griviţa, nuvela sa De la cinci pînă la cinci **a pătruns dincolo de zidurile închisorilor şi a însufleţit pe muncitori.[2]). Ea constituie o nouă treaptă în evoluţia ideologică şi scriitoricească a autorului : trecerea de la revolta pasivă la atitudinea activă, militantă.**

Al doilea roman al unui ciclu pe care-l deschide Copilăria unui netrebnic **este** Trustul, **apărut în 1937, care lărgeşte simţitor sfera aspectelor realităţii îmbrăţişate de autor.**

Menţionăm scenariile dramatice : Ion şi Salomeia, Clovnul care gîndeşte, **avînd ca erou pe Ch. Chaplin, preţuit în chip deosebit de Călugăru, şi** Năpasta Varvarei, **care ocupă un loc aparte în opera scriitorului.**

Călugăru a fost un publicist valoros, o prezenţă activă în presă. Cronicele sale, care aşteaptă să fie adunate de prin revistele vremii, apăreau sub titluri de rubrică ca acestea : Din caietul unui scriitor, Alfabetul originalităţii **sau simplu** Note.

In perioada tulbure a anilor din preajma celui de-al doilea război mondial, I. Călugăru a fost o conştiinţă înaintată, antifascist convins şi combatant neobosit împotriva războiului.

După evenimentul de răscruce de la 23 August 1944, I. Călugăru s-a încadrat firesc avangărzii proletariatului, aducînd cuvîntul Partidului în rîndul maselor, prin activitatea sa în redacţia Scinteii.

Piatră de hotar pentru creaţia sa, dar şi pentru noua literatură realist-socialistă o constituie romanul industrial, rod al unei bogate documentări pe teren şi a unor intense căutări, Oţel şi piine. **Dacă în** Lumina primăverii **(1948) se află doar ecouri ale Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie şi acţiunile de organizare a unor grupări comuniste, în** Oţel şi piine, **clasa muncitoare şi transformările revoluţionare din ţara noastră după 23 August 1944 ocupă locul central.**

Greu bolnav în ultimii ani de viaţă, ţintuit la pat, nu renunţă la munca ce-i era dragă şi prin intermediul prietenilor e la curent cu totul. Munceşte în pofida bolii la finisarea unor proiecte literare.

Moartea, care a survenit la 22 mai 1956, l-a răpit de timpuriu, nelăsîndu-i răgaz să termine o serie de lucrări.

Au rămas în manuscris al patrulea roman al ciclului început în 1936 : „Cel ce n-au jucat Jijia", **ultimul proiectat din serie fiind** Greva generală **în centrul căreia stau evenimentele anului 1920.**

Cei care l-au cunoscut şi au stat în preajmă-i în diferite epoci, i-au păstrat o amintire caldă. Ion Călugăru fiind un om excepţional, discret şi nobil, prietenos, un nepreţuit tovarăş. A fost un „prob slujitor al literaturii" **(S. Pană) de o mare conştiinciozitate, lucrîndu-şi îndelung manuscrisele într-o muncă artistică demnă de cele mai nobile pilde ale înaintaşilor.**

Arta sa, căreia i se găsesc puncte de contact cu a marelui artist francez Ch. Chaplin, e bazată pe un umor amar, comicul fiind menit să reliefeze o tragedie umană care nu poate lăsa indiferent pe artist, fiind totodată puternic demascatoare.

Bibliografie

De la cinci pînă la cinci, **nuvele, 1936.**

Copilăria unui netrebnic. **1936.**

Trustul, **1937.**

Lumina primăverii, **roman. 1948, ed. II-a, 1955.**

Oţel şi piine. **1950 ; ed. II-a. 1952 ; ed. III-a revăzută 1954.**

Casa şoarecilor, Schiţe fără humor şi nuvele. **ed. îngrijită de Saşa Pană, Bucureşti, ESPLA, 1958.**

Din jurnalul scriitorului — **1944,** Luceafărul. **15 mai 1959, p. 11.**

Despre Ion Călugăru şi opera sa :

D. Micu : Un scriitor de neuitat, **Scinteia. 3.VIII. 1956.**

Saşa Pană : Ion Călugăru, Tînărul scriitor. **nr. 12, 1956.**

N. Moraru : In memoriam, Gazeta literară. **31 mai 1956.**

Eugen Luca : Note despre arta lui Ion Călugăru. Contemporanul. **1 iunie 1956.**

Eugen Luca : Recenzie la volumul Casa şoarecilor, Viaţa românească, **1958. nr. 7.**

Ion Vitner : Universul tragic. Gazeta literară **22 mai 1958.**

Ov. S. Crohmălniceanu : Cronică la Oţel şi piine. Contemporanul **august 1950. nr. 201 202.**

Const. Ciopraga : Cronică la Oţel şi piine. Iaşul nou. **nr. 7—8, 1951.**

Mircea Mancaş : Recenzie la Lumina primăverii. **ed. II-a,** Viaţa românească. **1956. nr. 9.**

Ov. S. Crohmălniceanu : Introducere la Fragmente din Jurnalul lui Ion Călugăru, Luceafărul. **1959. 15 mai.**

S. Damian : Cronică la Copilăria unui netrebnic. Gazeta literară. **1954.**

Clement Mîrza

[1]) Vezi mărturia lui N. Moraru „In memoriam" din Gazeta literară, 31 mai 1956.

ŞTIAŢI CĂ...

• Cezar Bolliac şi-a încercat pana mai întîi în articolul de gazetă, la vîrsta de 23 de ani. Astfel, în primul număr al revistei Curiosul, *pe care a editat-o în 1836, publică articolul* O conversaţie învăţătoare a lui Diderot. *Versuri publică pentru prima dată la vîrsta de 26 de ani, în ziarul* Pămînteanul *din 18 iulie 1839, în care îi apare poezia* O patimă.

• Alecu Russo şi-a făcut intrarea în publicistică la vîrsta de 27 de ani, cînd tipăreşte articolul polemic Critica criticii *în* Albina românească *din 14 februarie 1846.*

• Nicolae Filimon, autorul romanului Ciocoii vechi şi noi, *a debutat în publicistică la vîrsta de 38 de ani, cu o cronică muzicală intitulată* Teatrul italian — Paralelism intre fosta direcţiune şi cele de astăzi, *apărută în ziarul* Naţionalul *din 5 decembrie 1857. Prima sa scriere literară în proză, intitulată* O cantatriţă de uliţă, *a fost publicată un an mai tîrziu, tot în ziarul* Naţionalul, *în numărul din 9 noiembrie 1858.*

• Debutul literar al lui Vasile Alecsandri este strîns legat de prietenia sa cu Mihail Kogălniceanu. Intorcîndu-se dintr-o călătorie făcută în Italia, în 1839, Alecsandri scrie nuvela Buchetiera din Florenţa, *la îndemnul lui Kogălniceanu, publicînd-o în revista acestuia* Dacia literară *din 1840, la vîrsta de 19 ani. Iar primele sale poezii în limba română —* Hora, Cîntecul ostaşilor călăreţi *şi* Cîntec haiducesc, *apar în* Calendarul pentru poporul romînesc pe anul 1843, *editat de M. Kogălniceanu.*

• In vara anului 1850, merginînd la Paris pentru completarea studiilor, Alexandru Odobescu întîlneşte acolo grupul exilaţilor paşoptişti, printre care Bălcescu, Alecsandri, Bolliac, Russo, precum şi un număr de tineri studioşi cu idei progresiste. Cînd aceşti tineri editează revista Junimea română, *în mai 1851, Odobescu publică cel dintîi articol al său, intitulat* Muncitorul romîn, *edificator pentru ideile înaintate care-l însufleţeau atunci. In anul debutului, viitorul autor al lui* Pseudokinegheticos *avea vîrsta de 17 ani.*

• Prima poezie tipărită a lui M. Eminescu este oda La mormîntul lui Aron Pumnul, *apărută în broşura colectivă* Lăcrămioarele învăţăceilor, *în 1866, cînd poetul avea vîrsta de 16 ani. In acelaşi an, în 1866, Eminescu debutează la revista* Familia, *din 25 februarie, cu poezia* De-aş avea...

• La vîrsta de 21 ani, în 1873, I. L. Caragiale începe să colaboreze la revista Ghimpele, *semnînd Car. şi Palicar. Cu numele său întreg semnează prima dată în* Revista contimporană *din 1 octombrie 1874, în care publică poezia intitulată* Versuri.

• După unele informaţii, se pare că Barbu Ştefănescu Delavrancea şi-ar fi tipărit primele sale poezii în 1876, la vîrsta de 18 ani, într-o broşură intitulată Cimpeneşti — Amintiri de la Poiana Lungă, *broşură care nu s-a păstrat însă în nici o bibliotecă. Un an mai tîrziu, la vîrsta de 19 ani, Delavrancea debutează în ziarul* Romînia liberă *din 9 iunie 1877, în perioada războiului pentru independenţă, cu* Stanţe dedicate ofiţerilor romîni, *semnînd Barbu.*

• In revista Lyra română *din 22 februarie 1880, Al. Vlahuţă a debutat cu poezia* Domnişoara G..., *fiind atunci în vîrstă de aproape 22 de ani.*

• La vîrsta de 18 ani, G. Coşbuc şi-a publicat cea dintîi poezie, Filozofii şi pluguarii, *în revista* Tribuna *din 5—8 decembrie 1884, sub pseudonimul C. Boşcu.*

• D. Th. Neculuţă, primul nostru poet muncitor, şi-a publicat cea dintîi poezie, intitulată Îndrăgostită, *în revista* Icoana vremii *din 10 octombrie 1894, la vîrsta de 35 de ani.*

• Calistrat Hogaş a debutat ca poet la vîrsta de 27 de ani, în gazeta Corespondenţia provincială *din Piatra Neamţ, în numărul 5 din 1874, în care publică poezia* Legenda lăcrămioarei.

• G. Ibrăileanu a debutat cu bucata Amintiri *în revista* Şcoala nouă *din iulie 1889, la vîrsta de 18 ani.*

• In perioada debutului literar, Dimitrie Anghel era atras de ideile mişcării socialiste şi de aceea s-a îndreptat mai întîi către revistele cu o astfel de orientare. In Contemporanul *din octombrie-noiembrie 1890, îi apar primele două poezii,* Plînset de grieri *şi* Zîna codrilor de brad, *poetul fiind atunci în vîrstă de 18 ani.*

• Şt. O. Iosif a debutat cu versuri la publicaţia craioveană Revista şcoalei, *în numărul din mai 1892, în care a tipărit poezia* Izvorul. *In momentul debutului, poetul avea 17 ani.*

• In revista lui G. Coşbuc Foaie interesantă, *din 24 august, 1897, Panait Cerna, în vîrstă de 16 ani, a tipărit poezia* Trecut, *prelucrată după Lenau.*

• Fiind ofiţer şi neavînd permisiunea să desfăşoare o activitate literară extra-militară, Emil Gîrleanu a debutat sub pseudonimul Emilgar, la vîrsta de 22 ani, în revista ieşeană Arhiva *din iulie-august 1890, în care publică poezia* Iubitei.

• Octavian Goga a început să scrie versuri pe la vîrsta de 12 ani, prin 1893. La începutul anului 1898 îşi trimite însă versurile, spre publicare, la Revista ilustrată *a lui I. Pop Reteganul, primind următorul răspuns la „telefonul redacţiunii", în numărul din martie-aprilie :* „Ai talent, tinere amic, cultivează-l cu diligenţă". *Şi, ca urmare, în numărul imediat următor al* Revistei ilustrate, *din mai 1898, i se tipăreşte, pentru prima dată, poezia* Nu-i fericire pe pămînt, *semnată Octavian.*

• Ştiut este faptul că primele încercări literare ale lui Liviu Rebreanu au fost scrise în limba germană şi maghiară. Cea dintîi scriere a sa în limba română, pe care o tipăreşte, este schiţa Codrea, *apărută în revista sibiană* Luceafărul *din 1 noiembrie 1908, cînd scriitorul era în vîrstă de 23 de ani.*

• Cea dintîi scriere publicată a lui Mihail Sadoveanu este schiţa Domnişoara M... din Fălticeni, *apărută în revista umoristică* Dracu *din 20 aprilie 1897, pe cînd scriitorul era de 17 ani.*

• Tudor Arghezi şi-a început activitatea publicistică la vîrsta de 16 ani, cînd publică, pentru prima dată, în revista Liga ortodoxă *a lui Macedonski, în numărul din 30 iulie 1896, poezia intitulată* Tatălui meu. *Primul său volum de versuri, intitulat* Cuvinte potrivite *şi l-a tipărit însă mult mai tîrziu, în 1927, cînd era în vîrstă de 47 de ani.*

Teodor Virgolici

Gînduri despre şcoală şi profesori

G. IBRĂILEANU, văzut de Şt. Dumitrescu

Amintirea raporturilor dintre profesor şi elevi este neînchipuit de lungă şi de lucidă. După mai bine de o jumătate de veac, aş putea face un studiu extraordinar de exact şi de amănunţit asupra felului de predare şi comportare a fiecăruia dintre profesorii pe care i-am avut.

Vreau anume să exclud încă şi astăzi cu un tremur de indignare în toată fiinţa mea, pe doi din profesorii mei de tristă memorie : unul a cărui cea mai mare satisfacţie era să bată elevii, o bătaie la rece, cu îndîrjire, cu duşmănie şi altul care de la înălţimea de-o şchioapă a platformei catedrei pe care sta, avea o sadică satisfacţie să ne umilească. Amîndoi au murit de mult, dar eu tot nu i-am iertat. Petele acestea negre au fost, cum vedeţi, doar două, de-a lungul unui învăţămînt complet.

In schimb mi se luminează şi astăzi faţa cînd îmi evoc chipurile, vorbele, gesturile, zîmbetul, omenia şi dragostea celorlalţi profesori care numără cîteva zeci.

La Liceul internat din Iaşi unde mi-am făcut cei opt ani de liceu, am avut norocul să am un grup de profesori extraordinari printre care vreo cîţiva scriitori. Acolo au fost profesori G. Ibrăileanu, Calistrat Hogaş, Mihai Carp, Vasile Bogrea, Axinte Frunză, Ion Paul, Petre Bogdan şi alţii.

Unele din aceste nume au intrat în dicţionarul personalităţilor deosebite ale ţării noastre. Alţii, nu. Dar şi aceştia din urmă au fost la fel de inspiraţi în misiunea lor de dascăli, chiar dacă dintr-o cauză sau alta, începînd a scrie s-au lăsat pe drum. Mihai Carp, Ion Paul, Axinte Frunză au scris nuvele, peatunci remarcate de toată critica, — în „Viaţa Romînească" de la Iaşi. Petre Bogdan, un mare om de ştiinţă, a făcut parte din primul grup al „Vieţii Romîneşti", cel care a constituit-o, în 1906. Vasile Bogrea era un profesor erudit, care a publicat în multe reviste, dar care a murit foarte tînăr.

Aş mai fi voit să-l amintesc pe Teodor Neculai, profesorul de ştiinţe naturale, într-adevăr neîntrecut pedagog, şi pe G. Ionescu, profesorul de franceză, un om de o cultură rar întîlnită. Aceştia doi nu erau scriitori, deşi nu aş putea jura că Ionescu nu scria în secret, pentru sine, măcar nişte aforisme sau consideraţiuni filozofice, gen Anatole France, cu care avea afinităţi intelectuale.

Dar toţi aceştia, scriitori sau nu, aveau acel dar sufletesc al oamenilor superiori de a se pune, fără teamă şi fără afectare, ci cu totul firesc, la nivelul nostru, de a ne trata la egal, sau chiar prieteneşte. Prin aceasta nu-şi pierdeau galoanele de profesori, ci din contra, le dobîndeau, ca şi cum le-am fi atribuit noi, printr-un plebiscit şi în unanimitate.

A ! Cum le aşteptam orele. Ce desfătare erau lecţiile lor, dialogurile lor cu noi, atmosfera aceea de sinceritate deplină, de curăţenie sufletească, de comuniune caldă, prietenească ! Ora lor de clasă mi se pare şi azi ca o oră în care am fi citit în colectiv o carte frumoasă, nouă, interesantă, asupra căreia, fiecare, profesor şi elev, ne spuneam net părerea.

Prestigiul lor mare sta în valoarea, în calităţile lor spirituale, nu în teamă, nici în ierarhia unor raporturi artificiale în care ne simţeam diminuaţi fără motiv.

Se vede că acei scriitori, care şi în literatură reprezentau o autoritate şi o valoare, aveau în structura lor sufletească darul de a înţelege pe alţii, de a-i apropia, de a-i stimula să se dezvolte în libertate, fără sfială, fără constrîngeri. La ei, notele nu aveau sens. Unii, — cum era G. Ibrăileanu, uita să le şi pună. Pentru ei, fiecare dintre noi nu putea fi pus la măsură, pe patul lui Procust, cel cu zece dimensiuni, căci fiecare era un om în devenire, cu însuşirile şi defectele lui, cu perspectivele lui de dezvoltare, cu toată acea complexitate care totalizează noţiunea de om.

Nu ştiai o dată o lecţie ? ! Dar mai întîi, spaima propriei tale ruşini în faţa acelui profesor pe care-l adorai, te lăsa cu lecţia neînvăţată ? Dar chiar dacă cine ştie ce întîmplare te făcea să treci peste asta, nu era nici o catastrofă. Profesorul aprecia în tine omul, nu papagalul. El trecea la alte întrebări pentru ca să-şi dea seama cu cine are de-a face, pentru a te situa în univers, pentru a vedea ce şi cît ţi-ai însuşit din cultura generală, ceea ce pentru el era hotărîtor.

Nici cele mai aride materii nu ne erau lipsite de farmec. Desigur, că o cunoaştere a limbii latine dă satisfacţii de nebănuit. Dar ce greu este pentru un profesor să ţi le facă simţite ! Cît de greu este ca, trecînd peste greutăţile gramaticii, să simţi scandarea versului latin, să simţi frumuseţea largă a odelor lui Horaţiu !

Axinte Frunză a izbutit să ne facă să le simţim, să devenim pasionaţi ai clasicilor latini, să-i citim cu delectare, cu adevărată emoţie artistică.

Din cînd în cînd, în raport cu textele de tradus, Axinte Frunză dedica o oră pentru a ne povesti viaţa la Roma în epoca respectivă. Nici unul dintre elevii lui nu a uitat acele minunate ore, în care Frunză crea adevărate pagini minunate de literatură. Păstrăm în minte plimbarea lui lentă printre bănci, cu mîinile la spate, glasul lui domol, rar, plin de expresii vii şi evocatoare. Frunză era un maistru al cuvîntului, un fermecător. Aş putea spune că, prin el am *văzut viaţa* la Roma : plebeii, soldăţimea... parcă aş putea s-o pun într-un tablou şi acum.

Azi mă gîndesc ce bine ar fi fost dacă protocolul didactic ne-ar fi îngăduit să-i mulţumim atunci pentru toate acele frumuseţi. Atunci nu am putut-o face. O fac acum în numele tuturor elevilor lui, măcar că, acolo unde este, nici cuvîntul nostru nu mai poate ajunge.

Port amintirea acelor profesori ca amintirea unor fraţi mai mari, care au fost buni cu noi, care ne-au învăţat cu plăcere şi artă, fiindcă ne-au iubit.

Taina marii pedagogii este iubirea de elevi şi prestigiul intelectual, autentic.

Demostene Botez

Momentul cel mai prielnic

Vitalitatea unei literaturi poate fi apreciată, printre altele, după numărul și vigoarea talentelor noi, a generației tinere. Din acest punct de vedere — și nu numai din acesta — literatura noastră nouă își dovedește din plin buna sa orientare. Niciodată nu s-au afirmat, într-un răstimp destul de scurt, atîtea talente noi, atîția tineri. Și cînd zicem afirmat, nu ne gîndim la cîteva debuturi timide, la niște oameni care încearcă abia să se realizeze în domeniul scrisului, ci la cei care și-au cucerit de-acum un loc bine definit în literatură prin lucrările pe care le-au publicat, prin unele succese pe care le-au obținut. E de semnalat, în legătură cu asta, marea diversitate de profiluri, mai ales în domeniul prozei. De asemeni trebuie semnalat și subliniat faptul că toate succesele care s-au obținut se datoresc abordării unor teme de actualitate. Aproape toți tinerii, dacă nu chiar toți, scriu numai despre realitățile noastre noi, socialiste. Aproape toți tinerii, dacă nu chiar toți, au publicat pînă acum foarte multe reportaje, schițe și nuvele (romanul, mai ales romanul pe teme de cea mai stringentă actualitate, a fost abordat cu mai puțină îndrăzneală). S-a creat astfel, datorită publicării unui mare număr de lucrări scurte, datorită succeselor obținute de întregul front literar, în cadrul căruia tinerii activează și se dezvoltă, un moment deosebit de prielnic unui nou avînt în creația literară, luată în ansamblu. În raport cu acest moment, în raport cu sarcinile pe care cel de-al III-lea Congres al Partidului le-a pus în fața întregii noastre literaturi, trebuiesc abordate și problemele generației tinere, stadiul în care se află tinerii scriitori, cum se pregătesc ei să treacă pragul maturității artistice, ce literatură vor să scrie, ce fel de scriitori vor fi mîine, cînd vor trebui să ducă pe umeri sarcinile întregii literaturi și să se îngrijească, la rîndu-le, de generațiile care le vor urma.

O situație specială a tineretului scriitoricesc n-a existat și nu există dat fiind că toți tinerii activează și se dezvoltă, așa cum s-a mai arătat, în cadrul mai larg al frontului nostru literar, care are ca principal scop promovarea și realizarea unei literaturi noi, realist-socialiste, partinice. Probleme și sarcini specifice însă, care se pun cu deosebită ascuțime în fața tinerilor, au existat și există, întrucît tinerii sînt obligați de vîrstă și de stadiul în care se află să rezolve probleme pe care scriitorii cu mai multă experiență le-au rezolvat mai demult. Tocmai de aceea am vrea să discutăm cîteva din tendințele care s-au manifestat în creația tinerilor, ce carențe au existat sau mai există în atitudinea pe care o au unii dintre noi față de prea mult discutata problemă a inovațiilor artistice, dar mai ales față de viață, față de sarcinile care ne revin. Există în acest sens foarte multe lucruri pozitive fără de care nici nu s-ar fi putut obține succesele pe care le-am menționat și care sînt reale, de necontestat. În același timp însă au existat și mai există încă destule slăbiciuni, atitudini greșite față de inovații, căutări și teoretizări sterile, gratuite. Se cuvine, deci, să insistăm puțin asupra acestor slăbiciuni, întrucît unele dintre ele, mai ales cele care se repetă, pot stînjeni procesul de maturizare în fața căruia se află noua generație de scriitori. Una dintre aceste slăbiciuni — și care se manifestă destul de des — este cochetăria cu vîrsta, complacerea care se face simțită la unii dintre noi în a nu ne lua răspunderi mari, grele, care să dovedească pasiune, tinerețe, dragoste de muncă. E ciudat, dar de întîmplat cam așa se întîmplă: unii tovarăși au pretenții de scriitori, sînt puși pe pledoarii și pe revendicări, dar cînd e vorba de răspunderi și de realizări concrete dau numaidecît vina pe tinerețe, pe vîrstă. De asemenea se face simțită la unii dintre noi o profesionalizare artificială, care duce de cele mai multe ori la îndepărtarea de viață, atît afectivă cît și practică. În mod normal un scriitor trebuie să se documenteze mereu, să participe cu toată făptura sa la munca pe care oamenii muncii din țara noastră o duc pentru desăvîrșirea construcției socialiste. Teoretic, toată lumea e de acord cu această afirmație, dar practic se mai întîmplă să privească realitatea strict „profesional", cu un fel de degajare obiectivă, cercetînd numai lucrurile care-i privesc „direct", culegînd numai datele pe care le socotesc absolut necesare pentru scrierea unui reportaj sau a unei nuvele. Pe de altă parte, unii dintre noi s-au obișnuit — nu se știe de ce, din lipsă de curaj, poate — să-și teoretizeze lipsurile, scăderile care se fac simțite în munca lor, părțile cele mai slabe ale literaturii pe care o scriu. Astfel, tovarășii care nu stăpînesc destul de bine limba literară rezolvă problema prin arborarea unui dispreț suveran față de această unealtă de bază a literaturii. Alții, cărora nu le plac construcțiile epice mai ample sau care nu pot realiza asemenea construcții, vorbesc cu fervoare despre „romanul scurt" — modern și ultramodern — scriind de fapt mici nuvele pe care le lățesc și le lungesc apoi, ca să le transforme în „romane scurte". Se creează astfel probleme artificiale, neglijîndu-se sau trecîndu-se peste problemele reale, pe care însăși viața le pune în fața literaturii și peste care nu se poate trece fără a nu se ajunge, indiferent de justificări și de ocolișuri, la îngustarea viziunii de ansamblu, la o anumită falsificare a realității. Insuficienta cunoaștere a vieții muncitorimii noastre — și aceasta nu-i un rău care să nu poată fi remediat — îi determină pe unii tovarăși să atribuie calitățile și ideile clasei muncitoare unor eroi care abia se tîrăsc în coada vieții și care sînt mai apropiați prin tot ce fac, prin comportamentul și „filozofia" lor, de condiția socială a micului burghez. De cele mai multe ori, ce-i drept, aceste completări de viziune, aceste mutații și-aceste „teoretizări" sînt generate de căutările unor tineri scriitori, de încercările pe care le fac unii dintre noi pentru a găsi noi și originale modalități artistice, care — în treacăt fie spus — nu sînt întotdeauna chiar așa de noi. Firesc ar fi ca aceste căutări să nu ducă la autoexplicații, la autoapărări, la false teoretizări, ci la o efervescență și la o animație creatoare de înalt nivel, cu rezultate efective, de mare răsunet. Din păcate însă, încă nu se întîmplă așa, deoarece lupta pentru inovații artistice are adeseori un caracter formal, gratuit. Și în această problemă există o recunoaștere, cel puțin teoretică, a unui adevăr destul de elementar: nu se poate ajunge la inovații artistice decît prin preocuparea de a reliefa cît mai bine conținutul nou care trebuie să stea la baza lucrărilor noastre. În legătură cu asta ar fi instructiv, cred, să ne reamintim de discuția care s-a purtat în anii trecuți în jurul „spiritului modern", de considerațiile care s-au făcut cu acest prilej pe seama „neliniștii omului modern", pe seama nu știu cărei „sincronizări", cu nu știu ce epocă. Spun că e instructiv să ne amintim de această „dispută" deoarece ea n-a fost abandonată complet, chiar dacă nu se mai vorbește despre ea atît de insistent și atît de manifest. Dar de vorbit tot se vorbește, mai pe ocolite, mai timid, mai voalat. În timpul „disputei" pomenite mai sus, s-a procedat cam la fel, vorbindu-se mereu, cu orice prilej, în ședințe și în articole, despre așazisul „adevăr integral" — n-am înțeles nici astăzi de ce nu i s-a spus „intermediar"! — despre neliniștile și sincronizările amintite, despre binefacerile neorealismului și despre multe alte „binefaceri", amintindu-se doar în treacăt — și formal, de cele mai multe ori — de realitățile noastre noi, de principiile care stau la baza literaturii noastre. Tot atunci, în perioada acestei „dispute", s-a încercat și s-a reușit în bună măsură ca discutarea unor lucrări literare să fie transformată într-un prilej de lansare și de vehiculare a unor „idei" și a unor „teorii" care, de cele mai multe ori, n-aveau o legătură directă cu lucrările discutate, cu problemele sociale și politice care erau dezbătute în aceste lucrări — deci cu problemele lor esențiale, de conținut (pot fi date exemple în acest sens, unele dintre comentariile făcute pe seama operei lui Marin Preda, și-a-nume cele care se referă la anumite stări sufletești, la un așazis „echilibru psihologic" luat în general, văzut abstract, în afara societății). În prezent, destul de recent de altfel, se încearcă să se facă același lucru cu prilejul discutării creației unui tînăr și foarte talentat prozator — e vorba de Nicolae Velea — vorbindu-se, la modul amintit, general, vag, despre puritate și despre nu știu ce stări de regăsire și de beatitudine, despre bucurie și despre „decantările" pe care Nicolae Velea le face pe seama și în cadrul bucuriei, pomenindu-se și de data aceasta doar în treacăt și formal de realitățile noastre noi. Se încearcă din nou să se militeze pentru un umanism vag și călduț, nedefinit, (un tînăr poet spunea într-o discuție că ceea ce l-a impresionat pe el la Nicolae Velea „a fost marele său umanism!" — a lui Velea adică) pentru preamărirea prea micilor căutări și stări sufletești ale micului burghez, fiindcă, în ultimă instanță, numai micul-burghez ar putea să-și închipuie că munca și lupta ar duce la o eventuală uscăciune sau sărăcire sufletească. Evident, în toată treaba aceasta, Nicolae Velea nu are nici o vină, în afară de „vina" de a fi scris cîteva lucrări deosebit de interesante. L-aș îndemna, chiar de aceea, fiindcă n-are nici o vină, să nu se lase îndemnat către practicarea unei proze miniaturale, „general-umană" și „general valabilă" și să-și îndrepte atenția — fără a renunța la ceea ce-i este atît de propriu: la înclinația sa pentru cea mai bună și cea mai exactă notație psihologică — spre o proză cu rezonanțe cît mai largi, cît mai legată de actualitate, de lupta care s-a dat și se mai dă încă la noi, pentru ca bucuria să poată înflori în voie și cu adevărat, în cadrul noii noastre orînduiri și nu pe deasupra ei.

Îndemnul acesta din urmă cred de altfel că-i valabil pentru noi toți, pentru toată generația. Nu vom putea deveni scriitori — în adevăratul înțeles al cuvîntului — dacă nu ne vom asuma răspunderi mari și dacă nu ne vom strădui să împlinim aceste răspunderi, să realizăm lucrări de seamă în domeniul creației. E mult mai bine — e mai sigur, mai clar, mai folositor — să mutăm toate disputele în acest domeniu, al creației artistice autentice și de valoare, și să nu ne mai pierdem timpul cu fel de fel de „teoretizări" și „autoexplicații". Însăși tinerețea ne cere să fim la înălțimea sarcinilor care ne revin, ca scriitori și ca oameni, mai ales ca oameni, ca luptători pentru o cauză frumoasă și măreață.

Ion Lăncrănjan

Notă

În articolul „Discuții despre limba literară" de acad. prof. Iorgu Iordan, publicat în numărul nostru trecut au fost omise, dintr-o regretabilă eroare, două paragrafe. După fraza: „Unii dintre participanții la dezbateri (...) indiferent dacă ele sînt sau nu înțelese de publicul căruia se adresează autorii articolelor vizate", se vor citi în continuare următoarele două alineate:

„Dovedind o neînțelegere surprinzătoare pentru actualele nevoi de ordin cultural ale țării, susținătorii cu orice preț ai neologismelor au bagatelizat în așa măsură ostenelile celor ce pretind să se scrie „pe înțeles", încît au evocat figura odioasă a ziaristului reacționar și șovin Timoleon Pisani, care ura cuvintele „străine" cu aceeași patimă cu care le iubesc mulți dintre promotorii de astăzi ai neologismelor.

Seamănă oare stările de lucruri din R. P. Română cu acelea din Romînia veche? Se adresează criticii literari, cronicarii dramatici și publiciștii actuali, crescuți și îndrumați de regimul nostru democrat-popular, unui public identic cu cel din epoca burghezo-moșierească? Cum se explică atunci diferența enormă de tiraj dintre revistele de azi și cele dinaintea războiului? Zecile de mii de exemplare ale „Contemporanului" sau ale „Gazetei literare" sînt citite numai de către oameni cu studii universitare și cu titluri academice înalte? (De altfel, chiar aceștia trebuie adesea să mediteze... mult și bine asupra sensului unora dintre termenii luați direct dintr-un dicționar francez sau „creați" cu mijloace așa-zicînd românești).

După care urmează fraza „Sublinierea necesității de a scrie simplu...".

Tot din pricina unei greșeli tehnice a fost omis titlul articolului, care era: „Purism" sau... „cosmopolitism?" rămînînd numai subtitlul.

Abonați-vă la luceafărul

Abonamentele se primesc prin difuzorii voluntari din întreprinderi, instituții, factori poștali și oficiile poștale, precum și prin administrația noastră, București, șoseaua Kisselef nr. 10 tel. 18.63.99.

Prețul abonamentelor:

3 luni — 9 lei; 6 luni — 18 lei; 1 an — 36 lei.

Un constructor al magistralei Nord-Sud

Unde am mai văzut macaralele astea pe șine de tren, cu cîte un braț în stare să ridice o casă? Parcă nu de mult, la șantierele noastre navale. Fluviul marelui bulevard lat de cincizeci de metri curge furtunos și devine surîzător și neted între blocurile solemne de șapte și de douăsprezece etaje. De ce n-ar fi un șantier naval, în anume sens, și Magistrala Nord-Sud, de vreme ce construcțiile ei sînt niște nave care plutesc spre victoria socialismului!

Iată oamenii manevrînd mecanisme moderne: aici nu se mai construiește cu cărămidă; macaralele ridică pereți întregi de beton, montați sus de constructori. Dar unde am mai văzut figura asta masivă, încleștată, grea și totuși senină? Acum o clipă era în fața unui plan cu linii carmine, la o masă dintr-o odaie improvizată. Nu știu cînd s-a urcat sus, pe schela etajului patru, fiindcă acuma coboară; nu-l aud: nu strigă, dar cumpătatul gest sever al omului masiv comunică o observație, sînt convins. Lîngă el, alți oameni. Desprind din fraza lui singurul cuvînt auzit și atunci pricep că cerea tovarășilor de muncă economie de materiale, economie de timp... Unde l-am mai văzut totuși? Printre oamenii mării?

A doua zi am aflat că a fost în tinerețe marangoz, adică dulgher de corăbii la șantierul naval din Brăila. Îi ascultam evocările și îi priveam trupul solid, obrajii ușor îmbujorați (vorbea, la cerere, despre sine!) mîinile de constructor, groase însă agile, nervoase, umerii lați, fața puternică cu buze subțiri și strînse, ochii limpezi, căprui, care par blajini, deși mereu îți vine să cauți la spatele tău să vezi dacă nu se uită la altcineva prin tine. Da, mi-aduc aminte cu cine seamănă: cu Thomas Morus, așa cum l-a văzut Holbein cel tînăr, doar că privirea constructorului nostru nu e pierdută peste orizont ca ochii faimosului utopist, ci se înfige în realitatea imediată. Totuși e o privire complexă: o parte din ea viseză și cred că vede ceea ce încă nu e clădit, alta se agită pe dinăuntru, căutînd mereu soluții mai bune pentru activitatea diurnă a șantierului.

E unul din cei mai buni maiștri de pe șantierul magistralei, om cu o lungă experiență de constructor și ține foarte mult la ritm. Nimic nu l-ar împiedica să scurteze timpul de ridicare a clădirii sau să micșoreze cheltuielile construcției. O dată, cînd stația de beton nu putea să intre în ritmul lui, a dus la betoniere muncitori de la blocul lui și și-a făcut beton. Altă dată s-a întîmplat ca panourile de cofraje să se umfle, nefiind bine făcute: nu s-a mulțumit cu ele așa, ci le-a reparat, le-a readaptat, întorcîndu-le placajul pe dos și s-a folosit de ele în condiții normale. Într-o zi muncitorii Marin Gheorghe și Enache Borsan i-au spus:

— Tovarășe Tănase, noi n-am mai vrea să vedem funii pe fațadă la blocul nostru ca pe vremea lui Papură Vodă. Ce să facem?

Funiile păreau firești pînă de curînd, alături de cea mai nouă mecanizare. Indiferent de altitudine, mortarul se ridica cu găleata (la alte construcții am văzut lifturi sau măcar tomberoane urcate cu frînghia pe scripete) și se mai ridică. Dacă șantierul unui bloc are șase funii cu tot atîtea găleți, trebuie să le slujească pînă la 21 de oameni.

Maistrul comunist Gheorghe Tănase înțelesese mai de mult dezavantajul și ieșirea din modă a funiilor cu găleți. Fu de acord să se schimbe mijlocul vechi. Cum? Într-o duminică (duminicile sînt pentru el zile de meditație asupra muncii) a făcut o schiță de jgheab flexibil care să fie adus pe fereastră și utilizînd macaraua, blocul să capete mortar într-o curgere neîntreruptă. Ieșind cu inginerul, acesta i-a arătat în apropierea șantierului niște tuburi pentru turnarea betonului de fundație, comandate, și acum (pentru că betonul se toarnă altminteri) zăcînd nefolosite, pîndite de rugină. „Astea-mi trebuie!" zise meșterul și le adaptă. Funiile la blocul său au dispărut. Din cei 21 de oameni, imobilizați la mortar, au rămas 4, ceilalți muncind la clădire.

Cînd îmi vorbise despre sine, se rezumase la o povestire elementară și sgîrcită în date biografice, și cînd, față de el, ba secretarul de partid, ba un inginer, mi-au descris detaliile inovațiilor lui, meșterul, cu privirea deodată lărgită, a început să zîmbească stînjenit. Mi-a spus timid că se gîndea numai cum să-i facă pe tovarășii lui să lucreze mai ușor și mai bine.

Gheorghe Tănase s-a născut să-i facă patriei clădiri. Asta și face. Face asta și toată familia lui, o familie de constructori. Cu un frate al său lucrează împreună chiar aici, la magistrală; acesta e dulgher. Altul e șeful unui șantier din București și a lucrat la ridicarea fabricii de chibrituri din Brăila. Are și copii: fata și ginerele sînt ingineri, băiatul clădește și el (e „ataşamentist").

În 1958 lucrează la trei blocuri de cîte patru etaje la Eforie, pe țărmul mării (vechiul marangoz își va fi amintit multe lucruri și va fi făcut fără îndoială asemuiri între fostul țărm modest și minunea noului litoral născută și din mîinile sale). Restaurantul l-a făcut unul din frații săi.

În anul următor finisează interiorul blocului-turn din Piața Palatului. Și de la începutul lunii mai — pe Magistrală, blocul 5, blocul 4, acum blocul 8...

— N-o să fie zgomot? întreb.

— Nuuu! meșterul rîde și-mi arată plăcile pereților, semănînd din profil, dacă le-ai îndepărta crusta, cu niște napolitane. Nu sînt dulci, dar au altceva. Meșterul îmi arată secretul: — Vezi umplutura asta? Știi ce e?... E vată minerală care ține căldura și absoarbe zgomotul. Și unde diferențe dimensiuni: de pildă, de beton se toarnă un strat de praf de cuarțos de doi centimetri grosime, peste el placajul de 2 cm. din plăci aglomerate și deasupra parchetul, lipit cu o soluție cauciucată specială, care pînă azi nu s-a întrebuințat la noi.

Zăresc gropi și lungi șanțuri cu țevi, de-a lungul viitorului bulevard. Îmi închipui că sînt țevi de gaz metan, dar meșterul îmi corectează gîndul lesne surprins:

— Ăsta-i caloriferul subteran. O centrală termică pentru 1060 de apartamente... Hai să vezi și apartamentele!

Meșterul Gh. Tănase are acum răspunderea blocului 8, dar știe tot ce e pe magistrală, se bucură de toate succesele și-l doare fiecare secundă nefolosită cum trebuie, fiecare ban cheltuit în plus din buzunarul țării. Omul acesta în vîrstă de 51 de ani, căruia nu-i poți spune om în vîrstă, e atent și sensibil față de orice amănunt al muncii, față de orice nervură sufletească a oamenilor dați în grija sa. Dacă conducerea șantierului nu-i rezolvă numaidecît ceva, umblă pe la toți sau îi caută pe toți cu telefonul, pînă capătă tot ce îi cere clădirea pe care o înalță. N-a putut, de pildă, să accepte că iarna sus nu se va putea lucra din cauza curentului și a frigului. S-a gîndit într-o duminică la faptul că pereții dinăuntru sînt mai urgenți decît scara interioară și din aplicarea ideii sale (nu vreau să-mi obosesc cititorii transcriind detaliile ei tehnice) s-a cîștigat timp, blocul se ridică consecvent ritmului inițial, iar zidarii au de lucru și iarna în apartamente. Pereții interiori vin și ei acum, după ideea lui, de jos, unde se toarnă în granulit și sînt ridicați cu macaraua...

În fiecare seară, meșterul își adună tovarășii și discută pe scurt numai două lucruri: ce s-a făcut în ziua aceea și ce trebuie să se facă a doua zi ca să se lucreze mai bine, pentru oameni și pentru clădire.

Totdeauna intransigent față de sine, a știut să ceară și altora și să și dea. Își amintește cum lucrase acum doisprezece ani pe șantierul Institutului Pasteur, cînd, în același timp, soției bolnave i se bănuise un cancer (ulterior doi medici sovietici au vindecat-o deplin). Soția la spital, cei doi copii acasă, meșterul însă lucra ca și cum n-ar fi fost nimic altceva în viața lui decît munca. Numai acasă devenea altul și mărturisește că de multe ori îl lua amețeala. Era singurul maistru din tot șantierul și n-a vrut să lipsească de la lucru nici o secundă. Și deduc de sub vălurile modestiei lui că n-a fost numai atît.

— Cînd a ieșit soția din spital, i-am dus în dar niște bani, destul de mulți... Premiul pentru inovație.

Vasăzică inovația se născuse în perioada lui grea, de mare dificultate familială!

Găsindu-l într-una din zile printre muncitorii blocului 8 (cîțiva crescuți chiar de el, ca Enache Borsan din satul Malu Spart, Vasile Văduva, zidarul Gheorghe Niculae și alții) l-am surprins cum se uită la ei și la zidurile turnate. Bănuiam ce îl preocupă. Știuse să scurteze timpul, realizînd cu echipele lui 168 de apartamente în opt luni.

— Nu știu cum să fac să fie prețul de cost al blocului și mai mic.

— Păi nu e mic?

— Ba e, dar se poate și mai... Aș face cu tovarășii mei, cu echipele astea, un bloc de experiență. Sîntem comuniști. Cine să lupte primii pentru economii și calitate, dacă nu noi?

Urîndu-i spor, am plecat de-a lungul șantierului. Cînd am văzut din nou macaralele uriașe ridicînd pînă la etajul al șaptelea pereți întregi de camere, turnați în beton dinainte, m-a cuprins un sentiment sublim. În jur era o densă îngrămădire de clădiri, materiale de construcții, mașini, pereți, șanțuri, țevi. Printre toate, forfotă omenească. Lozinci pe alocuri, roșii, surîzînd soarelui. Mi-am adus aminte de Căraușii de piatră ai lui Rubens, de acum peste trei secole, și de marele haos silvestru din tabloul acelui pictor flamand. Dincoace, la noi, este însă în marea îngrămădire de oameni și de lucruri o rînduială perfectă. De aceea, pe unde sînt deocamdată dealuri de var și argilă, între gropi și noroaie, sub brațele marilor macarale, între blocuri încă nude și înalte, vor trece în curînd troleibuze pe asfalt.

Haosul învechitului cartier a murit adineauri. Magistrala Nord-Sud îi ia domnia. Născută ca tot ce e nou în țară, din inițiativa partidului, această nouă minune a Capitalei crește alimentată de sufletul ferm al constructorilor comuniști, și unul din ei e cel cu care am vorbit mai sus.

Victor Kernbach

PARINȚI ȘI JUCĂRII

La fereastra largă au bătut az-noapte fulgi mari de zăpadă duși ca niște fluturi adormiți, din geam în geam și din uliță în uliță, peste sat, peste oraș, peste cîmp. Cînd s-au trezit copiii de dimineață, pomii, streșinile, acoperișurile, erau țesute în văluri albe de catifea croite pe tipare nemaivăzute.

Gîndurile părinților și ale copiilor zboară și se întorc amplificate: fetița așteaptă o păpușă mare, un cărucior și o bucătărie în miniatură. Băiatul, un automobil cu baterie electrică, un pistol de tras la țintă și poate că și o sanie... Cine știe? Măicuța vrea să le facă cel mai frumos brad pe care tătuțu l-a și ascuns, cumpărat de cîteva zile, pe undeva prin pod: un adevărat complot la care a participat și unchiul și mătușa și tata-mare!

Copiii au rămas ieri acasă, măicuța pretextînd o vizită la o vecină, iar tătuțu o întîlnire urgentă la un telefon imaginar. Regăsiți într-ascuns în fața magazinului cu jucării, tătuțu intră cu aerul grav al cunoscătorului în materie.

— Vă rog să-mi dați cele mai frumoase și mai trainice jucării.

Trei pereți lungi plini de jucării, plus o vitrină mare și cîteva maldăre de cutii cu etichete colorate.

— Doriți jucării pentru ornament, din sticlă sau pentru jucat cu ele, din tablă, din carton, din plastic? Avem și cîteva sorturi de cauciuc și lemn, ca să nu mai vorbesc de caii, urșii, pisicile și cîinii de bumbac...

Sute de jucării așezate pe virsta copiilor, pe firme și materiale încîntă ochii emoționați ai părinților, așteptînd alegerea după gust, împachetarea și expedierea lor prin sacul misterios al cine-știe cărui moș cu barbă și cu un toiag... Măicuța alege păpușa care închide ochii, cu rochița roz.

— Pentru băiat ce aveți?

— Patru tipuri de tractoare, autocamioane mari și mici, cisterne, macarale automate, trenuri pe șine și cîteva tipuri de autoturisme... Un pistol olimpic de tir, un avion de pasageri și altul cu reacție...

— Iau pistolul! Altceva nu mai aveți?

Vînzătorul încruntă sprîncenele și săgetează dintr-o privire rafturile. Tătuțu precizează, oarecum vexat:

— Alte arme nu mai aveți? Cînd eu eram mic aveam tunuri, tancuri, soldați... o armată întreagă. Asta place băieților!

— Noi nu mai avem asemenea jucării, reteză scurt vînzătorul, pe un ton totuși amabil. Noi nu mai vrem să dăm azi băieților mici automobile blindate, mitraliere și avioane de bombardament: credem că jucăriile noastre mecanice, de un tip, aș spune pașnic, se potrivesc foarte bine cu aspirațiile și dorințele copiilor și ale timpurilor în care trăim...

Soții cumpărători se simt cam stînjeniți de precizarea omuleților care le surîde dincolo de tejghea și de ochelari. O fulgerare în amintirea tătuțului: își duce brusc mîna pe cicatrice care-i brăzdează obrazul sub ochi. O fostă rană de război!... Îi vine în minte și revede cu pleoapele închise atacul soldaților lui Hitler în uniforme verzi... Clipa în care a trecut pe lîngă moarte... Tancul care era cît pe-aci să-l strivească sub șenile, căzut cu fața în sînge, străpunsă de o baionetă... Tancul semăna leit cu cel din lada lui de jucării de altă dată... Păpuși cu puști și baionetă. Kinderi cu pistol... Avioanele-machetă Stuka, învîrtite pe un resort care scapără și bubuia... Soldați cu crucea neagră încîrligată pe piept care ucideau, mașini de tot felul care nimiceau satele și orașele, aceleași figuri trecute din plumb în cisme și căști adevărate de oțel. Tatăl are o tresărire adîncă pe care vînzătorul, cam de aceeași virstă, o subliniază cu finețe:

— Jucăriile acelea la care poate că v-ați gîndit, erau fabricate în Nürenbergul unei anumite politici care îi ațița la război pînă și pe copii... Jucăriile lor nu erau decît miniaturi-machete ale mașinăriilor armatelor de cotropire. Poate că nu-i accidental faptul că cel mai mare proces al criminalilor de război s-a ținut la Nürenberg, orașul jucăriilor care le-au folosit cîndva și copiii noștri.

Tatăl înțelege mai bine decît măicuța, ceva mai tînără, și schimbă vorba:

— Jocuri de construcții aveți?

— Tocmai ne-au sosit cîteva noi: fiul dvs. poate deprinde cu multă ușurință tehnica de construire a unui zid, a unui pod, a unei case... aici aveți și un complex de piese metalice cu șurubelnițe cu care se pot construi orice bulevarde, mașini, poduri de mașini-macara... dacă aveți o mașină de tricotaj și o mulțime de modele pentru confecționat un pulover... cartonul pentru reparații nu are decît să ne dea de aplicație la dificultăți...

Măicuța și tătuțu au ales jucăriile cele mai frumoase și au plecat cu brațele pline.

Acasă, noaptea, pe tăcute și pe întuneric, a sosit și Moș Gerilă, cu traista plină de jucării frumoase:

— Noi știm cine-i Moș Gerilă! au strigat a doua zi copiii.

Părinții amuțiseră. Cine i-o fi trădat? Copiii au răspuns:

— Ne pare rău că nu mai e aici, că l-am fi pupat!

Baruțu T. Arghezi

Concursul nostru

Revista „Luceafărul", împreună cu comisia de îndrumare a cercurilor literare a Uniunii scriitorilor din R.P.R., organizează un concurs literar cu tema: „Munca pentru desăvîrșirea construirii socialismului în patria noastră".

Pot participa la acest concurs membrii cercurilor literare din țară, ca și tinerii care nu sînt încadrați în cercuri. Nu pot participa membrii Uniunii scriitorilor din R.P.R. și membrii Uniunii ziariștilor.

Lucrările, nesemnate, vor purta un motto, transcris și pe un plic închis, în care vor fi notate: vîrsta, școala sau instituția unde lucrează concurentul, adresa exactă. Lucrările, de preferință dactilografiate, vor fi trimise pînă la data de 15 ianuarie 1961 pe adresa revistei „Luceafărul", B-dul Ana Ipătescu 15, București.

Concursul este dotat cu următoarele premii și mențiuni:

POEZIE

Premiul I, lei 2.000
Premiul II, lei 1.500
Premiul III, lei 1.000
3 mențiuni a lei 500

PROZA

(Nuvelă, schiță, portret, reportaj literar etc.)

Premiul I, lei 3.000
Premiul II, lei 1.500
Premiul III, lei 1.500
3 mențiuni a lei 750

PIESE INTR-UN ACT

Premiul I, lei 4.000
Premiul II, lei 3.000
Premiul III, lei 2.000
3 mențiuni a lei 1.000

CRONICA LIMBII

Vîntul cutreieră apele

de Ilie Constantin

Tînărul poet Ilie Constantin este un faur răbdător și neobosit al limbii. Expresia lui nu pare spontană, nu izvorăște, ci este mai degrabă gîndită, extrasă cu metode verificate și desigur migăloase. Poetul nu este timid în fața cuvintelor și nici în fața legilor gramaticii. Fără să cadă în beție lexicală, să se lase sedus de „alianțe" surprinzătoare, fără să siluiască morfologia, topica sau sintaxa, el și-a construit o limbă originală, nuanțată, melodioasă, corectă.

Observațiile de față, foarte modeste, urmăresc să ajute pe tînărul poet, fie să prevină primejdii care doar își anunță eventualul popas în versurile lui, fie să-l facă să cugete asupra unor exprimări care par să se situeze sub nivelul general atins de scriitor în volumul recent apărut.

Ilie Constantin nu s-a sfiit să utilizeze din belșug cuvinte a căror putere de sugestie poetică a fost supusă de-a lungul istoriei poeziei la foarte mari presiuni. „Stele", „lună", „zare", „a arde", „adînc", „înalt", „vis", „lut", „văzduh", „vînt", „vuiet", „cutremurat", „zvîcniri", „flăcări", „zbateri" revin cu o frecvență ridicată în cele patruzeci de poeme ale plachetei. În sine, acest fenomen nu constituie o scădere. Poetul reușește de cele mai multe ori să utilizeze aceste cuvinte în contexte care le dau „frumusețe și prețuri noi". Ele pot fi, pe de altă parte, ceea ce e și cazul de multe ori, elemente constitutive ale universului său metaforic, înnăscut sau dobîndit. Primejdii care pot pîndi pe poet sînt: repetiția involuntară, limitarea universului lexical.

Iată un exemplu de repetiție care, fără a supăra, se apropie totuși de limita sub care efortul de imaginație începe să devină anemic. „Ard de suferință și-ncăpățînare ochii lui Korceaghin" (p. 14) „Și-n ochii morți mai arde, în tumult, conacul falnic prăvălit de mult" (p. 87) „Cumpliții ochi ce ard neînduplecat" (p. 91).

Fără a constitui vreun manierism, întrebuințarea frecventă a epitetului „alb" face să scadă eficiența lui, ca în „stropii albi" „orașul alb" (de două ori), „țărmul alb" „lumina albă", „alb profil", „muntele alb".

Poetul este tînăr și inima lui bate cu putere: „zvîcnind nebună" (p. 14), „inima ciocan subpămîntean, se-auzea-năbușită" (p. 21), „și parc-auzi cum bate dedesubt / o cavalcadă-n ritm neîntrerupt / inima lui, spre oameni... (p. 72), „sînt inimi comuniste acelea ce-au bătut..." (p.75), „ritmul inimilor pămîntene" (p. 83), „și inimile bat mai plin, mai tare" (p. 95). Exemplele, al doilea și al treilea, se distanțează vădit de celelalte care rămîn în zona nedorită a facilității.

Dimpotrivă, repetarea aproape obsesivă a noțiunilor „înalt", „înălțare", însoțite de corolarele lor firești „adînc", „cădere", departe de a marca o diluare a energiei poetice, devine o caracteristică izbitoare a poeziei lui Ilie Constantin, se integrează nu rareori desăvîrșit avîntului tineresc dar și definitoriu pentru esența creației sale. Ideea de „înalt" și „înălțare" este exprimată nu numai prin reluarea conștientă și în contexte variate a celor două noțiuni, dar mai este redată și printr-o serie de alte mijloace, ca de pildă: „a izbucnit în sus" (p. 14) „tu peste toate crești" (p. 31), „ca pe-o maree ne cheamă" (p. 36), „năzuind în sus" (p. 52) „ci iarăși te ridici ca dintr-o vale" (p.57), „să crească scara lui înaltă" (p. 65), „s-ar năpusti pe coaste-n sus" (p. 66), „necontenită primăvara suie" (p. 72), „E un izvor fără sfîrșit, în sus" (p. 76) „l-a zvîrlit spre cer" (p. 76), „sensul spre soare și stele" (p. 82), „Și-n spate, ripa, mută-n așteptare, se trage-n jos lăsîndu-i scrîșnet de zare!" (p. 93, distih excepțional!)

Semnalăm și cîteva expresii mai puțin reușite: „flacăra prin vreascuri spintecată" (p. 16 poate „de vreascuri") „vîrtejul centrifug tot mai aproape de ierburi și țărînă mă apleacă" (p. 18 pomenit și de Paul Georgescu. Fără a socoti că se impune neapărat „centripet", observăm însă că și „centripet" se poate încadra organic în ansamblu, care se dovedește destul de inprecisă). „Chipuri umane" (p. 38), „geamul cel verde" (p. 43), „vîntul cel [illegible]" (p. 44) „umbrite de flăcări rebele" (p. 43), mesteacănul nins cînd „trup proaspăt și suplu de fată" cînd „trunchi mort de mult" (p. 47—48).

Continuînd să șlefuiască îndelung expresia, tînărul poet nu trebuie să fie zgîrcit cu bagajul său lexical. Vocabularul variat și bogat îl va ajuta în cuprinderea mai exactă a orizontului vast și multilateral al omului contemporan.

Al. I. Ștefănescu

Victoria Ana Tăușan

Vîrsta la care am ajuns

Virsta la care am ajuns
știe jocurile, dar nu se mai joacă,
iar cînd se lovește, pe-ascuns,
n-o mai sărută mama, să-i treacă.

Are două pălmi, cu care ar vrea
să cuprindă rostul adînc al cuvîntului,
să împrăștie pulberea de stea
în șuvițele vîntului.

Și nu trece pe cărări cu mirarea
anilor streașină peste privire –
nu o uimește cîntarea
pătimașă, de ură ori de iubire.

Din ea izvorăște, firesc,
învățătorea pentru orice visare,
și pasul meu tineresc,
și ceasul de înțelegere.

Comorile mult căutate
în neodihna din seara tîrzie,
bucuros le-ar da jumătate
pentru ceea ce încă nu știe.

Iar ceea ce știe, adună
ca o claviatură enormă de clape,
pe care-mi plimb degetele ca o furtună
ca nimic să nu treacă pe de lături, să-mi scape.

Între oglinzile sferice

„...Și drumul va să-l ar și să-l despui ;
Și iată de ce sîntem împreună ...
François Villon

Am brațe să cuprind întregul pămînt.
Iată, am fruntea înaltă pînă la nori.
Gîndurile în pălmi uriașe le adun, de frămînt.
Sub tîmple, printre arșițe, cad molatec nînsori.

Îmi bat joc de distanțe – le cuprind sub un pas.
Degetele mele imense pot cînta la o mie de viori dintr odată ;
Pot sorbi nesfîrșitul de apă al tîrziului ceas,
ori mi-l prefac într-o maree ciudată.

Dacă-ți culci capul pe umărul meu
îl simți cîmp de zăpadă, ori zgrunțuros ca o stîncă –
l-au încercat furtuni cu răsuflețul greu,
dar în mine dragostea arde. Încă. Și încă.

Nu mă-nspăimînt chiar dacă tu, ca n povești
ai răsturna riurile bolții pe vale –
iubitule, sînt mereu unde ești,
uriașă pășesc, alături de urmele tale...

★

Ce ciudată mai sînt cînd iubesc –
aș umbla cărările toate
cu tine împreună, să nu mă opresc
niciodată, dacă se poate.

Am nevoie de sprijinul brațului tău.
Nu-s făcută anume să l cer, dar alături
îmi pare ușoară orice părere de rău
și mi-e bine, mi-e cald prin omături.

E de ajuns să mă prinzi de mijloc
și vibrez aproape n neștire,
ca o frunză cu nervură de foc
din ramura toamnei, subțire.

Iar privirea cînd ți-o desmierd,
cîteodată mi e atît de frică,
încît îmi este să nu-l pierd
necuprinzîndu-l mîna mea mică.

★

Tinerețea mi întinde – concave, convexe – oglinzi.
Ba-s o furnică, ba mă înalț printre stele...
Că sînt de tine alături, mă desprinzi
din cîntecul ce trece printre ele.

Remus Luca

CROCODILUL NU PLÎNGE

Stimați colegi,

După o matură chibzuială, m-am decis să vă trimit ultimul meu roman și totodată autorizația expresă de a-l publica în exclusivitate. Cît privește reeditarea, rămîne s-o discutăm după ce el va fi epuizat.

Pentru că țin la dumnevoastră, vreau să vă scutesc de un efort supraomenesc, absolut necesar pentru înțelegerea operei mele.

Pe scurt, vă schițez aici o caracterizare a romanului meu, autorizîndu-vă s-o dezvoltați în recenzii, studii și diferite monografii pe care le veți scrie după apariția lui ; mă simt dator să vă ofer această șansă de a deveni nemuritori ca teoreticieni ai noii școli literare pe care o să se nască din nimic, asemenea legendarei păsări Fenixus Imortalicus Perplexatum. (Tradus înseamnă Nemuritoare prin uimirea fără seamăn produsă de orice se naște din nimic ; Fenixus = făcut din nimic, perplexatum = ceea ce produce uimire, imortalicus = nemuritor și totodată producător de nemurire).

Romanul meu este mai întîi modern și numai în al doilea rînd roman. Notații scurte, a căror profunzime se ascunde îndărătul aparentei lor banalități. (Exemplu : eroul meu, fiind artist, trăiește artistic. Este o observație de mare profunzime, rezultat al unei analize psihologice intense și de o extremă obiectivitate. O permanentă independență față de obtuza cauzalitate a prozei clasice. În romanul meu cauzele actelor eroilor nu se văd, pentru că pur și simplu aceste cauze nu există, eroii mei sînt existențe în sine, faptele lor sînt fapte în sine, cauzele n-au ce căuta aici.

Observați complexa absență a descrierilor și a peisajului.

Omul modern nu trăiește în peisaj, el n-are o înfățișare concretă, el trăiește în propriul său eu și are o înfățișare abstractă, sublimată. Omul modern n-are caracter distinct, el nu e volitiv, sau sentimental, sau ticălos, sau ns, sau bun, sau, ci e din toate în egală măsură, o sinteză a tot ce este și nu este, a tot ce-a fost și n-a fost, a tot ce va fi și nu va fi. Omul modern e universal valabil.

Mi s-a imputat că un astfel de om nu există în realitate. Precizez, n-a existat încă. Acum există în romanul meu.

Mi s-a spus : În romanul dumitale nu se întîmplă nimic. E mai ușor să scrii proză în care să se întîmple tot felul de lucruri. Adevărata proză, proza modernă, e aceasta, pe care o scriu eu. Nu întîmplările contează. Ritmul. Aceasta-i marea cucerire a prozei moderne.

E cunoscut impasul în care logica a împins proza clasică ; determinismul a ucis surpriza. Am suprimat și această ultimă cătușă, eliberînd proza de pacostea determinărilor precise ; în romanul meu fiecare capitol constituie o surpriză, și chiar fiecare frază. Soarta eroului meu n-are o țintă precisă, ci-i într-o continuă schimbare.

Mi s-a obiectat că romanul meu nu este actual, că n are contingențe cu epoca. Fals. Lelia este casieriță la C.F.R. Doar în secolul al XVI-lea nu existau astfel de slujbe. Eu însă am proiectat lumina scrutătoare a cercetării nu asupra contingențelor (relații superficiale și trecătoare) ci asupra esențelor. (Lelia e timidă, ține ochii plecați fiindcă e șasie – adică trăsături etern umane). (Tot așa, de observat că Sili îl bate pe Dinu fără să-i lase vinătăi. E o nuanță necunoscută pînă azi a perfidiei femeiești).

N-am pomenit nimic de subtilitate și de neliniștea

omului modern. E explicabil. Nu mi pot trăda secretele de creație fără o prealabilă asigurare din partea dvs. că nu le veți face publice.

Cu distinsă stimă.
MODESTUS PEDESTRAȘU

P. S. – Volumul II vi-l expediez îndată ce-l veți publica pe acesta.

P. P. S. – Volumul III nu vi-l pot trimite decît după ce apare IV.

P. P. P. S. – Onorariul vă rog să-l expediați pe adresa Modest Călărașu – București – Poste restante.

CARTEA I-a

Capitolul I

Dinu se așeză pe bordura trotuarului. Gestul nu-i era în fire. Nu i se mai întîmplase. Își aprinse o mărășească : nici aceasta nu-i era în obicei : fuma Virginia.

Dinu era nervos. Suferea de hipersensibilitate, cum suferă alții de gastrită. Un purece pe care nu izbutea să l prindă, îi provoca adevărate insomnii. Astfel, enervarea îi devenise o a doua natură.

Acum însă era nervos, fiindcă n-avea nici un motiv de enervare. Se tulburase astfel cursul normal al existenței sale.

Capitolul II

Trecătorii se uitau mirați la el. Mirarea lor începu să-l irite. Era o senzație stupidă. Parc-ar fi simțit o mîncărime în mijlocul spinării, în acel loc unde nu ajungi cu mîinile, oricît te-ai contorsiona.

Capitolul III

Dinu era un tip reflexiv. Desi de mii de ori se hotărîse să ia viața așa cum i se prezintă, nu izbutea să reziste ispitei.

Își spuse deci : „dat fiind că sînt un tip reflexiv, hai să reflectez".

Capitolul IV

„Uite cum se miră" – își spuse Dinu, mîhnit că trecătorii se miră. Ei nu sînt capabili să înțeleagă un lucru de neînțeles. Cînd dau de un lucru inexplicabil, neapărat se miră. Mirarea e proprie firii omenești. Deci n-are rost să te miri de ea".

Capitolul V

Dinu se afla pe punctul de a și stopa reflexia. Instinctul lui sigur de ins reflexiv îi șopti că trebuie să continue. Incapabil să reziste tentației, continuă.

Cu totul inexplicabil, în organul gîndirii se desenă distinct cuvîntul „logică". Era un cuvînt nou, necunoscut lui, sau uitat demult, din lipsă de întrebuințare.

Fapt cu totul inexplicabil. Dinu înțelese acest cuvînt. Iritarea lui se accentuă. Și-o simțea cu acuitatea unei erupții de urticarie, ce-ți torturează nemilos întreaga epidermă.

Capitolul VI

Senzația de urticarie în plină acțiune era în strînsă legătură cu structura poetică a lui Dinu. Inexplicabil – deci explicațiile n-au rost – dar în acest moment Dinu intuia o idee nouă și profundă. Simțea material cum lumea se îmbogățește cu această idee. De aici senzația analoagă mîncărimii pielei.

Capitolul VII

Iată și ideea.

„Oamenii n-au simțul neobișnuitului, așa cum surzii n-au simțul auzului. Ei caută în toate logica. O caută chiar și acolo unde nu se află".

Capitolul VIII

Își întinse picioarele, schițînd gestul de a se culca pe trotuar. Gestul îi era familiar. Cînd reflexia lui ajungea la un anumit punct, Dinu se culca și adormea.

Acum însă nu-și duse gestul la bun sfîrșit.

Brusc, își trase picioarele înapoi.

Era gata să i le strivească un camion de zece tone, ce trecuse ca fulgerul pe lîngă el.

Un fior rece ca o descărcare electrică îl străbătu pe Dinu.

Capitolul IX

Dinu tremură, cîteva secunde.

Pe urmă se reculese. Mai pe urmă rise.

Și din nou reflectă : „Picioarele au efectuat o operație perfect logică. Din propria lor inițiativă. Deci picioarele au logică. Curios. Logica poate începe de la picioare".

Deși înzestrat cu o fantezie fabuloasă, Dinu nu și-a imaginat niciodată că între logică și picioare ar putea să fie o legătură atît de strînsă.

Capitolul X

În fața lui se opri un milițian. Salută și spuse cu ton condescendent :

– Cetățene, nu e bine că v-ați așezat aici.

– De ce nu e bine ?

– V-ar putea stropi mașina care spală strada.

– E adevărat. La asta nu m-am gîndit.

– Atunci ?...

– Va trebui să reflectez. Mi s ar uda pantalonii.

– Da.

– Și-ar trebui să-i dau la călcat.

– Bineînțeles ! Dar s-ar putea să și răciți.

– Ipoteza dumitale e plauzibilă.

– Și-apoi sînt mai încolo bănci pe care puteți ședea mai comod.

Milițianul vorbea blînd, prevenitor. În ochii lui licărea ceva ca o îngrijorare.

Capitolul XI

Dinu dormi acolo două ceasuri și nu visă nimic

Ceea ce i se poate întîmpla oricui.

CARTEA a II-a

Capitolul I

Dinu, suferind de hipersensibilitate, era șocat de tot felul de întîmplări ; fiind reflexiv, își punea o mulțime de întrebări, tot întrebîndu-se, ajunsese un neliniștit.

Capitolul II

Prima lui neliniște i-o provocase, cu mulți ani în urmă, o muscă.

Aceasta se depusese pe oglindă, unde își freca de-olaltă piciorușele de dinainte, nepăsătoare.

Dinu se întrebase : „De ce s-a așezat pe oglindă ? De ce își freacă lăbuțele ? De ce-i nepăsătoare ?"

Și simți cum îl cuprinde neliniștea.

Capitolul III

Dinu își iubea neliniștile. După o oră, două, de neliniști, izbutea să doarmă ca un copilaș. Cînd neliniștile durau mai mult, somnul lui obținea profunzime.

Capitolul IV

Azi Dinu trăia o neliniște nouă. Lelia, nevastă-sa, plecase de-acasă fără să-i lase obișnuitul dejun pe noptieră.

Nu mîncase deci nimic.

Consecință supărătoare, îi ghiorăiau mațele.

Capitolul V

De ce Lelia nu i-a lăsat dejunul pe noptieră ?

De ce îi ghiorăie mațele ?

Aceste întrebări îi furnicau prin circumvoluțiuni, în momentul cînd s-a trezit.

CARTEA a III-a

Capitolul I

Dinu era artist. Își simțise vocația încă din copilărie. Chiar din primii ani de școală manifestase o îndărătnică aplicație spre reflexie. Atunci descoperise prin intuiție că, pentru reflexie, poziția optimă este cea orizontală. Adopta poziția orizontală ori de cîte ori simțea nevoia să reflecteze. Reflectînd, adormea.

Capitolul II

Fiind artist, Dinu trăia artistic. Reflecta ades, întinzîndu-se cît mai aproape de orizontală și reflectînd mult dormea mult. Cu timpul, ajunsese să poată reflecta chiar și numai rezemat. Pe-o bancă în parc, în fotoliul său de-acasă, în tramvai în tren. Acum era aproape de faza în care să poată reflecta mergînd sau stînd în picioare. Dec: în poziție verticală.

Capitolul III

Poate de aceea, Lelia îl adora, deși nu era un bărbat frumos.

Gura lumii se întreba : „Ce naiba o fi găsit la el ? Frumos nu-i, bani nu cîștigă. Mai e și idiot. Și-l și întreține".

Capitolul IV

Dinu nu cunoștea aceste opinii ale gurii lumii.

Autorul își permite o explicație. Era un fenomen tipic de neînțelegere a ceea ce nu se poate înțelege. Pentru femeile obișnuite, un bărbat prezintă interes doar în trei cazuri : cînd e frumos, sau măcar deștept, sau măcar cîștigă bani. Dinu însă era un om neobișnuit și și-a găsit o femeie neobișnuită.

Povestea amorului lor o relatăm în capitolul următor.

Capitolul V

S-au văzut, s-au plăcut, au spus da și trăiesc împreună în cea mai bună înțelegere de mai bine de zece săptămîni.

Capitolul VI

Lelia-i o femeie nu prea tînără, reflexivă și de aceea tăcută. Are o înfățișare sfioasă. Umblă cu ochii plecați, nu pentru a-și ascunde un neînsemnat defect (e șasie) ci pentru că-i timidă. Și-i șade bine, fiind subțire și înaltă. Dinu a socotit din totdeauna un avantaj să ai nevastă înaltă : o zărești imediat din mulțime, cînd ai întîlnire cu ea, și nu ești obligat să umbli ca un rătăcit, zgîndu-ți ochii în toate părțile.

Cam acestea erau calitățile Leliei. Defecte putem spune că n-avea. Chiar dacă avea, nu și le manifesta, ceea ce i tot aia.

Și mai avea o calitate. Avea un serviciu bun și sigur. Casieriță la C.F.R. Leafă, concedii și șase călătorii gratuite pe an. Își îndeplinea conștiincios slujba, fapt pentru care Dinu o respecta.

Și mai avea o calitate. Destul de rară. Fusese văduvă. „O femeie care a pierdut un bărbat, are grijă să nu-l piardă și pe al doilea" – reflecta Dinu și era mulțumit.

Capitolul VII

Dinu era un om frămîntat. Natura îl înzestrase cu creier, iar creierul cu idei. Ideile

sînt o povară grea. Invidia pe oamenii care pot trăi fără ele și cîștigă bani muncind cu brațele. Fără bani nu poți trăi ; sau trebuie să te însori și să-ți vinzi jumătate din independența ta de om. Ideile – singure, goale – n-aduc bani. Trebuie să le dai o formă concretă. Să faci din ele mașini sau statui sau măcar jucării pentru copii. Ori ideile lui Dinu erau neîncorporabile. Materia încă n-ajunsese la acel nivel al evoluției sale, cînd să posede forme care să întruchipeze aceste idei.

Și Dinu se frămînta.

CARTEA a IV-a

Capitolul I

Se întoarse acasă pe la prînz, dus de instinctul sigur al foamei. Uneori, Dinu se lăsa cu voluptate în voia unor porniri proprii oamenilor obișnuiți. Își spunea : „din cînd în cînd, e bine să trăiești ca ceilalți oameni. E foarte plăcut. Cunoști viața de toate zilele. Îi poți sezisa esența. Și-n creație – indiferent domeniul – esențial e să cunoști esența".

Capitolul II

Nevastă-sa încă nu se întorsese și în mod logic mîncarea nu era pregătită. Foamea lui Dinu amenința să mai dureze vreun ceas. „Cunoașterea cere sacrificii" își spuse Dinu, nu fără o undă de amărăciune și se decise eroic să rabde, rumegînd, în lipsă de altceva, idei legate de mizeria condiției umane.

Capitolul III

Lelia se întoarse la cele patru cu cîte o sacoșă în fiecare din cele două mîini pe care le poseda. Arăta, văzută de departe, ca o balanță perfect echilibrată. Gîfîia din pricina grabei cu care venise. Îndurerat, Dinu se hotărî s-o ajute în munca ei. Aprinse reșoul aragazului și-o întrebă :

– Lelia-Leliuța, ce mîncăm noi azi ?

– Ai să vezi – răspunse ea și-n glasul ei se simțea neliniștea creatoare a celor ce pregătesc o surpriză celor dragi.

Capitolul IV

Dinu se gîndi : „Sînt un soț fericit". Îi sărută mîna nevestii-si și se retrase în dormitor, ca să n-o stînghereasă în activitatea ei.

Capitolul V

Lui Dinu nu-i convenea să fie un soț fericit. „Fericirea-i o stare pentru dobitoace, gîndea el. Unde i gîndire, e căutare, unde-i căutare e neliniște, unde-i neliniște nu-i fericire". Și dezvoltîndu-și filozofia : „Unde i fericire, e mulțumire ; unde-i mulțumire nu sînt imbolduri. Unde nu sînt imbolduri e inerție".

De-aceea, stînd în dormitor și ascultînd muzica la radio, urmărea cu enervare creșterea în intensitate a stării lui de foame, întărîtată de mirosurile ce pătrundeau pînă la el din bucătărie.

Și era fericit că fericirea lui nu-i deplină. Că are goluri.

Capitolul VI

Peste vreo oră, Lelia îl chemă la masă.

Dinu mînca destul de neglijent și Lelia îi făcea observații.

– Nu mai plescăi din buze, te rog !

– E-o manifestare a personalității mele, îi răspunse Dinu.

– Personalitățile nu plescăiesc din buze.

– Sînt personalități care nu plescăiesc și sînt personalități care plescăiesc. Eu sînt dintre acestea din urmă.

– Și-acum de ce rîgîi ?

– E-un fenomen fiziologic explicabil și în fond sănătos.

– Dar nu-i frumos.

– Frumosu-i o pură convenție. E frumos ce-ți place.

– Mie nu mi place.

– De gustibus non est disputandum.

– M-am plictisit să-ți tot spun și mă plictisesc răspunsurile tale idioate.

– Plictiseala e-o stare de oboseală a creierului, generată de neînțelegere, de efortul neizbutibil de a înțelege.

– Slăbește-mă. Altă dată am să te las că mănînci singur.

– Singurătatea e condiția geniului.

Săturîndu-se, Dinu se ridică, mulțumind frumos pentru masă și trecu în dormitor să-și citească ziarul, să tragă un somn și apoi să se apuce de lucru.

Lelia rămase să spele vasele.

Capitolul VII

Dinu fu urmărit cîteva minute lungi de înfățișarea obosită a Leliei. „Muncește mult săraca !" O stare de milă i se furișa în suflet. Cînd sufletul îi fu plin de milă pentru Lelia, adormi și nu visă nimic, ceea ce i se întîmpla a doua oară în cursul unei singure zile.

Capitolul VIII

În acest capitol nu se întîmplă nimic deosebit.

De-aceea îl redăm rezumativ.

Capitolul IX

Dinu se angajă paznic la un depozit de lemne. Gestul nu i era în fire. Fusese silit de Lelia, sub amenințarea despărțirii. Geniul însă se regăsește, chiar și în cele mai defavorabile condiții ; învață în fine să reflecteze și deci să doarmă de-a-n picioarele.

Capitolul X

Evoluția plină de meandre a lui Dinu nu se opri aici. Găsit dormind fu dat afară. Părăsit de Lelia se căsători cu Sili. Aceasta, spre deosebire de Lelia, era grasă. Avînd o cultură vastă, Sili știa să-l bată fără să i provoace vinătăi. Avea un pumn subtil. Iar Dinu prețuia subtilitatea.

Capitolul XI

Și continua să trăiască fericit că n-are motive să fie fericit.

– Sfîrșit –

Cîteva păreri

Am scris destul de puțin dar, fără a stîrni zarvă, m-am bucurat de atenția criticii, cărțile mele cît și povestirile, reportajele din reviste și ziare fiind discutate cu seriozitate. N-am fost și nu sînt supărat pe critici, dimpotrivă, le sînt recunoscător pentru punerea în valoare a unor calități ale scrisului meu și, mai ales, pentru depistarea unor greșeli și slăbiciuni. Nu e un act de politeță : astăzi, îmi pare bine că o critică aspră, de cele mai multe ori îndreptățită, m-a determinat să meditez asupra rostului meu de scriitor. Și cred cu fermitate că rostul meu este să lupt pentru a crea opere de valoare în spiritul realismului socialist. Ideal ar fi să scriu atît de bine încît de aici înainte să nu mi se mai facă obiecții, să izbutesc din plin, dar, după cum îmi simt eu puterile, acest lucru nu e posibil. Obiecțiile care vor veni nu mă sperie din mai multe motive : întîi, fiindcă ele vor fi îndreptățite, pornite din dorința de a mă ajuta ; în al doilea rînd, fiindcă m-am convins că e mult mai folositor să înveți din observațiile judicioase decît să le respingi ; și în al treilea, fiindcă îmi spun mereu că e mai bine să fi criticat acum, în tinerețe, și să înveți, decît mai tîrziu... Izbînzile ușoare, de moment, mîngîierile de tot felul, îmi repugnă. Dacă nu sînt supărat pe critici, dacă n-am de ce, îmi îngădui, totuși, să exprim o părere – și anume, că uneori ar trebui să fie mai atenți, mai pătrunși de răspundere în discutarea creației tinerilor scriitori. Sper că nimeni nu mi-o va lua în nume de rău dacă exemplele la care vor apela privesc mai mult relațiile mele cu criticii, mai precis, cu unul dintre critici, tînăr și el. Aceasta nu este nicidecum o răfuială. Așadar : în 1953 am publicat un portret. Tudorică – în care era vorba de un băiat de vreo 14 ani ajuns pe un șantier. Băiatul descoperea lumea șantierului, voia să fie și el de folos și se entuziasma. În același an, în cuprinsul unui articol apărut în Viața românească, tovarășul Al. Oprea – criticul tînăr care s-a ocupat mult de mine și pe care, să i-o mai declar o dată ? – îl prețuiesc, califica portretul de idilic. Asta e imaginea șantierului ? vroia să spună tovarășul Oprea. Dar greutățile cu care se lupta brigadierii unde sînt ? Și acum părerea mea : Portretul era mediocru, dar idilic în nici un caz. Criticul n-a ținut seama de eroul meu, de puterea lui de-a înțelege evenimentele din jur și de sensul portretului. Criticul avea nevoie de un exemplu „idilic". Peste doi ani am publicat o schiță, Decorația. Tot în Viața românească, tovarășul Al. Oprea susține, de data aceasta argumentat și convingător, că schița e negativistă. Sînt de perfect acord, așa era, negativistă. Pe urmă, tovarășul Oprea a mai scris despre această schiță, în aceiași termeni, bineînțeles uitînd că în acel timp eu mai scriam și alte schițe și reportaje, care nu erau negativiste. La schița aceasta s-au mai referit și alți critici, toți de acord că e negativistă. Se crease impresia, la un moment dat, că dacă există negativism în literatura noastră nouă, atunci el e provocat de această schiță. În 1955 am tipărit, printre altele, povestirea Doi oameni răi. Nu era o schiță reușită, i se puteau aduce multe obiecții privind construcția, realizarea unor eroi. Dar după părerea mea ea nu dădea o imagine deformată a realității noastre. Și iată că apare un articol semnat de tovarășul Mihai Gafița, în care sînt criticat să alerg după cazuri excepționale, promovez numai ceea ce mi se pare ieșit din comun etc. Așa dar, trecusem prin idilism, negativism și ajunsesem cu bine la cazuri excepționale. Am publicat apoi schița Căruciorul, catalogată și ea de unii la negativism, de alții la cazuri excepționale. În 1958 mi-a apărut schița Un om invidiat. Era o schiță slabă și greșită – ea dădea, într-adevăr, o imagine deformată a realității noastre. Tovarășul Al. Oprea, în articolul Adevărata frumusețe a vieții și impasul negativismului, s-a ocupat pe larg de această schiță, dovedind că este negativistă. I-am fost recunoscător tovarășului Oprea pentru seriozitatea pe care a pus-o în argumentare. Dar m-a surprins că dînsul mă judecă fără milă numai în funcție de această schiță, ca și cînd numai pe asta o scrisesem. Pînă la această schiță însă, pe lîngă povestiri și reportaje ferite de negativism, mai tipărisem și o carte, nuvela A doua moarte a lui Anton Vrabie, apreciată pozitiv de critică și pomenită la realizări chiar de tovarășul Oprea într-un articol. După aceasta, tovarășul Oprea a mai pomenit de cîteva ori de un Om invidiat, dar, de obicei, în comparație cu alte lucrări ale mele pe care le socotea izbutite. Despre volumul Profiluri și nuvela Șantier, tovarășul Al. Oprea a scris favorabil, evidențiind merite și slăbiciuni, a scris cu răspundere. Și tot dînsul a publicat un „profil" al meu în „Luceafărul", anul trecut, cu observații interesante și cu sugestii bune pe care le țin minte (în care profil însă tovarășul Oprea susține că eu aș fi... un romantic refulat). În octombrie 1959, am tipărit schița Un briceag frumos. Face și ea parte dintre lucrările pe care nu trebuia să le scriu. Eugen Simion a criticat-o în cîteva fraze în Contemporanul. S. Fărcășan a criticat-o convingător în cuprinsul unei cronici din Scînteia. Schița a mai fost criticată de vreo două ori, în treacăt, și de către alți critici și s-au făcut referiri la ea în ședințe. Și iată că în 15 septembrie 1960, tovarășul Al. Oprea publică un articol, Proza tinerilor și pericolul descriptivismului, în care schița mea îi servește drept ultim exemplu. De acord. Schița este descriptivistă. Dar cred că am dreptul să mă întreb : oare într-adevăr mă caracterizează descriptivismul ? Este el un pericol pentru mine în așa măsură încît tovarășul Al. Oprea să se refere din nou la această schiță ? Iată-mă, așadar, în decurs de numai cîțiva ani, trecînd prin : idilism, negativism, cazuri excepționale, iar negativism și, în sfîrșit, descriptivism. Puțini scriitori tineri se pot mîndri cu o evoluție atît de ciudată. Și mai ales, cu atîtea epitete. Să precizez, încă o dată : schițele în cauză au avut greșeli și slăbiciuni evidente. E foarte bine că s-a luat atitudine față de ele. E bine pentru mine și pentru alții. Și de ce tovarășul Oprea uită mereu de alte lucrări ale mele ? Cred că o asemenea atitudine față de scriitorii tineri nu e tocmai indicată, ea poate să determine, să producă multe confuzii, să-l ducă pe scriitorul tînăr la impas. Cred că atunci cînd scrii despre un tînăr scriitor, mai ales cînd ești îndreptățit să-i faci observații drastice, nu trebuie să pierzi din vedere ceea ce el are bun (dacă are !), tendința principală, cu șanse de dezvoltare. Și mai ales, să nu lași impresia că în urma unor greșeli, explicabile nu prin rea voință, intenții ascunse, ci prin confuzii vremelnice, căutări, lipsă de experiență – zic, să nu lași impresia că totul e pierdut.

Există tineri scriitori cărora o notă elogioasă, chiar dacă este trasă de păr, le provoacă mari satisfacții. Ei socotesc, probabil, că în felul în care sînt definiți în respectiva notă vor intra și în istoria literaturii. Și mai sînt alții cărora o notă aspră, îndreptățită, le face mult sînge rău ; se revoltă împotriva criticului pentru că : n-a înțeles ce am scris eu, n-a ținut seama de fraza cutare, care este „cheia" lucrării, sau are ceva cu mine. Nu înțeleg asemenea comportări și nu mi le doresc. Cred că nu e bine, și nu e folositor nici pentru noi, nici pentru cititori să ne complicăm existența cu frămîntări sterile, să fim chinuiți de întrebări de felul : Cum mă prezintă criticii publicului, de ce pe mine mă laudă mai puțin, iar pe alții... ? etc. Care va fi locul meu în istoria literaturii ?... Sarcina noastră principală este să pătrundem realitatea acestei epoci măreți, să-i trăim frămîntările și izbînzile și să scriem cărți de valoare. Criticii și cititorii vor ști să aprecieze așa cum se cuvine activitatea noastră, greșelile flagrante în această privință sînt astăzi excluse. După părerea mea, cu toate obiecțiile care li se pot aduce, scriitorii tineri au dat, în acești ani, lucrări demne de reținut, lucrări despre epoca noastră, în care apar chipuri izbutite de constructori ai socialismului. Și aceasta, pentru mulți dintre ei, este doar începutul. Cărțile tinerilor scriitori sînt discutate. Apar cronici, recenzii și note despre ele – în cea mai mare parte judicioase. Și totuși, îmi mai îngădui o nedumerire : e adevărat că lucrările tinerilor au slăbiciuni multe, e adevărat că sînt pîndiți de primejdii – și trebuie să-i scăpăm de aceste primejdii – dar de ce în unele articole care semnalează slăbiciuni ale literaturii noastre se citează numai exemple din activitatea tinerilor ? Și de ce se consideră că anumite pericole, reale sau nu, îi privesc numai pe scriitorii tineri ? Și de ce se repetă aceleași și aceleași exemple ? Ar fi cazul, pe lîngă cronicile și recenziile la cărți, să mai apară și articole de sinteză care să dezbată reușitele, chiar parțiale, ale scriitorilor tineri în prezentarea realității noastre. Din asemenea articole, scrise cu răspundere, scriitorii tineri ar învăța, poate, ceva mai mult decît din acele articole care anunță mereu pericole și calamități.

Nicolae Țic

Parodii

MĂCAR O DATĂ PE AN, CRITICA CRITICII...

BALADA EULUI MĂRIT

Trec anii, trec lunile-n goană
Și-n zbor, săptămînile trec.
Dar nici eu nu stau de pomană
Că nu sînt ca alții, zevzec.

Aud cîte unul că plînge
Că are ficatul mărit,
Că n-are-o globulă în sînge,
Că simte-n rinichi un cuțit.

Ei bine, eu nu sînt astenic,
Cînd merg, nu răsuflu din greu.
Sînt sigur că n-am acid fenic —
Am hipertrofie la eu.

Mi-e eul mărit din născare
(Și-avu un parcurs triumfal !)
Era cît o mîță de mare,
Acu' s-a făcut cît un cal.

Și, zilnic, îl simt. Se dezvoltă.
Se umflă văzînd și făcînd.
Gigantic e-naltă, spre boltă
Și scoate un urlet flămînd.

Ce vrea să mănînce ? Vrea spații
Imense, vrea sute de ani,
Și vrea să-și mănînce confrații...
Vrea glorii, vrea lauri (și bani).

Îi dau, dacă cere ; îl ghiftui.
Și el mi-e de mare folos.
Spre slavă mă urcă în liftu-i,
În timp ce confrații stau jos.

Să stea, că și-acolo e bine.
Să-nvețe să scrie întîi
Și-apoi să se uite la mine
Să vadă : mi-ajung la călcîi ?

Ah, eule, eule dragă,
Ce drum am făcut amîndoi !
Ce multe triumfuri ne leagă,
De cînd învățam o-i, oi.

Îți minte sonetul celebru
Cu titlul „O zi, pe-nserat" ?
Dar satira „Zebra și zebrul"
Cu stilul ei supra-ncărcat ?

Îți minte catrenul mirific
La care-am lucrat ani în șir
Pe care, oricînd îl verific,
Îl simt la nivelul Shakespeare ?

Dar auto-imnul „La mine" ?
Dar auto-oda „La eu" ?
Dar ego-poemul „Mi-e bine" ?
Dar „Lauda duhului meu" ?

Ești mare. E-un fapt fără dubii.
Silit sînt s-o spun răspicat.
Conform cu adagiul : Ubi
Ești tu, îți se-nchină-un palat.

Mulți ani să trăiești, dragă Ego !
Să crești, să te umfli mereu,
Căci ce s-ar alege, colego,
De-aș scrie doar eu, fără „eu" !?

Trec lunile-n zbor cîte patru
Și-n zbor săptămînile trec.
Trăiesc, mă dezvolt, ego-latru,
Că nu sînt ca alții, zevzec.

Cronica optimistului

Sublimitatea stepei

Ajuns în fața Bărăganului, reporterul modern este solicitat în primul rînd de colosalitatea stepei orizontale. Mai mult chiar decît Odobescu (care a executat un tablou dezolant, în tonuri sumbre, pămîntoase, al Bărăganului arhaic), reporterul modern reface vechiul tablou fără să se timoreze de incomensurabilitatea și sublimitatea peisajului odinioară atractios numai pentru cineqeți, astăzi de un magnetism prestigios pentru tehnica tractoarelor, odinioară cu neputință de subscris determinațiunilor exacte de temporalitate, astăzi însă inteligibil și înscris contemporaneității și ingineriei umane denunțate la fiecare pas în acest fost imperiu al imensității prăfoase, ierboase și lutoase. Este interesant desigur a gîndi ce tonuri în descripția acestui gigant geologic și agrar ar fi folosit Stendhal, care are un chip placid și banal de a zugrăvi chiar și policroma geografie citadină (vezi : „Lyon este pavat cu mici pietre ascuțite de forma unei pere") dar să mișcăm raționamentul nostru printr-un mic efort de translație și să nu uităm că Balzac în fața Bărăganului ar fi căzut ușor în bombastic și tumefacție, ceea ce nu e cazul nostru fiindcă, fără să scriem cu cerneala de chinoroz a cronicarilor, deci într-un „beau style néologique", totuși comunicăm impresiile noastre estetice într-o limbă curată, fără tărîțe, inteligibilă în totalitatea ei, însă nu glacială.

G. CALINESCU

Errata la nr. trecut : *talentul aplicîndu-se reticular ; rațele măcăiau cu fervoare ; poetul trecuse și pe la Bîrlad.*

Cronica literară

Reportajul

Reporterului trebuie să-i șeadă bine cu drumul și ne este absolut cu neputință să realizăm — chiar și numai mental — portretul unui reporter sedentar, obosit, istovit, manifestînd o cronică paralizie de birou și — ceea ce ar fi mai grav — de turn de ivoriu, o carență gravă a acuității sale vizuale, o inhibare a curiozității, o lene a gîndirii, o împietrire a dorinței de cunoaștere activă, multilaterală și frenetică a realității, o moleșire accentuată a motilității și rapidității cu care el, reporterul, trebuie, e dator să alerge în calea noului, în calea descoperirii noului, care, cu drept cuvînt, solicită numai spiritele fulgurante, devorate de o permanentă agitație a curiozității, de o intensă dorință de cuprindere a actualității imediate, spirite prompte în a traversa, explora, contempla și parcurge realitatea în mod exhaustiv, în toate părțile ei constitutive, realitatea diversificată spațial și temporal, rotundă, turbură toare, agitată, variată, extinsă în planuri și direcții multiple, orizontală și verticală, realitate care nu poate fi observată și măsurată, cîntărită și valorificată astronomic, de la distanța multor ani-lumină, ci din interiorul ei fierbinte și clocotitor, fiindcă numai de aci se poate obține cu efecte rareori deficitare, mai totdeauna revelatorii, îmbrățișarea configurației ansamblului, se poate realiza nu contemplarea vagă și empirică a realității, ci observarea ei profundă, totală, metodică, ritmică, masivă, unitară și globală, concentrică și complexă.

RADU POPESCU

Portret

Autorul descinde parcă din botanică, adică din științele naturii vegetale, dar dacă nu l-am fi observat noi intrînd pe fereastră în redacție (cu toate că putea folosi ușa ca toți ceilalți) am fi crezut că e o sculptură în lemn, animată pe neașteptate în fața noastră. Fața e cioturoasă, contorsionată, cu sute de „răsuceli", ca o rădăcină arboroasă năvălită la suprafața solului, lucrată pare-se de-a dreptul în coajă, încît văzîndu-l exclami : e de la

pădure, dar nu din zona precară a pădurilor de sălcii de la Baltă și cîmpie, ci din zona precarpatică a stejarului ; fața modelată din lut ars, deshidratată de o secetă îndelungată și pernicioasă, dar nu modelată de un sculptor rafinat și expert în roata olarului, ci de un artist greoi și stîngaci, necunoscut și primitiv ; gîtul ca o scorbură, gros, congestionat, tăiat dintr-un lemn vechi, cu noduri numeroase și impulsive, cu mușchi uscat și vîsc divergent, într-un contrasens continuu și comic cu rădăcinile și cu smaltul oalei de lut ars ; trupul ca un trunchi de copac aparținînd unui soi solitar predispus la monolog — deseori mut, încă necatalogat de botanică și I.F.E.T., dar tocmai de aceea rarisim, cu toate că tace activ și nițel sentențios. Cine l-a îmbucat, i-a rămas la omușor și înghițitoare și n-a izbutit să-l răpună, nestiind cît este el de virtos și de bine înfipt în cernoziomul socolatiu, cu toate că robustețea lui prudentă și circumspectă, invocînd o ignoranță autoironică, este stîngace și își expune proiectele literare într-un mod bagatelizator, ca pe niște cristale efemere pe care le soarbe apoi el însuși cu un amuzament cordial.

MIHAIL PETROVEANU

Reflector și sport

Ultimul act

Sfîrșit de toamnă, vorba poetului, și iată-ne ezitînd între stadionul lui Real-Giulești și sala teatrului. Dat fiindcă un oarecare Ionescu (unde am mai auzit numele ăsta ?) a luat locul personalității cu nas (Ozon), ne gîndeam că după ridicarea cortinei nu vom avea nimic de văzut pe uriașa scenă acoperită cu gazon verde a stadionului de la podul Grand, dar — vai ! — ne-am înșelat. Neavînd loc în I.T.B., am solicitat (cu bani, bineînțeles) un vehicul cu hățuri în carouri (Getax), gata să ne iertîm pe altarul jocului cu balonul rotund, fiind și noi unul din cei 25.000 de spectatori bolnavi de amokul acestui sport ce se practică în 22 cu 44 de picioare, fără sufler. Chiar și morții din cantonamentul de la Sfîta Vineri dacă ar fi dat buzna în tribunele Maracanei-Giulești, n-ar fi mirat pe nimeni, într-atît de justificată era înghesuiala fanaticilor.

Bănuiam că vom asista la o dramă nițel exterioară, dar n-a trecut mult, cu pauza la un loc, și spectacolul ne-a încîntat privirile. Un hent cam întîmplător în mijlocul tabloului al doilea, (cu ochii închiși) a făcut ca regizorul tehnic să moară de frică să nu cumva să se lase cortina înainte de sfîrșit, dar tînărul actor, eminent înlocuitor al lui Marcel Anghelescu, fără o ieșire zgomotoasă și nici cu scaune trîntite, a făcut o adevărată creație dintr-un rol mic. Greșeala o punem însă tot în spinarea arbitrului, așa cum i le dăruim și meritele de a fi oprit jocul la linia de mijloc (nu în careu), dincolo de care se trece de la sublim la ridicol. Mitică Trubadurul a găsit într-un corner un gol gata făcut dar poate că mici retușuri, mai ales la scena cînd Silvestru cade la un penalty, erau indicate, cu toate că în general el este un interpret sensibil și cu o manieră excepțională de joc, mai ales în cîmp, pe extreme, cunoscînd la perfecție sistemul W M și posedînd o artă excepțională de joc mut, adică de mimică. Un ultim cuvînt despre arbitru : d-sa are merite deosebite în crearea unui mare spectacol, așa cum le-am vrea pe toate la National, prima scenă a țării. Ne îngăduim o binemeritată vacanță pînă la reluarea returului campionatului.

EUGEN BARBU

P. S Umor cutaridean : cineva spunea că dacă fotbalul s-ar juca într-o sală de teatru nu s-ar mai putea trage decît lovituri de la 11 metri. Cine are urechi de auzit s-audă !

PE TEMA ANULUI NOU

Mihai Beniuc

Nu mi-e de anul care vine
Punînd la tîmpla-mi încă-un fulg.
În șea mă țin, și m-oi mai ține,
Și firul alb din cap mi-l smulg.

Eu călăresc spre veșnicie
Și fiecare an mi-e nou.
Cînd chiui, îmi răspund o mie
De văi, cu haiducesc ecou.

Chiar Ursa-Mare o cutreier.
Mă-ntind pe blana ei de foc.
Hei, fraților, la mine-n creier,
Nici o clipită nu stă-n loc !

Radu Boureanu

Zăpezile albastre se cern ca o hlamidă
pe umerii planetei, din Anzi pînă-n Bucegi,
din recea Groenlandă la zonele toride,
din calme Polinezii, spre țărmuri cu norvegi.
Lumina violetă filtrată-n abajururi
mi-arată planisfera ca pe-un vrăjit tablou :
Sahare selenare, fantastice contururi...

Privesc — și-n tot Atlasul colindă anul nou...

Nina Cassian

Limpiditatea castă a țurțurului rupt
(această sonoritate tubular-unghiulară)
îmi dă iubirii sensul de-astă vară
în care mă măsor și mă lupt.

Dar virstele toride s-au smuls
din plaja anului — ciulini rebarbatici —
și iată virsta rece, polară ca un urs,
acest poem poncif...

Trecute mbrățișări — sărut continu'
acesta mi-e surghiunul și destinul.

Mihu Dragomir

Ai mei purtau vasilca și incrustau paharul,
ai mei trăgeau parîme, ducînd în cale pești,
ai mei brăzdau de veacuri ogorul lor cît arul,
ei mai luau notițe la cursuri studențești.

Un buiz de mămăligă, un dans cu tamburine,
salcîmi, mătasea brazdei, baroase și dimi...
Duceam în ranițî soarta, talaz către Sulina,
și fata-n amintire și astăzi caldă mi-i.

Ai mei tirau desaga, cositoreau și grîneau,
iar eu sînt paralaxei eterului ecou.
acolo unde firea se țese cu nefirea —
și-n cosmica mea diblă e veșnic Anul nou.

Dan Deșliu

Anul nou ne iese-n cale
cu fluiera dumisale,
și îmi vine căpătîi
de Ghenar, pe la zi-ntîi,
pe-un căluț voinic, cudalb,
nu pe-un vers libero-alb
ce la om să nu pătrundă,
ci pe-un dulce ghers din frunză,
cîntător, sfătos, cu fală,
cum mi-s firele-n urzală,
cum mi-ți cîntă cucu-n vară
pe cînd plugurile ară,
ghers cu pas și cu măsură,
potrivit la-mpletitură.
nu un cîntec șui și lung,
șchiop de gînd, de rimă ciung,
cum mai fac ei, flăcăiandrii,
Andriții, Alexandrii,
Tomozeii și-alți Nichiți, —
n-aud șoapta din răchiți
cînd pe cerul nopții suie
luna de-Anul nou, silhuie,
și toți codri cîntă a dor
din fluiera dumnealor...

Cicerone Theodorescu

Am luat rondelul de-anul nou.
Cu el închin — cleștar — Tîrnave.
Lăuntric foc sticlind ecou
Sub candelabre astronave.

Acestei nopți, zăpezi suave
Miez alb îi pun ca unui ou —
Și închinînd — cleștar — Tîrnave,
Am luat rondelul de-anul nou.

Spunînd poemului un „Ave !"
(De pe teren, nu din birou)
Gonind imagini vechi, epave,
Preiau ce-i bun de la rondou

Și-apuc rondelul de-anul nou.

Pagină întocmită de un colectiv de colaboratori ai revistei „Luceafărul"

luceafărul

urează cititorilor săi

LA MULȚI ANI!

REDACȚIA : Bdul Ana Ipătescu nr. 15, telefon 11.51.54, 11.38.51 ; ADMINISTRAȚIA : Șoseaua Kiseleff nr. 10, telefon 18.63.99 ; Abonamente : 9 lei — 3 luni ; 18 lei — 6 luni ; 36 lei — un an ; Tiparul : Combinatul poligrafic Casa Scînteii — „I. V. Stalin"